MS.—63

MS. — 63
INSTITUTE
OF
ISLAMIC
STUDIES
★
McGILL
UNIVERSITY

34. NEV'I (d. A.H.1007)
Netaicu'l-Funun
4to, 77 fol. naskh. Copied A.H.1237
See Rieu. British Museum Turkish Mss. 114a £12-12-0

142263

٦٢٧

ساطوح ماآوج وماسوج

الفيلة مالوف دوال

وترك حد خلخ وترك خزر وترك فرخيد

الزنج والزط والحبشة والنوبة

وبربر

دوال بای

قاپش بالدر دیرلر هندستانده ادم یانه وارسه
الدرایمش یوز یوزم بنی کتورسن دیرایمش ادم دخی
الوکتوب او زرینه الوب کتورمک استه ییجک
اوزون بالدرینی قاپش کبی بوینینه و بلینه طولرمش
دخی یوری سنکه دیرایمش حکملرده اول
قدر سکتدرر ایمش که ادمک مجالی
قالمیوب هلاک اولورمش

من نعمة الله

م

ms. 34

نتایج الفنون

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد بی حد احد بی ابتدایه، الف اسم ذاتی هر ابتدایه اول و هر
انتهایه منتهادر. و شکر لا یعد نعمت بی غایتنه که نعم عامه و فخام کبرا
بلکه نعم سائلات صغار ضعفادر. ملکوت بی معاوندر که چوکان
تکوین ایله کوی اسمانی کردان، و نکین تمکین ایله بساط زمینی
مهر فرمان قیلدی. قهار درکه عموم قهرینی عصمت رسول
دافع اولمز، و وهابدرکه جواز لطفنه زوجیت فرعون مانع اولمز.
مثنوی لمنشئه: الهی مقدس ز تشریف جاه، منزه ز تأیید خیل سپاه
معلا ز توصیف اهل بیان، مزکی ز تعریف نام و نشان
مصفا ز آلایش فکر ما، معرا ز آرایش ذکر ما، نه کس را بدانش
بذاتش ظفر، نه دل را ز انشای صنعش خبر، مجرد ز ترکیب وهم
و خیال، بری از سخنهای اهل ضلال. **مناجات نثر**: الهی تاب تهورکه
خلق الانسان عجولا آتشندن کانون دلده مشتعل در آب زلال
صبر جمیل ایله زائل قیل. و دیدهٔ عبرت بینه که ظلام غیظ و شهوت
پرداز اولمشدر بارقهٔ شمع هدایت و اشراق صبح سعادت ایله تارمار ایله.
رباعی
یا ربی که غریق لجهٔ عصیانز، آوارهٔ کوی حیرت خرمانز
ایتدکلریمزه هب پشیمان اولدق، لطفک قپوسنده سائل غفرانز

الهی

الهی اول کونکه شراب ذنب کاینینک صوت قدحی ایچیلوب شیشهٔ وجود شکست اوله
مجلس خلقک بدمستلرندن قلمه الهی اول کونکه میزان عدل قوریلوب محسنهٔ
مکافات سیئهٔ مجازات قسمت اولنه فیض فضلک ایله ابو القاسم شفاعتندن
بهره ور ایله **در نعت سید المرسلین و ذکر اصحاب کزین** رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین **شعر** ابو القاسم اول رحمت العالمین ✤ رسول کزین مفخر مرسلین ✤
انک ذاتیدر جمله یه مبتدا ✤ خبر ویردی آندن تمو انبیا ✤ انک یوزی صوینه بی ریب و شک
دونر انجم و اسیاب فلک ✤ وجودی اولوب درج قدم ✤ قوریلدی نظام وجود و عدم
ازهر الصلوات ما ترنم العنادل علی الشجر ✤ وانور التحیات ما تزین الشجر
بالنور والثمر ✤ وعلی آله واصحابه ✤ صاحبی محاسن الآثار ✤ ومطائب السمر
بعده بو حقیر بر تقصیر **شعر** جان کعبه سنک یولنده ساعی ✤ دلتشنه و بی قرار
نوحی ✤ **نثر** مستسقیٔ عطشان کبی دریا کنار فنون ✤ و هر یعنی وصلت جانان
کبی بر مرتبه ده سکون بولمیوب ✤ تحصیل کمال ایچون مه کبی چراغم صبحه
چقه مدن هلال ✤ و هر نوخط کتابک عشقی ایله زاویهٔ تحیرده بی صبر و
مجال ایدم **رباعی** تا اولدی کوکل بستهٔ زنجیر رسوم ✤ قورتلمدی اول دغدغه دن
نفس ظلوم ✤ کوندز یاشم ایله الم خلق کرات ✤ شبخیز اولورسم نه عجب تیته که
موم ✤ **نثر** علوم نافعه دن فارغ اولسم کاهی عندلیب ناطقه افنان روایاتدن
فنون حکایاته نغمه پرداز ✤ وکاهی چمن زار معنا قصب الاقلامدن کلچینلک
ایله بر ده سازلق ایدردی ✤ بالجمله کسب فضائله مائل ✤ و شهد الجهد
احلی من عسل الکسل ایله عامل ایدم ✤ اما تصریفات دهوردن کوشهٔ
قراره تنحی ✤ و تحویلات اموردن جانب ثباته تجنب ایتمشیدم **رباعی**
محو اولمیجق صورت آثار وجود ثبت اولمدی دل لوحنه اسرار شهود

الشهد بمعنى الشمع وفتحها العسل في شمعه
كتب الرد واية الفم من [illegible]

هر كلشن سیر آب دوتوب شكل سراب   نابود كورندر كوزیمه چرخ كبود

نثر تا كاه كمیت خامهٔ خلیع العذار صوب تألیفی مسیر + و بلبل طبع بی قرار سمت
تصنیفده آغاز نقش و تحریر + ایدر اگرچه ساحل بحردن جو یای
كوهر و سرمایهٔ قدمه ایكن طالب افزا اولمق دأب عاقل دكلدر
زیرا: من صنف فقد استهدف ان احسن استعطف وان اساء استقذف
ودیمشلردر + المرء فی فسحة مالم یقل شعرا او یؤلف كتابا + با خصوص كلام
ندكلو حسن ترتیب بولسه خطادن تهذیب اولنمز مع هذا اداءِ معناده
واقع اولان نظم اشعار وانشاء سخنك نقاط وحاوی ثمرهٔ سر قلم
ولفاظهٔ طرف لساندنر + اما نظر كرامت ایله ناظر ودامن عفو ایله
نقصنی ساتر اولیجق رشحهٔ قلم كرم ایله عیبنی عنیب ایدرلر اعتماداً
علیه بر مجموعه جمعنه نصب خاطر ایتدم كه + بر قاچ معتبرات علومدن
علامات ورسومی انك بیانن اولنه + زیرا هر علمه بلوغ كمال
امر محال ومحض خیالدر نته كه دیمشلردر شعر ما حوی العلم جمیعا رجل +
لا ولو مارسه الف سنه + انما العلم صنوف جمّة فخذوا من كل صنف احسنه ترجمه

كسبه قابل دكل جمیع فنون   كشی بیك ییل ایدرسه جدّ و طلب
لازم اولان نفایسی اخذ ایت   دخی نفسی نفیسه ویرمه تعب

نثر ما لا یدرك كله لا یترك كله + باری بو كتابه توجیه نظر ایدن فی الجمله
فضیلت علومدن بی بهره ومحروم اولمازن هر دوحه دن بر برك تر
وهر نهر هنردن بر قطره كمتر حاصل ایدر اكرچه بو درر منظومه كتب
مشهورده سلك بیاننه منتظمدر اما قعر دریاده اولان كوهردن
ساكن ساحله نه حاصل وتحت الارض طلوع ایدن احقردن فوق الارض

اولانه

3

اولانه نه نور واصل اوله غواص فكرت هزار غوطه يمك گرك كه بر درّ باقيمت
الله كتوره وبو مختصرى بعض كتب معتبره دن ترجمه ايدوب الحاق
ايتدم الكشف اينن قطب الكاملين ذو المدارج والمعالى امام غزالى
حضرتنه نسبت اولنور بو امنيت العلوم ادلو كتابدن وبعض مسئله سن
حضرت عبد الرحمن بسطامى نك فواتح مسكيه سندن ومصنوعات العلوم
ادلو كتابدن وسائر رسائل اكابردن وكتب معتبره دن انتخاب ايدوب
مختصر مزبورى اون ايكى فن مختارى مشتمل قيلدم كه فلك ذات البروجه
مماثل شهره منازل اوله وهر فندن اوچ مسئله نمودار اولمغيچون
اختيار ايتدم كه هر برى مواليد ثلثه كبى زبدهٔ اركان ونتيجهٔ امهات
اوله وللآثار على المؤثر برهان وهر مسئلهٔ فنينك كتب معتبره سندن
محللرندن اخذ ايدوب مخدرات معانيسن لباس لسان تركيده جلوه گر
ومفيد ومختصر قيلدم وهر فنّك تعريفنى وموضوعنى وفندن غايته
وغرضن بنا ايدوب واول فنده اولان كتب معتبره وخبير ووسيط
ومطول وبسيط اعلام كتاب والقاب مؤلفين ايله اعلام ايتدم
وكتابك اولنه جوان فاضل حكايه سن عنوان ايتدم كه نيجه مسائل
جليله يى مشتمل واخرينه قصهٔ بشير وشادان كتوردم كه سبب مسرت
جان ودلدر تا كه داعيهٔ جد وطلب وباعث شوق وطرب اوله نته كه
افاضل علما تهيج كبرات الامور صغيرها ديمشلردر ومدت طلبمده
هر فندن جمع ايتديكم مسائل مهمه كه فهمى اسهل ونفعى اشمل اوله
هر محلده مناسبتى ايله درج ايتدم اول سببدن كتابه نتايج الفنون
ديو اد ويردم وبعد الاتمام جناب نهال بى مثال حديقهٔ خانيت

وبدر باكمال آسمان سلطنت آفتاب سپهر سعادت آفتاب عدالت
حبة القلوب جهاندارى قرة العين شهريارى ديباجهٔ ديوان فرمان دهى
طراز خلعت شاهنشهى لطف ملخص ونور مشخص بارى سايهٔ اخص پروردكارى
يعنى مقدمات دولت وسلطنتدن عمده ونتيجهٔ وابتداء ابداع ايجاددن
نهايه وخاتمه بلكه بوامور مرتبه نك مرورندن فائنه مترتبه وبو جمهور ر
جمع وحضوركده تقديم وتأخيرندن غرض اخير وغايهٔ متأخره نظم

آيت تأييد بارى صورت امن وامان — معنئ آيات نصرت مهدئ آخر زمان
در تاج سلطنت درئ اوج معدلت — آفتاب برج دولت ظل رب مستعان
شاه كسرى جاه دارا منقبت كطان مراد — خسرو جمشيد قدرت داور كيتى ستان
حضرت فاروق وحيدر سطوت وعثمان حيا — پرتو نور چراغ دودهٔ عثمانيان
ظل ممدود سحاب كبريا سندن آنك — يار شور حمالنه خركاه سپهره سايبان

نثر قامت موزونلرى اقامت امر شرعدن سروبستان فاستقم ورأيت
رأى رصينى فيض تعليم معلم فاستوادن متعلم فهرست فنون مكارم اخلاق
قانون متون مناظم آفاق ناظر ناموس شريعت وحقيقت كاسر ناقوس
ملت كفر وضلالت صدهزار سر تاجدار عصرندن سركشلك ايله تاج
رمح آبدار وپنجه سردار ذو وقار دهشت شوكتندن تاجدارده منقوش
اولان صور بى جاندن شمار اولنور برشاه فلك دركاهدركه
الكه وقار وسكينت لازم ماهيت وزهد عصمت داخل حقيقت اولمشدر

نظم شهنشاه عادل كه در عدل وجود — عديلش نيامد ذكر در وجود
جهان رابنجشيد داد وكر — لقاى جمالش مراد دكر
الهى بود تا فلك را مدار — وجود شهنشه شود پايدار

يعنى

يعنى سلطان بن سلطان سلطان مراد خان ابن سليم خان ادام الله
تعالى وابقاه وازال عدوه وافناه الى انقضاء الحيوة والايمان **بليت**
هدا ايله سعادتيله اوله وجود جهانده دائم ارزانى متابع زمان مطاوع
فلك مقادم ملك ملازم حضرت باسعادتلرينك شرف ذكر نام همايونلرى
بونامهٔ نامى يه سبب ابهت واحترام داخل توقيع تام وتوقير مالا كلام
قلندى مرجودر كه بعد مرآت محياى مقال مجلاى صورت قبول
اصحاب اقبال اوله بمن الجليل المتعال **ذكر ترتيب فنون** علم تاريخ
علم حكمت علم هيئت علم كلام علم اصول علم خلاف علم تفسير
علم تصوف علم تعبير علم افسون علم طب علم فلاحت علم نجوم
علم فال علم زجر وعنوان كتاب بهجت نما علم تواريخ انبيا وامرا
وذكر اساطين حكما قلنمشدر زيرا اگرچه زبدهٔ معارف معرفت ذات الله
وتحفهٔ علوم علم صفات اللهدر اما بو معمايه كمال وقوف اثار بديعه دن
مؤثر قديمه استدلال حسبى ايله اوله علم تاريخ مبداء عالم وابتداء
ظهور بنى ادمه موقوفدر ثانيا علم طبايع مواليد ثلثه وامهات
وترتيب اجناسى وانواع علويات وسفلياته مربوطدر ثالثا
علم هيئات اجرام افلاك وطبقاته نار هوا اب خاكه منوطدر
سبب بودر كه علم تاريخى علم حكمت وهيئته تعقيب ايتمشلردر اما جمله دن
مقصود معرفت ذات معبوددر قال الله تعالى وما خلقت الجن
والانس الا ليعبدون اى ليعرفون معلومدر كه شرف علم
شرف معلوم حسبى ايله در ودلائل توحيد وبراهين معرفت
صمصام خونريز اهل ضلال وبدعتدر قال الله تعالى

بل نقذف بالحق على الباطل فيدمغه فاذا هو زاهق نتنكم اخبار
خلفاده كلمشدر حكايت روايت اولنور كه ايام باطلهدن بش نفر
جهلا برى يهود و برى كبر برى شنوى برى باطنى برى ترسا خلفاى
بنى عباسدن امير المؤمنين واثق بالله اوكنه جمع اولديلر وعلماى
اهل اسلامدن برجوان ماهر اول مجلسده حاضر بولنوب واثق بالله
اول جوانه بيورديكه بو جهوده دينلرينه متعلق سؤال ايله كورهلم
اندن جوابه مجال اولورمى سخن كفت با يهود جوان فاضل جهود جاهله
متوجه اولوب ديديكه يا اخا اليهود نيچون نبوت محمد عليه السلام انكار
وانكاريكزده اصرار ايدرسز جهود عنود جواب ويروب ديدكه انكاريمزه
سبب بودركه محمد عليه السلام موسى عليه السلام امر ايتدكلرينك خلافنى امر [ايتمشدر]
امر اولنك خلافن امر ايتمك بدا در بدا كشتن راى در يعنى پشيمانلق
ديمكدر حكيم دانايه پشيمانلق ناسزادر جوان سخندان ايتدى سز ديمز[ميسزكه]
خداى تعالى برزه نيه كتمك امر ايتدى و قرق ييل انده مكان طوتدق جهود
ديديكه بلى جوان ديديكه خداى تعالى بيورديكه تيهدن رجعت
وينه بيت المقدسه عودت ايدك مى جهود ايتدى بلى جوان ديديكه
پس بو امر مذكور داخى بدا اولور و بدا حكيمه ناروا اولور جهود
جحود جواب ويرميوب مبهوت اولدى بو مقامده تحقيق مرام بودركه
طائفهٔ يهود لعنهم الله تعالى نسخ حكمه انكار وشريعت موسى عليه السلامك
تأييدينه اصرار ايدوب دلائل نقليه وعقليه ايراد ايتمشلردر اما
دلائل نقليه لرندن كتب اصولده مذكور اولانك مشهورى بودركه
حضرت موسى عليه السلام تَمَسَّكُوا بِالسَّبْتِ اى بِالعِبَادَةِ فِيهِ مَادَامَتِ السَّمٰوَاتُ

5

والارض دیمشدر و بو جبر بزه تواترایله منقولدر و توراتده مسطوردر
دیرلر و شریعتی لا تنسخ و انا خاتم النبیین دیمشدر جملەسی متواتردر دیو
زعم ایدرلر اما بز اولا تحریف کتاب ایله جواب ایدرزکه سزک الیکزده
اولان توراته بزه ایمان واجب دکلدر زیرا سزک تمسک ایتدوککز
توراتک نقلنده تواتر باقی دکلدر بنی اسرائیل اصحاب تواریخله بو قولده
متفقلردرکه وقتا بخت نصر بنی اسرائیله مستولی اولدی دجاللری قتل عام
و ذریتلرین سبی ایدوب اسفار توریتی احراق بالنار ایدوب روی ارضده
حافظ تورات قلمدی بعده زعم ایتدیلرکه الله تعالی عزیره بخت النصر
الندن خلاص اولدقده توریتی الهام ایدی و بعض اخبار یهوددن مرویدرکه
حضرت عزیر آخر عمرنده اول ملهم اولان توریتی یازوب شاکردینه
ویردی و بنی اسرائیل توریتی شاکرد مزبوردن اخذ ایتدیلر بو
بو تقدیرجه احکام توریته خبر شاکرد ایله ثابتدر خبر واحد خود مفید
علم اولمز و بعض اخبار یهود زعم ایتدیلرکه شاکرد توریته مزبورده
زیاده و نقصان و تبدیل و تحریف ایدی پس بو تقدیرجه موثوق به اولمز
و زعم اخبارده بو دلیلدرکه توریته نسخەلری اوجدر بری قنا ء
النده در بری ساموری النده در بری نصارا النده در و نسخ توریته اعمار
دنیاده اختلاف اوزره در اما نصارا النده اولان توریتده دنیانک
و اهالیسنک عمرلری بیک اوچیوز ییلدن زیاده در و مسیحک خروجنه
و رسول آخر الزمانک ظهورینه وعد واردر و بونلرک خروجنده تحریم
سبتک ارتفاعنه دخی وعد واردر پس ثابت اولدیکه نقل ایتدکلری
تأیید دین و تحریم حضرت موسی یه افترادر العیاذ بالله ولئن سلم

ولئن سلم یعنی تسلیم ایدهلم که ذکر ایتدکلری کلام توریتده مکتوب اولسون
اما دوام مذبور طول مدتدن عبارت اولسون وانا خاتم النبیین قولنده
لام عهد ایچون اولسون مراد زمانهسی انبیاسیدر و بو قصه معروفدر که
حضرت موسی دورنده درت بیك مبعوث نبی وار ایدی برکون حضرت موسی
صلوات الله علیه وسلامه جبرائیل علیه السلامی هواده طیران ایدوب اول
انبیایه الله تعالی جانبندن انزال وحی ایدرکن کورر حضرت موسی یه
غیرت غلبه ایدوب الله تعالی امری ایله درت بیك نبینك روحی بر کیجه ده
قبض اولندی وانا خاتم النبیین کلامی اول مقامده وارد اولدی اول تقدیرجه
معنی اول هلاك اولان انبیانك خاتمی یم دیمك اولور ودلیلنا سمعا
علی جواز النسخ بل علی وجوده المستلزم لجوازه اهل اسلامك جواز نسخه
بلکه جوازی مستلزم اولان وجود نسخه دلیل سمعیلری بودر که نکاح اخوات
شریعت آدمده موجود ایدی بعده منسوخ اولدی وکندو جزئی ایله استمتاع
حلال ایدی زیرا حضرت حوا آدمك ضلعندن مخلوق ایدی صکره منسوخ
اولدی وجمع بین الاختین شریعت یعقوب علیه السلامده مشروع ایدی
منسوخ اولدی ویوم سبتده عمل ایتمك شریعت موسی ده اول مشروع ایدی
منسوخ اولدی زیرا یهود متفقلردر که سبت شریعت موسی یه مخصوص اوله
ورفع اباحت اصلیه بزم قاتمزده نسخدر وزیرا ناس جمیع زمانده مهملا
ترك اولنمامشدر البته انلر وقتده عالم بر حل وحرمتی بیان ایدر شریعتدن
خالی اولمز پس اباحت وتحریم جمیع اشیاده شریعت ایله ثابت اولیجق
اباحتك رفعی دفع حکم شرعی اولور رفع حکم شرعی نسخدر اولیه نسخه
قائل اولمیان ملت که یهودیلردر ملزم اولورلر وقال فی السفر

6

الرابع من التورية كل عبد خدم ست سنين يعرض عليه العتق فان لم يقبل
ثقب اذنه ويستخدم ابدا ثم قال في موضع اخر يستخدم خمسين سنة ثم يعتق في تلك
السنة وامثال ذلك كثيرة يعني توراتك دردنجي جزؤندن ويديكه
هر قوليكه التي ييل خدمت ايده اكه عتق عرض اولنور اكر قبول ايتمزسه
قولاغي دلينوب ابدي قوللانيلور بعده موضع اخرده ويديكه اللي ييل قوللانيلور
بعده اول سنه دن ازاد قيلنور بونك امثالي يعني حكم ثاني حكم اولي
نسخ ايتمك كتب الهيه ده چوق واقع اولور اما توراتدن نقل اولنديغي
طائفهء يهودي نسخك وجودينه كندو كتابلري ايله الزام ايچوندر والد
والدليل العقلي لهم وطائفهء يهودك حجت عقليه سي اولدركه ايدرلر البته
الله ورسول اللهدن برامر واقع اولسه مأمور بهك يعني امر اولنان
شيئك حسننه دلالت ايدر ونهي واقع اولسه منهي عنهك يعني نهي اولنان
شيئك قبحنه دلالت ايدر پس بو امر اولنان حسن نسخ اولنسه حسني زائل
اولوب قبيح اولماسني ايجاب ايدر ونهي اولنان قبيح نسخ اولنسه قبحي زائل
اولوب حسن اولماسني اقتضا ايدر بو تقديرجه نسخ بدا ايجاب ايدوب عاقبت
اموره جهل استدعا ايدر والله تعالى عن ذلك علوا كبيرا وجواب بوديدركه
برفعل اولوركه بر وقتده مصلحت نافعه اولور بر وقتده اولماز مثلا
شرب ادويه گبي وفي هذا حكمة بالغة پس شيء واحد بر زمانده حسن وبر
وبر زمانده قبيح اولمق جائزدر كذا في شرح جامع الاسرار للمنار وغيره
من الكتب الاصولية **سخن گفتن با ترسا** بو كره واثق بالله جوانه نكاه
ايدوب اي جوان ترسايه دخي خطاب ايدوب سؤالي واراسه جواب
ويره ديدي جوان دانا ايتدي اي ترسا طريق نسطوريانمي دوترسن

ملکیانیمی
دوتوسن یا طریق یعقوبیانی یا طریق ملکائیمی دوتوسن ترسا ایتدی طریق
یعقوبیان جوان ایتدی آنلرک حق عیساده اعتقادنا سزا کری ندر ترسا ایتدی
قدیم مریم ایله متحد و عیسی انلردن متولد اولدی جوان ایتدی قدیمک حادث ایله
تضادی وار ایکن مریم ایله اتحادی نه وجهله در بیان ایت قدیم متلاشی
اولوب حقیقتی متبدل می اولدی یا اوز حالنده مقرر میدر ترسانک مقاله
مجال اولمیجق طریق نسطوریانه انتقال ایدوب دیدیکه بن قول نسطوریانی
قائل و آنلرک کتابی ایله عالمم جوان ایتدی آنلرک حق عیساده کلام ناتمامی
ندر ترسا ایتدی قدیم بالذاتک مریم ایله اتحادی ارادت ایله در ذات ایله دکلدر
جوان ایتدی بزم دخی ایمانمز بودر • انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون
عیسی ارادت ایله موجود اولوب دعوای اتحاد نابود اولدی ترسا بوکره جوابه
مالک اولمیوب طریق ملکائیانه سالک اولدی جوان دیدیکه آنلرک قولی ندر
ترسا ایتدی قدیم ایکی جوهردر بری ازلی و بری زمنی جوهر زمانی مریم ایله
متحد اولوب ایکیسندن مسیح پیدا اوله اولمغه سزا اولدی پس جوان دیدیکه
پس جوان دیدیکه سنک قولنده اول کیمدرکه جهودلر بردار و کشته زار ایتدیلر
ترسا ایتدی اول ناسوت مسیحا ایدی اما لاهوت مسیحا ذننده در جوان ایتدی
لاهوت نیجون لایموتدر ترسا ایتدی لایموت قدیمدر موت قدیم اثر
عدیمدر جوان ایتدی الله اکبر پس ناسوت ایله متحد اولوب مخلوق
ایله بر اولمدیغی ظاهردر سخن ترسا منقطع اولوب واثق بالله کبر ایله
دخی مباحثه به اصرار ایلدی **سخن کفتن با کبر** جوان سخن و یوزینی طرف کبره
دوتوب ایتدی سویله که صانع عالم و معبود بنی ادم بر میدر کبر دیدیکه
ایکی در جوان سبیدن سؤال ایدیجک کبر بی ادب ایتدی عالمده افعالک

اصلی

اصلی ایکی در بری خیر بری شر فاعل خیر لایق دکلدر که شری خالق اوله
جوان دیدی نیچون لایق اولمز کبر ایتدی زیرا فاعل خیر خیردن بهتر
و فاعل شر شردن بدتر در پس اکر یزدان فاعل شر اوله کرکدر که شردن
بتر اوله جوان ایتدی الآن ثابت و مقرر میدر که شر فعل اهرمن و اهرمن
شردن بتر اوله کبر ایتدی بلی جوان ایتدی بی جواب ویرکه بو اهرمن دیدوککی
نه اصلدن پیدا و نه عنصردن هویدا در کبر ایتدی فکرت یزداندن
پیدادر بو وجهله که یزدان ازل آزالده فکر و خیال قیلدیکه هیچ کندونک
حکومت شاهی سنه مانع بر شریک منازع اولامی پس اول فکر بددن
بر دیو منافر مخلوق اولوب نامی اهرمن اولدی جوان ایتدی چون دوکلی
سز اهرمندن عیان و اهرمن فکرت یزداندن نمایاندر پس ظاهر
اولدیکه یزدان دوکلی شردن بتر و جمیع شرور سردفتر اوله نعوذ
بالله من شر الشیطان کبر لعین دخی دعبسته اولوب جوانه تحلیف اولندی

سخن گفتن با ثنوی جوان واثق بالله امریله ثنوی یه التفات ایدوب
دینلرینه متعلق کلمات استیجک ثنوی دیدیکه بزم دینمزده ایکی
اصل قدیم مثبت در بری نور و بری ظلمت در نور بالطبع خیر و حکیم
و ظلمت بالطبع شر و سقیم در و هر نسنه که عالمده خیر در نوردن ظهور
و هر نسنه که شر در ظلمتدن صدور ایدر جوان دیدیکه اکر ظلمت و نور
بنم حضورمده اوله لر ایدی بن انلره سؤال ایدر ایدمکه من الظلام منکما
یعنی ایکوکزدن قنغیکز ظلمتدر اکر جوابنده دیرسه که ظلمت بنم سوزی
کذب و زور اولور کذب زور اندن شر در اولور نوردن خودلمش
صدور ایتمز و اکر جوابنده ظلمت دیرسه که ظلمت بنم سوزی صدق اولور

الفرق بین المجوس و بین الثنویة [illegible] ان النور والظلمة
قدیما و [illegible] النور قدیم والظلمة محدثة [illegible]
الی الله تعالی [illegible]
قال محمد الشهرستانی فی الملل والنحل [illegible]
الکیومرثیة اصحاب المقدم الاول [illegible]
اثبتوا اصلین یزدان واهرمن
وقالوا یزدان ازلی قدیم واهرمن محدث
وقالوا ان یزدان فکر فی نفسه
لو کان لی منازع کیف یکون
کانت [illegible] غیر [illegible]
فحدث الظلام من [illegible] وکان
وسمی اهرمن وکان
علی الشر والفساد
والاظلال وخرج
وجرت محاربة
والظلمة

صدق اولور صدق نور خبر در ظلمتدن خبر صادر اولماز پس شنوی
ملعون دخی مبهوت ومحزون اولوب باشن کریبان خجالته صالدی
واثق بالله آفرین ای جوان بو ملحد حاسدی دخی اعتقاد فاسدینه
الزام ایله دیدی سخن گفتن با ملحد باطنی جوان ملحد باطنی یه نگران
اولوب سن دخی مذهبک بیان ایت دیدی باطنی دیدیکه حق تعالی
خلقدن باطن ومستور در مگر پیغامبر صادق یا امام معصوم که آنک
معرفت شهودنه لایق اوله جوان دیدیکه سویله ای باطنی باطل که
پیغامبرک صدقی وامامک عصمتی نه ایله مثبت اولور تا قولریته اعتماد
وکندولره انقیاد اولنه باطنی ایدی پیغامبر معجزه سندن وعصمت
امام کلام پیغامبردن معلوم اولور جوان ایدی امدی کوره لم معجزه
محسوسات قبیلندن اولدیغی تقدیرجه انکله شعبده ما بیننی فرق
حواس ظاهره ایله اولورمی ممکن دکل زیرا حس غلط ایدر اکر عقل ایله
اولورسه عقل امور باطنیه یه دلیل اولمق لازم کلور بو تقدیرجه حق
مستور اولماز ملحد سخننه متردد اولوب گفتاره اقتداری قالمدی واثق
بالله بیوردی جوانه بر خلعت فاخره کیدیروب ونعمت وافره بخشش
قلوب امر ایتدی بر اسب تازی یه سوار ایدوب بازار بغداده اوروزرینه
سیم وزر نثار واول ملاعینی بردار وخاکسار ایتدیلر علم التاریخ
علم تاریخ عبرت نمای عالم وبصیرت فزای بنی ادم در کچمشلی وقایع
وظهوره وقوف ایله مجرب امور ومدبر مصالح جمهور ایدر منافعنه حد
یوقدر علوم ادبیه دندر تعریفه هو معرفة احوال الطوایف ورسومهم
وعاداتهم وصنایع اشخاصهم وانسابهم وموالدهم الی غیر ذلک

موضوعه

موضوعه احوال الاشخاص الماضيه من الانبيا والحكماء والملوك وغير ذلك
الغرضيه الوقوف على كيفية تلك الاحوال فائدته العبرة والتنقيح الكتب
المصنفة فيه تاريخ ابن كثير وتاريخ طبرى وتاريخ ابن ابن جزرى وتاريخ ابن جوزى
ومرآت الزمان لابن جوزى سبع مجلدات وتاريخ شمس الدين خلكانى خمس مجلدات
وتاريخ ابن الحجر مجلدين وتاريخ صفدى مجلدات وتاريخ جلال الدين سيوطى مجلدات
وسير الصحابة والزهاد مجلدات وحلية الابرار عشر مجلدات وتاريخ حاكم نيشابورى
وتاريخ بغداد كذلك وتاريخ الحكما وكشف الغم فى تاريخ الامم مجلدين الى غير ذلك

مسئله فى اول الزمان ومبدء الدوران قال رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم ان الزمان قد استدار لهيئته يوم خلق الله السموات والارض
الى اخر الحديث قطب العارفين مولانا شيخ صدر الدين قنوى احاديث
اربعين شرحنده بو حديث شريفك حل رموزنده افاده بيوردقلرينى شيخ
اكمل الدين شرح مشارقده نقل ايدركه علوم الهيه نك راسخلرى واسرار
حكميه نك كاشفلرى كشف تام ايله بويله خبر ويرديلركه عرش اعظمك ابتدا
دورانى برج ميزانده واقع اولدى زيرا عدل روحانى اول مرتبه ده ظاهر اولدى
فواتح مكيه ده ايدر ثم اعلم ان اول وجود الزمان كان فى الزمان الميزان
پس ابتدا زمان برج ميزاندن اولدى بعده ميزاندن عقربه عقربدن
قوسه قوسدن جديه جديدن دلوه دلودن حوته وارنجه الله تبارك وتعالى
ارواح سماويه وصور اصليه يى جوف عرشده ابداع وايجاد قيلدى بروج
ستده اولان حركاتك مدتى يكرمى بك ييل اولدى بعده حملدن سنبله يه
گلنجه اولان بروج ستة نك مدتى حكمه الى بيك ييل اولدى بعده دور سنبله نك
حكمنده نوع انسانى حكم ربانى ايله ظاهر اولوب خلعت وجود كيدى

وحدت دور سنبله یدی بیک ییلدر رسول آخر الزمانك صلوات الله علیه وسلامه
یدی بیک ییلدن آخرنجی بیك ییلده بعث اولندیکه برزخ جامعدر دور سنبله ایله
دور میزانك احکامنی ودور میزان آخرنه مختصدر پس مبعث رسول الله صلی الله
علیه وسلم دنیانك آخرت ایله امتزاجی زماننده اولمشدر مثلا مبعث رسول الله
ایله یوم قیامتك ما بینی اول نهاردن طلوع شمسه وارنجه اولان زمان کبیدر
ثم کلام الشیخ رحمة الله ابتداء عالمده اقوال معتبره ومشهوره چوقدر اما بو کتابده
نوادر الترام اولمغین بو حقیرك کلامی ذکر اولندی قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم کان الله ولم یکن شیءٌ غیره وکان عرشه علی الماء وکتب فی الذکر ای
فی اللوح المحفوظ کلِ شیءٍ وخلق السموات والارض یعنی عالم کتم عدمده
ایکن الله تعالی موجود ایدی وعرشی ماء اوزرنده ایدی دخی لوح محفوظده جمیع
اشیایی یازدی وبعده سموات وارضی خلق ایتدی شارح مشارق اکمل الدین
ایدر بو حدیثده دلالت واردرکه اول مخلوقات بو عالمده ما ایدی ولوب سائر
اجسام اندن خلق اولنه تلطیف وتکثیف ایله سعید بن جبیر حضرتلری بیورررکه
ابن عباسدن سؤال ایتدم مانك اوزرنده قرار ایدی سما وارض خود مخلوق
دکل ایدی بیوردیلرکه ریح اوزرنده ایدی پس ایمدی نظر ایله حکماء جهله و
سفهاء سفله نك قدم عرشه ذاهب اولدقلری محضا هوای نفسلرینه راغب اولدقلریدر
ثم کلام شارح بعده عالم امکانده اول ظاهر اولان صور نباتیه دن زیتون
وصور حیوانیه دن هوائیه سندن اول نسر طائر مخلوق اولدیکه طائر معمر وقدر
ومائیه سندن اول ماهی مخلوق اولدی بو جمله دنصکره آدم حوا مخلوق وپیدا
اولدی ومعلوم اوله که اول روح انسانی روح رسول ربانی محمد علیه الصلوة والسلام
واول جسم روحانی جسم آدم مکرم ایدی علیه الصلوة والسلام بعده معلوم اوله که
مدت

مدّت دور سنبله یدی بیك ییلدر و ابتداء نوح بشردن وقت مكافات
خیر وشر یعنی عالم آخرت یدی بیك ییلدر كذا فی الفوائح اما بهجة التواریخده
ابتداء ظهور حضرت آدمدن حضرت محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم زمانت
شریفنه دك اولان مدّته روایات مختلفه در مجوس روایتنه التی بیك
یوز یتمش ایكی ییلدر وبنی اسرائیل روایتنه نصّ توراته بیك اوچیوز قرق
ییلدر وترسالر روایتنه نصّ انجیل ایله بش بیك طقوز یوز یتمش ایكی ییلدر
اما اصح روایت ابن عم نبی صلی الله تعالی علیه وسلم عبد الله ابن عباسك قوللنجه
التی بیك یتمش بش ییلدر مسئله فی سبب ظهور الانبیا وتواریخهم وقتا كه
اقتضاء قضاء ربانی وجود نوع انسانك الی اجل مسمّی بقاسنه تعلق ایدوب
وانسان دخی امر معاشنده مستقل اولمیوب بلكه مدنی بالطبع اولوب ابناء جنسی ایله
معاوضه ومعامله یه محتاج اولدیه ومعاوضه ومعامله میزان عدالته ومیزان
عدالت میزان شریعته وسیاسته وشریعت وسیاست شارعه محتاج اولدقده
حق سبحانه وتعالی بو یدی بیك ییلده هر بیك ییلك اراسنده شفقةً نعماً
الضعفا معجزات باهره وآیات ظاهره صاحبی مستحق طاعت ولایق خلافت
بر نبی كوندردی كه كندو ذاتنك صفات سنیه‌سنه مظهر اولوب اوامر
نواهیسنی مثبت ومقرر قله پس محسنه وسیئه جزا وعقاب ذات مجازی‌یه
معرفتی ایجاب ایدوب معرفت مجازی‌یی محافظه ایچون معبودی
مذكر عبادات متكرره وضع اولندی صلوات خمسه كبی تا كه دنیاده
سبب نفع عظیم آخرته باعث اجر جزیل اوله وهر پیغامبر مبعوث
١٠٠٠ الف اولدیغی دورده حاكم اولان كوكبك طبیعتنه منسوب قیلندی
اولدر آدم علیه السلام ارسال اولندی زحله اتصالی وار در بعده شیث

شیت نبی دور آدمه رسالتله مکرم قیلندی الف ثانیه ادریس نبی
مرسل قیلندی مشتری یه مختصدر انلره کوکدن اوتوز صحیفه منزلدر
الف ثالثه نوح نبی مرسل قیلندی مریخه منتمیدر هود نبی قوم عادی
ارشاد ایچون بو دورده موجود اولدی و خنظله بن صفوان بو دورده
عنوان رسالت ایله معنون قیلندی الف رابعه آب رحیم حضرت ابراهیم
مبعوث اولندی نبی مرسلدر لسان سریانیده آب رحیم دیمکدر انتاکی
شمسه در ذو القرنین بو دورده در حضرت علی کرم الله وجهه رجل صالحدر دیدی
عکرمه نبی اولمق راجحدر دیدی حضرت لوط و اسمعیل و اسحق و یعقوب
و یوسف و ایوب و شعیب بو دورده انبیاء مرسلیندر الف خامسه حضرت
موسی صلوات الله علیه الی یوم الجزا تبلیغ رسالت قیلندی زهره یه تابعدر
زاویه فناده بقاء مقدورلری یوز یکرمی ییلدر حضر علیه السلام کبعضیلر
طلعت نبوت معززدر وبعضیلر طراز ولایت ایله مطرزدر دیدیلر یوشع
نبی و الیاس نبی و داود نبی و سلیمان نبی علیهم السلام لقمان حکیم بعضیلر
نبیدر دیرلر یونس عزیر دانیال ذکریا بو دورک انبیاء مرسلینیدر
یحیی بن ذکریا بو دورده در کاری شغل جهاد و قوت بدنیه سی حداد
ایدی هنوز اوساباشی که اوچ یاشنده توریتی ازبر قرائت ایدوب وذیت
عیسی یه اول هدایت اولنمشدر قاتله سی بر عورتدر که ارمیل دیرلر
بنتی ابلیادن آخر مقتولی حضرت یحیی در دمشقده مقتولدر روایت
اولنورکه بخت النصر دمشقی مستقر ایتدکه حضرت یحیی نک قانینی
جریان اوزره بولوب یتمش بیک نفر شخصک قانین دوکوب حتی
یحیی سکون بولدی بو ترتیب اوزره ظهور موسی ایله بعث عیسی نک ما بیننده

بیک

بیك نبی مبعوث اولدی دیرلر الف سادسده عیسی علیه افضل التحایا
ساحهٔ نبوته قدم باصدی نسبتی عطارده در ابن جوزی ایدر هبوط
آدمدن صعود عیسی یه وارنجه بنی بیك بشیوز اللی ایکی ییلدر و زمان
فترتکه رسول بعث اولنمدیغی مدتدر درت یوز اوتوز درت ییلدر
دیرلر الله اعلم حبیب نجار و جرجیس دور عیسی ده در و خالد ابن سنان
زمان فترتده نبوت عنوانن بولمشدر رسول صلی الله علیه وسلم انك حقنده
نبی ایدی قومی انی ضایع ایتدی بیورمشدر و خالدك قزی رسول اللهه تشرف ایتمشدر
الف سابعده محمد سید الکونین شهر ربیع الاولدن اون ایکنجی اثنین کیجه سی
ولادت ایدوب سن اربعینده تاج نبوت کیوب رسول الثقلین اولدی جمع
منتسبدر اصحاب تواریخ ایدر حضرت محمد علیه السلام عام فیلده طوغوب بنی
سعددن حلیمه آدلو بر دایه یه تسلیم اولندی بنی سعددن اولدیغی سعادتلرینه
دلیل اسمی حلیمه اولدیغی خُلق عظیم اوزره اولملرینه سبیل اولدیغی اهل
حکمت قاتنده وجه جمیلدر بعده حضرت آمنهٔ اخوالنی زیارته مدینه یه کیدوب
نبی علیه السلامی بیله الوب کیتدی بش یاشنده ایدی بعده آمنه وفات ایدوب
حضرت محمد علیه السلامی ابو طالبه تسلیم اولندی التی یاشنده ایدی و ابو طالب
شامه الوب کیتدیکی زمانده اون ایکی یاشنده ایدی بعده خدیجه بنت خُوَیلِه
شامه کوندردی یکرمی بش یاشنده ایدی بعده خدیجه یی تزوج ایدوب خلعت
رسالت ایله مبعوث اولدیغنده قرق یاشنده ایدی بعده ارجعی الی ربك
دعوتنه اجابت ایلدی التمش اوچ یاشنده ایدیلر الله اعلم و ابتدا عالمدن
بو دمه کلنجه بعث الامم واقع اولان ادیان مختلفه که حقه مطابق اوله
التی عدد در اول دین آدم علیه السلام ایکنجی دین نوح علیه السلام اوچنجی

اوچنجی دین ابراهیم علیه السلام دردنجی دین موسی علیه السلام بشنجی دین
عیسی علیه السلام التنجی دین محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم وحضرت
محمد علیه الصلوات والسلامدن مقدم کلن سائر انبیا سابقا مذکور اولان
ادیان خمسه دن خارجدر کلدر انبیادن التی نفری اولوالعزم در ادم
نوح وابراهیم وموسی وعیسی وحضرت محمد علیه الصلوات والسلام
مرسل دیو ملک نازل اولنلره دیرلر اولوالعزم دیو واضع شریعت
اولنلره دیرلر بعضیلر محاربه ایله مأمور اولنه دیرلر دیدیلر بعده تجدید
دین واحیای ایلین محمدی ایچون هریوز ییلده کوبرقرن کاملدر حق سبحانه
وتعالی شریعته عامل برصاحب وجود پیدا قیلدی وملوکدن دخی الکا
تقویت ایدر بر عدل وسیاست وفضل ودیانت اهلی شخص اقامت ایدیک
مائه اولده ملوکدن عمر بن عبد العزیزدر عبد العزیز خلفای بنی امیه دن
مروانک اوغلیدر مذبور عبد العزیز حضرت عمرک اوغلو عاصمک
دختری زوجه ایتمشدر عمر ابن عبد العزیز بو ایکیسندن وجوده کلدی
دختر مذبوره نک اسمی ام عاصم ایدی حضرت عمرک تقواسی والده سی طرفندندر
دیرلر مائه ثانیه ده علمادن محمد باقر خلفادن مأمون بن رشید مائه ثالثه ده
علمادن امام شافعی خلفادن مقتدر بالله جعفر بعضیلر مائه ثانیه ده شافعی
ثالثه ده اشعری دیرلر مائه رابعه ده محمد بن جریر الطبری خلفادن قادر بالله
ابو العباد مائه خامسه ده علمادن محمد بن صلیق السلمی بعضیلر غزالی دیدیلر
خلفادن مستظهر بالله مائه سادسه ده علمادن غزالی خلفادن ناصر الدین الله
ابو العباس سابعه ده محمد بن عمر الرازی ثامنه ده تاسعه ده اختلاف وشبهه
اولندی بعض اهل تاریخ سکزده برقوقی طقوزده سلطان سلیم دیرلر

عاشره ده محمد مهدی دیدیلر الله اعلم ذکر اولنان اولیا و انبیانک هر بیک
بیلک و هر یوز بیلک اول جزنه کلمک لازم دکلدر همان اثناسنده کلمه سی
معلوم اوله که نظام التواریخده مذکور اولدیغی اوزره ملوک فرسکه دولت
٧ محمدیه دن مقدم ممالک عجمده مستقل پادشاهلکلر درت طبقه در طبقهٔ اولی
پیشدادیانکه اون نفردر کیومرث اصح اقاویل اوزره آدم علیه الصلوة
والسلامدن اولمق اوزره در بالاتفاق اول پادشاهاندر مدت سلطنت ٤٠
مدت عمر ١٠٠٠ هوشنگ کیومرثک اوغلو سیامکدر سیامکی دیولر قتل ایتدوکی
کیجه هوشنگک اناسندن طوغمشدر سیامکک اوغلیدر مدت سلطنت ٤٠ طهمورث
نبیرهٔ هوشنگدر یعنی اوغلی اوغلیدر مدت سلطنت ٣٠ جمشید طهمورثک
برادری یا برادرزاده سیدر اخر عمرنده سودای حماقت غلبه سیله خلقی بت پرستلکه
دعوت و کندو صورتنه عبادت ایتمک امر ایلدی خذله الله مدت سلطنت ٧٠٠
ضحاک عادیلر دندر نظام التواریخده ایدر عملیق بن عادک اوغلی
شداد چونکه جهانیانه غلبه ایتدی ضحاکی رفیقی بابله و پارسه کوندردی
جمشیدی هلاک ایدوب یرینه پادشاه اولدی مدت سلطنت ١٠٠٠ فریدون
چون کاوهٔ اهنکر خروج ایدوب ضحاکی قتل ایتدی کندو پادشاهلق
استمیوب فریدون که اسباط جمشیددندر ضحاک خوفندن بر یرده مختفی
ایدی بولنوب پادشاه نصب اولنوب کاوه سپهسالاری اولدی اما
کاوهٔ اهنکرک خروجنه سبب بودر که ضحاکک ایکی اوموزنده ایکی مار
شکلنده لحم زائد ظاهر اولمش ایدی اول اجلدن بغیر حق چوق
نفوس ضایع ایتمش ایدی کاوه نک دخی ایکی اوغلو بو طریقله قتل
اولنمغله مار کریه کبی مضطرب الحال اولوب برکون تیمورجیلر

اوكيمه طوتديغي پوستي برچوبك اوجنه بند ايدوب ضحاكه ستمنه
اغاز ايدوب دكانندن خروج ايدنجه سائر خلقك دخي چونكه زبادلرنه
تخم استعداد عناد الكمشي ايدي هر جانبدن اتش افروز اولوب قطره ايچره
سيل وجدول ايكن نيل اولديلر اخر الامر لشكر جرار دريا مثال
ايله وارو ضحاكك مارى مخرقه بجرحون ايتديلر بعده اول پوست
پاره سي كيانيلر انواع جواهر له مرصع قيلوب سنجاقلري اوجنه بند
ايتمشلر ايدي اول اجلدن سنجقلرينه درفش كاوياني ديو كاوه نسبت
ايدرلر چون دولت كيانيان يزدجرد شهريارده منكوس اولدي حضرت
عمر زماننده اول درفشي احضار ايتديلر پوست پاره ده جواهر بيشمار
بولنوب بيت المال ضبط ايتديلر بيت چون بيكي پاره پوست ملك توان
كرفت حيف بود در دكان كوره ودم داشتن فريدونك اوچ
اوغلو وار ايدي ايرج وتور وسلم حياتنده ملكي بونلره تقسيم
ايدوب اما ايرجي ولي عهد قيلدي تور وسلم ايرجي برحيله ايله قتل
ايدوب بعده منوچهر كه بعضيلر دختر زاده وبعضيلر پسرزاده ايرجدر
ديرلر تور وسلمي قتل ايدوب پادشاه اولدي بونك زماننده شعيب عليه السلام
اولاد مدينه مبعوث اولدي موسي وهرون فرعونه بعث اولندي فرعونك
عاديان اولادندندر كه نژاد انلري مصره حاكم قلمشي ايدي ادي وليد
بن مصعب در مدت سلطنت ٥٠٠ فريدون مدت سلطنت منوچهر ١٢٠ افراسياب
پشنك اوغليدر مدت سلطنت زاب بن طهماسب منوچهرك اوغلو
اوغليدر مدت سلطنت ٣٠ كرشاسب رستم داستان بونك اسلافندندر مدت
سلطنت ٢٠ طبقه ثانيه كيانيانلر مدت ملك ايشان بونلر طقوز نفردر

فيلقوس

فیلقوس اوغلو اسکندر بونلرک آخرنه کلمشدر کیقباد نوذر بن منوچهرک
اوغلو اوغلیدر مدت سلطنتی ١٢٠ کیکاوس کیقبادک اوغلو اوغلیدر سیاوش
کیکاوسک اوغلیدر باباسندن رنجیده اولوب افراسیاب یاننه واروب قیزین الدی
قیزین الدی افراسیابک برادری حسد ایدوب عاقبت سیاوشی بی کناه قتل اولندی
سیاوشک هنوز ماتمی عجمده وعیدده دیرلر داود ولقمان وسلیمان علیهم
الصلوة والسلام اول زمانک پیغمبرلریدر مدت سلطنت ١٥٠ کیخسرو
سیاوشک اوغلیدر افراسیابی بو قتل ایتمشدر مشاهیر حکمادن فیثاغورس
انک عهدنده در مدت سلطنت ١٢٠ کهراسب کیکاوسک برادرینک اوغلی
اوغلیدر انبیادن ارمیا وعزیر ودانیال علیهم السلام بونک
دورنده در بخت النصر بونک زماننده در مدت سلطنت ١٢٠ کشتاسب
کهراسب اوغلیدر زرادشت حکیم بونک دورنده خلقی دین حمابیاندن
دین مجوسه دعوت قیلدی اسفندیار بونک اوغلیدر سکا پادشاهلغم
ویره یم دیو آنی برنیجه جنکه کوندردی جملهسندن مظفر کلدی آخر رستم
داستان جنکنه کوندردی رستم بر تیر ایله ایکی کوزینی برحوت ولوآره
حیاتک سرنکون ایتدی رستم آنی حیله ایله هلاک ایتدی یوخسه
اربکده اسفندیار غالب ایدی بهمن اسفندیار اوغلیدر مدت سلطنت ١٢٠
بهمن بن اسفندیار مدت سلطنت بقراط وبقراطیس بونک دولتنده در
خمانی تبت بهمن بهمنک ایکی اوغلو اوچ قیزی اولوب ساسان ودارا
وخمانی وفرنک وبهمن دختر خمانی‌یی ولی عهد قیلوب شکمنه تاج وضع
ایتدی زن هشیار واهل عزم ورای ایدی عاقبت ملکی دارایه تسلیم ایتدی
مدت سلطنت ١٢ دارا بن بهمن آنک عصرنده حکماسندندر افلاطون

افلاطون تلمیذ سقراط مدت سلطنت دارا بن دارا بعضیلر بوکه اردشیر
دیرلر اسکندر رومینك باباسی فیلقوس دارایه خراج ویردی یرینه اسکندر
پادشاه اولیجق خراج کوندرمیوب دارا اوزرینه خروج ایتدی طرفیندن
جنك آماده اولوب دارا عسکرندن ایکی مرد همدانی دارایه محکم زخم
یتشدیروب اسکندر عسکرینه فرار ایتدیلر دارا حالنی موتنده اسکندره
وصیت ایدوب دختری الوب ملوك فرسی ییقانه کوردیه سك
دیدی اسکندر عهدنه وفا ایدوب ملوك طوائف وضع ایتدی بعضیلر
طوائف وضعنه سبب بودر دیرلر طبقهٔ ثالثه اشغانیاندر عددلری
اون طقوز نفردر چون دارا اسکندر ایله جنك ایدوب هلاك اولدی
اسکندر رأی ارسطاطالیس ایله ملکی طوائف ملوکه احصه لری هر بر
اخر ایله مشغول اولوب کندو آسوده حال اوله وهم قتل که اعظم محظوراتدر
اندن سالم اوله بعده اشك بن دارا خروج ایدوب سائر ملوك طوائف
ایله اتفاق ایدوب ملکی رومیاندن خالی قیلدی ملوك طوائف ایله اشغانیلر
اشغانیانك مدت سلطنتی ایکیوز اللی ییلدر دیرلر بونلرك زماننده
انبیادن جرجیس وزکریا ویحیی وعیسی علیهم الصلوة والسلام
وار ایدی وحوادثدن اصحاب کهف وقعه‌سی ظهور ایتدی ودخی
ویس ورامین قصه‌سی اولدیکه ملوك طوائفدندر دیرلر اشك بن دارا
اول اشغانیاندر جمله سك بوکه نسبت ایدرلر مدت ملك واشك بن اشکان
مدت سلطنت ۲۰ شاپور بن اشکان مدت سلطنت حضرت عیسی بونك دورنده
مبعوث اولدی بهرام بن شاپور مدت سلطنت ۱۱ بلاش بن بهرام ۱۱ سال هرمز بن بلاش
۱۹ سال نرسی بن بلاش ۴ سال فیروز بن هرمز ۱۷ سال بلاش بن فیروز ۱۲ سال خسرو

بن

بن بلاشان ۴۰ سال بلاشان بن بلاشان ۲۴ سال اردوان بن بلاشان ۱۸ سال
اردوان بن اشکان ۳۰ سال خسرو بن اشغان ۱۱ سال بلاشان بن اشغان ۱۲ سال
جودرز بن اشغان ۴۰ سال حضرت یحیی نک قانن طلب ایتمکه شامه واروب جهودلری
قمع ایدوب نبوت بنی اسرائیلدن بالکلیه منقطع اولدی نرسی بن جودرز ۳۰ سال
جودرز بن نرسی ۱۱ سال اردوان ۳۱ سال طبقهٔ رابعه ساسانیاندر مدت ملکلری ۴۲۵ سال
عددلری نفردر ۳۱ اوتوز بر عدددر اردشیر بن بابک اردشیر ساسان بن بهمنک
اوغلی اوغلیدر روی زمینه مالک اولان ملوک اربعه نک بری بودر دیرلر
عقل و حکمت صاحبیدر جملهٔ وصایا سندندر که لا ملک الا بالرجال
ولا رجال الا بالمال ولا مال الا بالرعیة ولا رعیة الا بالسیاست
مدت ۱۴ سال شابور اردشیر اوغلیدر اردوان قزندندرکه واقعهٔ اردواندن
حکمه اردشیرک سرایینه ایدی اردشیر حسن و جمالنک مفتونی ایدی آخر
بر وضع نامطبوعه کلوب قتل امر ایدوب وزیر حملنی حس ایدوب هرمنع
بر قاج کون محرملر ایله حفظ ایدر شابور وجوده کلوب برکون اردشیر بنی
ولی عهدی اولمدیغندن دیکیرلکی اکلیوب وزیر واقع حالی عرض ایدوب
اردشیر شاد اولور اما ازالهٔ شک ایچون شابوری کتوروب برقاج صبیان
ایله کوی و چوکان اوینمق امر ایدر ناکاه طوبی اردشیرک سراپرده سنه اترلر
شابور بی باک سراپردهٔ اردشیردن کیروب طوبی آلور دهشت و حجابی
اولمادیغندن علو نسبنه و قوت عرقنه استدلال اولنوب اردشیرک شکی
زائل اولور سخا ایله کرم ایله معروفدر ۳۱ سال هرمز بن شابور ۳ سال بهرام
بن هرمز ۳ سال و ۳ ماه مانی نقاش بنوک عهدنده در بهرام بن بهرام ۱۷ سال بهرام
بن بهرام بن بهرام ۱۳ سال نرسی بن بهرام بن هرمز ۷۲ سال هرمز بن نرسی ۷ سال ۵ ماه

شاپور بن هرمز شاپور ذو الاکتاف دیمکله معروفدر هرمز وفات ایدوب قائمقام اوله‌جق فرزندی بولنمیوب خاتونی حامله اولمغله تاج هرمزی خاتوننک باشی اوزرینه زنجیر زر ایله آویخته قیلوب امرینه منقاد اولدیلر آخر شاپور وجوده کلوب پادشاه اولدی قسطنطین یونانیدن خراج آلمشدر آثار بدیعه صاحبیدر سلطنت ۷۲ شاپور بن شاپور مدت سلطنت ۵ سال ۵ ماه بهرام بن شاپور ۱۱ سال یزدجرد بن بهرام الاثیم غایت بدنهاد و مدمغ ظالم ایدی علما و اکابری تحقیر ایدر ایدی برکون قصرینه قریب یره بر وحشی آت کلوب آنک حسن و لطافتنی کورب جرحیندن کندو بالذات واروب آتی بر حیله ایله طوتوب اکرلیوب پالدم وضع ایدرکن آت یزدجردی سینه‌سنده بر جفته ایله خفته بستر فنا ایدوب راه بقایه آنی طوتدی بیت چنان بجست که تیر از کمان چنان نجهد چنان برفت که باد صبا چنان نرود کویا یزدجردک عمر عزیزی ایدی کذران ویا مرغ روحی ایدی طیران اندی حسنک بو بیتنده اثیمدن مراد بو اثیم در بیت درکفتهای من همه انصاف من ظلوم بهرام کور مایه رحمت بلا اثیم بهرام کور یزدجرد اوغلیدر یزدجرد آنی حیاتنده سوارلیق صنعتنک تحصیلی ایچون نعمان بن منذره که عرب بکلربکیسی ایدی کوندرمش نعمان دخی بهرام کلدکده اکا مسکن ایچون سنمار ایله مسمی اولان معماره قصر خورنقی یاپدرمشدر بعده بر وجهیله سنمار قتل اولنوب جزای سنمار روزکارده ضرب مثل اولمشدر احسانه مقابله‌سنده اساءت اولنه ضرب اولنور زیرا اول قصر بی قصوره بذل مقدور وسعی موفور ایتمش ایدی دیرلر پس یزدجرد اثیم اولیجق خلق ظلمندن دلکیر اولمغین بهرام ایله مقید اولمیوب بهرامی بیومشدر آداب فرسی بلمز دیو اردشیر اوغللرندن کسری

آدلو برشخص پادشاه اولدی آخر بهرام گور ملك موروثن طلب ایدوب کلوب
بالاجمال کار بو کامنجه اولدیکه تاج شاهی ایکی گرسنه ارسلانك اورتاسنه قویه لر
هر که جرئت ایدوب اول ایکی شیرك اورتاسندن تاجی ربا اوله تاج وتخته دخی
سزاوار ولایق اوله پس کسری دعوی‌سنکدر دیو امری بهرامه تکلیف ایدوب. بهرام
داخی جرأت ایدوب اوّل صاغ طرفه اولان شیرك صیچرایوب. اوزرینه سوار
اولدی وگرز ایله باشینه اوروب هلاك ایدر صول طرفنه اولان شیر خوفندن
گریزان اولوب بهرام یتشوب پایندن یاپشوب اوّلکی شیرك باشینه اوروب
خورد وخرد ایلدی **بیت** پنجهٔ شیر اولسه پنجه‌ك آنی ایلر شکست **ع** بو مثل
مشهور در دست بر بالای دست **بیت** پس کسری بهرامك آیاغنه دوشوب
عذرخواه اولدی بهرامه سلطنت تسلیم اولیجق نیجه روزگار کامران اولوب
آخر اثنای شکارده بر گورك آردنجه تکاپوی ایدوب گیدرکن برجزوی [illegible]
باتجقلی شورابه دوشوب آتی وکندو باتوب ناپدید اولدی **شعر** بهرام که
گور گرفتی همه سال **ع** این نادره بین که گور بهرام گرفت **ع** مدّت سلطنت ۲۲
یزدجرد بن بهرام غایت سلطنتدن یزدجرد نرم دیرلر جوانلقده نهایة
بلادت ایله متصف ایدی حتی برگون استادی عاجز اولوب قابل فیض
دکلدر دیو بهرامه یأس خبرین ویروب بالخصوص بو حماقتیله بر دختره
عاشق ودلبسته در دیدی بهرام شاد اولوب ایدی قبول فیضه عاشق
اولدیغی دلیل صادق در دیوب خفیة معشوقه طرفندن عشوه ونازی
افزون قیلدر دیلر آخر یزدجرد اتش عشقیله زرکبی خالص الجوهر وسزاوار
تاج وافر اولدی مدت سلطنت سال ١٨ وماه ٥ **هرمز بن یزدجرد** بیوك
برادرینه غلبه ایدوب وملکی آلوب آخر مغلوب اولوب امر برعکس اولدی

پرویز بن یزدجرد ملك عادل ایدی یولنده خصملری چاه قازوب
غفلتله دوشوب هلاك اولدی مدت سلطنت ٢٦ بلاش بن فیروز سه
سلطنت ١ قباد بن فیروز آنك عصرنده مزدك صباحی ظهور ایدوب قبادی
کندویه منقاد ایدوب محرماته رخصت ویردی مدت سلطنت ٤٣ سال ٤ شاه
انوشروان بن قباد وصایای اردشیر ایله عمل ایدوب بزرجمهری وزیر ایتدی
وحیله پردازلق ایدوب مزدکی الهکتوروب قتل ایتدی بنفسه مباشر اولدی
عدل وداد تعریفدن مستغنی در رسول الله صلی الله علیه وسلم آنك
عالمی تشریف ایتمشدر حدیث انا ولدت فی زمن الملك العادل آکا آقوای
دلائل در ولادت همایون لیلهسی آتشکدهلر مرده وبحر ساوه خشك اولوب
ایوان کسریدن اون ایکی کنکره ساقط اولدی سطیح کاهندن سؤال اولنوب
نبی محمدینك صلی الله علیه وسلم وجوده کلمهسنه واون ایکی ملکدن صکره
ملك عجم غیره مسلم اولماغنه علامتدر دیدی دیوانینده درت صندلی قورلنوب
برنده بزرجمهر + برنده قیصر + برنده قبچاق + برنده ملك چین .. اوتورلردی
مدت سلطنت ٤٧ سال شاه هرمز بن نوشروان بهرام چوبین انك پهلوانی
زمانینده مدت سلطنت ١١ سال ٣٨ شاه پرویز بن هرمز فخر عالم صلی الله تعالی علیه
وسلم افندمزك دعوت ایچون ارسال بیوردقلری نامهٔ همایونی چاك ایتمشدر بعده
عامل یمنه خبر کوندردیکه اول نامهده پیغمبرلك دعواسنی ایدن کمسهٔ قوچی
دیننه رجعت ایتدرك یاخود باکه کوندرك اول طائفه رسول اللهه واروب
خبر پرویزی اعلام ایتدکده رسول الله بیوردرکه اول ذکر ایتدوکوکز کمسهٔ
دون کیجه قتل ایتدیلر واقعا اول ملعونك زه کمان ایله جان خبیثنی
جحیمه روان ایتمشلر ایدی اوغلو شیرویه النده هلاك اولمشدر شیرویه بن

پرویز

پرویز باباسنی قتل ایدوب کندوده عقبنجه طاعوندن هلاک اولدی
اردشیر بن شیرویه مدت سلطنت ١٤ سال بعده کسری بن فرهان ناملو بر
حریف پادشاه اولدی ١٤ سال کسری بن قباد بن هرمز مدت سلطنت ٣ ماه
توران دخت بنت پرویز مدت سلطنت ١ سال و ٧ ماه فیروز بن مهران بعضا
بعضیلر قتننه برادر یزدجرددر مدت سلطنتی ٦ ماه اردمی دخت بنت
پرویز مدت سلطنت ٧ ماه یزدجرد شهریار آخر ملوک عجمدر عسکر اسلام ایله
جنک ایدوب منهزم اولوب نتیجه دونکار فرار اوزره اولوب آخر دوران
کچه فتار آنی سرکشته و زار دوندررکن بر آسیابینک دکرمننه مهمان
ایدوب آسیابی زیب و لباسنه طمع ایدوب آنی هلاک ایدر قطعه لغبه
آسیاب دهر دونکه حاصلی یک خرده اولمه دور تا هموار ایله یک کرچه بو قاچ کون
هرآینه دوزن یک دکمز اقبالی ولی ادبارینه یک بعده ملک مسلمانلره مسلم اولدی
و بو واقعه امیر المؤمنین حضرت عثمان زمانننده ایدی مدت سلطنت ٢٠ سال بعده
خلفاء الراشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و سائر امراء مسلمین درکه ذکر اولنور
بونلرک مدت ملکلری ٦٤٥ سال بونلر اوچ طبقه در طبقهٔ اولی راشدین حضرت ابو بکر
رضی الله تعالی عنه مدت خلافت ٢ سال حضرت عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه مدت
خلافت ١٢ سال حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه حضرت رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم افندمزک ایکی کریمه لرینی الدیغیچون ذو النورین دیرلر مدت خلافت
١٢ سال حضرت امیر المؤمنین شاه کرار و لایت جناب امام علی بن ابی طالب
کرم الله وجهه و رضی الله تعالی عنه حضرت عثمان شهید اولوب مسلمانلر حضرت علی یه
بیعت ایدوب عایشه و طلحه و زبیر خلاف ایتدیلر عاقبت طلحه و زبیر جنکده
قتل اولندیلر بعده معاویه ایله محاربهٔ عظیمه اولوب آخر حضرت امام علی

حضرت امام علی کرم الله وجهه کوفه‌یه کلوب مقیم اولوب بعضا خوارجدن

اوچ شخص اتفاق ایدرلر که رمضانک یکرمی یدیسی صبحکا هنگامنده بریسی

جناب حضرت علی رضی الله عنه وکرم الله وجهه‌یی بریسی معاویه‌یی بریسی

عمرو بن عاصی هلاک ایده‌لر عبد الرحمن بن ملجم حضرت امام علی کرم الله وجهه‌یی

نمازده بولوب زخم اوروب اول زخمدن شهید اولدیلر معاویه‌یه زخم اوروب

تأثیر ایتدیره‌میوب خلاص اولور و عمرو اول کون طشره چقمیوب برادرزاده‌سنی

کوندررلر هلاک اولور مدت خلافت امیر المؤمنین حضرت امام علی رضی الله عنه

٤ سال ٩ ماه حضرت امام حسن بن امام علی رضی الله تعالی عنهما اهل عراق

حضرت امام حسن ایله بیعت ایدوب معاویه‌یه محاربه‌یه قالقوب حضرت امام حسن

رضی الله عنه مصالحه ایدوب حجاز طرفنه عزیمت بیوررلر ایکن خاتونلری

تسمیم شهید ایلدی سر تاج عاشقان حضرت شاه شهیدان امام حسین

بن امام علی رضی الله عنهما قصه‌سنک ذکری باعث غموم وموجب اکدار

هموم اولوب عدم ذکری‌نک لطفی ظاهر وباهردر مولانا سعد الدین شرح

مقاصدنده ایدر یزیده لعنی تجویز ایتمشلر اکثر خلفا دینه تجاوز زندن

خوف ایدوب ایتمشلر شعار روافض کبی وعقاید شرحنده بیوررلر

فَنَحْنُ لَا نَتَوَقَّفُ فِي شَأْنِهِ بَلْ فِي اِيمَانِهِ لَعْنَةُ اللهِ عَلَيْهِ وَعَلَى اَنْصَارِهِ

وَاَعْوَانِهِ وعبورلر بو بیتی کفرنه دخی استدلال مجال واردر که

شراب حقنده دیمشدر بیت عربی يَشِيرُ اِلَيْهَا بِالْبَنَانِ كَاَنَّمَا يُشِيرُ اِلَى الْبَيْتِ

الْعَتِيقِ الْمُحَرَّمِ فَاِنْ حُرِّمَتْ يَوْمًا عَلَى دِينِ اَحْمَدٍ فَخُذْهَا عَلَى دِينِ مَسِيحِ

ابْنِ مَرْيَمْ طبقهٔ ثانیه بنی امیه در مدت ملکلری شکال صحیح بودر که

اون سکز نفر اوله معاویه بن ابی سفیان ازکیای عربدندر مدتی سال

شام

شامده مدفوندر یزید بن معاویه . حضرت شاه شهیدان امام حسین افندمز
رضی الله عنه حضرتلرینک شهادتلرینه سبب اولمشدر مدتی ٤ سال
حضرت ابو ایوب انصاری علیه رحمة الباری یزید بن معاویه ایله
رومه بیله وارمش ایدی اللی بر سنه سنده قسطنطنیه ده وفات ایتدی
عبد الله بن زبیر یزیده بیعت ایتمیوب مکه و مدینه ده مستقل خلیفه
اولدی یزید گیتدکدنصکره جمله‌ء حجاز خلافتنده اتفاق ایدوب
کاری قوی اولوب کعبه‌یی مجدداً بنا ایتدی آخر عبد الملک بن مروان
زماننده حجاج ظالم النده هلاک اولدی **تاریخ کعبه** علما اتفاق ایدرکه
کعبه شرفها الله تعالی بش کره بنا اولندی **اول** ملائکه بنا ایتدی **ثانی**
حضرت ابراهیم علیه السلام **ثالث** قریش زمان جاهلیتده کعبه‌یی هدم ایدوب
التی عماد اوزرینه بنیاد قیلوب حجر که مقام معلومدر بیتدن اخراج
ایتدیلر اول زمانده حضرت رسول علیه السلام اوتوز بش یاشنده ایدی
کعبه‌یی بیله بنا ایدوب حجر الاسودی مقامنه آنلر وضع ایتدی **بعده** هجره
هجرتک التمشی اوچنده ابن زبیر کعبه‌یی هدم ایدوب قواعد ابراهیم علیه السلام
اوزره اساس وضع ایلیوب حجری بیته الحاق ایتدیلر زیرا یزید علیه اللعنه
زماننده حرق واقع اولمغله بناسنه تزلزل کلمشدی اول اجلدن
تجدید ایتدی دیرلر بعده عبد الملک بن مروان امریله ابن زبیر قتل
اولنوب هجرتک یتمش دوردنده حجاج بناء ابن زبیری قلع ایدوب وکعبه‌یی
وضع سابق اوزره اعاده ایتدیروب بیتدن حجری اخراج ایتدی
حالا حجاجک طواف ایتدوکی بنا حجاج بناسیدر باذن الله تعالی **مروان**
بن حکم یزیدک خاتوننی آلمشدی طقوز آی حکومت ایدوب آخر مسموماً

محوعاً هلاك اولدی عبد الملك بن مروانك حجاج يوسف انك امريله
زبيری صلب ايدوب وكعبه‌ء بنا ايدن ابن زبير دريو عبد الملك امری
ايله هدم ايدوب اسلوب سابق اوزره ياپدی مدت سلطنت ٢١ سال
وليد بن عبد الملك ٩ سال سليمان بن عبد الملك عادل ايدی لوكون
يوز رطل طعام يرايدی مدت امارت ٢ سال ٧ ماه عمر بن عبد العزيز خلفاء
راشدين دن معدود بوليه متدين ومتقی لكنه كلمه مشدر حضرت عمرك اوغلندن
قزی اوغليدر بنی اميه حضرت علی يه سب ايدرلر ايدی بونلر سب يرينه
منبرده ان الله يأمر بالعدل والاحسان آيتی قرائت ايتدر ديلر
مدت خلافت ٢ سال ٩ ماه يزيد بن عبد الملك مدت امارت ٤ بونك
زماننده عبد الله بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس دعوت اظهار ايتدی
ابو مسلم خراسانی‌ء خراسانه دعوته كوندردی هشام بن عبد الملك
مدت ١٩ سال ٧ ماه وليد بن يزيد بن عبد الملك مدت ٦ ماه ابراهيم بن
وليد بن عبد الملك مدت امارت ٣ ماه و چند روز مروان بن محمد بن مروان
الحكم مدت امارت ٥ سال مروان حمار ديرلر اولاد عباس خروج ايدوب
آفتاب دولت بنی اميه غروب ايتدی بنی اميه اوتورركن خطبه‌ء اوقورلر ايدی
بنی عباس اياق اوزره اوقوديلر طبقه‌ء ثالثه خلفاء بنی عباسدر رضی الله
تعالی عنهم عددلری اوتوز يدی در مدت ملكلری بشيوز يكرمی ييلدر سنه ٥٢٠
ابو العباس بن محمد بن علی بن عبد الله بن عباس بن عبد المطلب السفاح
رضی الله تعالی عنهم آل عباسدن اول خليفه بودر هجرتك يوز اوتوز
ايكيسنده خليفه اولمشدر مدت خلافت ٤ سنه ٨ شهر منصور دوانيقی سفاحك
برادريدر امام ابو حنيفه‌ء كوفی و امام مالك مدنی و سفيان ثوری

رحمهم الله

رحمهم الله بونك عصرنده در امام ابو حنيفه يه قاضيلق تكليف ايدوب
قبول اتمدوكيچون يوز قرباچ اوروب حبس ايلمشدر امام حبسنده وفات
ايتمشدر مدت امارت سنه ١ شهر ١ الهادی موسی بن محمد يدی ايله قريب خلافت
سوردی غايتله عالم وفاضل ايدی هارون الرشيد هادينك برادريدر اول
بيعت ايدن يحيی بن خالد برمكيدر وخيه هادينك اوغلی جعفر بونلرك
بونلرك خوفندن اختياری ايله خلافتدن فراغت ايتمشدر روايت اولنوركه
هارونك عباسه نام بر همشيره سی وار ايدی جمال وكمال صاحبی ايدی داخل
مجلس هارون ايدی جعفره الی نكاح ايتمشدی اما مجامعت اولمق شرطيله
مجدد محرم اولماغيچون جعفر دخی كوزل جوان ايدی بركون ايكيسی تنها
جمع اولوب بری پروانه بری شمع اولور شرطی ابطال ايدرلر آخر عباسه
حامله اولوب سری فاش ايدرلر برمكيلرك اعداسی هجوم ايدوب جعفر
قتل اولنور برادری فضل و باباسی يحيی حبس اولنوب بالجمله برمكيلرك
رشته دولتلری كسسته اولوب عقد وزارت فضل بن ربيعه مسلم اولور امام
ابو يوسف بونك زماننده قاضی اولوب وامام محمد والی بيت المال اولوب
امام شافعی مضمون هارونده بالاقعات ابو يوسف وامام محمد ايله بحث ايتمشدر
ديرلر امام احمد بن حنبل دخی ملازم مجلس ايدی درلر مدت خلافت سال ٢٣
مأمون بن هارون افضل واعلم خلفاء عباسيه دندر اكثر علوم حكميه بونك
عهدنده لسان عربی ايله ترجمه قلنمشدر مدت خلافت سال ٢٠ ماه ٥ معتصم بالله
محمد بن هارون كنيتی ابو اسحق در اعتزاله ميلی وار ايدی سكز بيل سكز ای
سكز كون خلافت سوردی خليفه مثمن درلر الواثق بالله هرون بن المعتصم
مرد قوی ايدی ايكی النه ايكی قيونی طوتار ايدی بوسلق چعدرلر ايدی خلافت

خلافت ۱۵ سال ۹ ماه متوکل علی الله نظام التواریخه مردسنی ایدی علمایه
مایل ایدی دیرلر بهجة التواریخه ظالم ایدی حتی حضرت امام حسینی رضی الله
تعالی عنهک مرقدی منوری اوزرینه اکین اکدرمشدر دیرلر مستنصر بالله
مدت سلطنت سال ۶ ماه مستعین بالله مستنصرک ابن عمی در ترکان الی
قتل ایدوب معتز باللهه بیعت ایتدیلر معتز بالله متوکل علی الله اوغلیدر
مدت سلطنت ۴ سال اول عادل ایکن ظالم اولدیغیچون عسکری انی اسّی
حمامه قیوب جکرینی یاقوب بعده چیقاروب اوزرینه صوغوک صو سروب هلاک
ایتدیلر مدت سال المهتدی بالله بن الواثق بعضیلر اون ای بعضیلر
اون برآی خلافت سوردی دیرلر معتمد علی الله احمد بن المتوکل مدت خلافت
۲۳ سال ۴ ماه معتضد بالله احمد بن طلحه بن المتوکل مدت خلافت ۹ سال ۷ ماه
المکتفی بالله علی ابن احمد المعتضد مدت خلافت سال المقتدر بالله علی ابن احمد
المقتدر جنید بغدادی انک زماننده وفات ایتدی حسین بن منصور الحلاج
قتل اولندی طائفهٔ قرامطه ظهور ایدوب مکه‌یه کلوب کعبه قپوسنی و حجر الاسودی
یقدیلر مدت امارت ۲۵ سال قاهر بالله محمد بن مقتدر مدت امارت ۱ سال
۶ ماه غایت ظالم ایدی کوزلرینه میل چکلدی آخر فقیر اولوب جارسوده
سؤال ایدردی الراضی بالله محمد بن مقتدر مدت امارت ۶ سال ۱۰ ماه متقی
بالله ابراهیم بن مقتدر خلافت ۳ سال ۱۱ ماه مستکفی بالله خلافت ۱ سال ۴ ماه
یعنی تاریخه یکرمی اوچ ییل یازمشلر مطیع بالله مدت خلافت ۲۹ سال اوغلو
طایعه طوعا تسلیم ایتدی طایع بالله خلافت ۱۷ سال ۹ ماه قادر بالله عمری
چوغن اولوب خلافتی چوق ایتمشدر خلافت ۴۱ سال طایع باللهدن صکره علویلردن
اون اوچ نفر کمسنه یوز طقسان ییل خلافت سوردیلر بعده تکرار

آل

ال فاطمه دن آل عباسه نقل ایتدی وقادر بالله خلیفه اولدی قایم
بامر الله بن القادر مدت امارت ٤٤ سال وفات قدوری فی ٤٢٧ سنه وفات
ابو علی سینا آنده شی ٤٢٨ سنه انتهاء دولت دولت ملک دیالمه که ال بویه انلردر
٤٥٠ سنه ابتداء آل سلجوق طغرل بیک بن میکائیل بن سلجوق بونک زمانده
ظهور ایتمشدر اول بونلرک دولته معاونی اولن آل بویه ایدی آل سلجوق
ظهور ایدوب ال بویه منقرض اولدی سلجوق بخارا اتراکندن برجوان
اید بکم متعلقاتی چوق ایدی سلطان محمود غزنوی زماننده شوکت
بولمشیدی اخر سلجوقک اوغلو میکائیل سلطان محمود اولادندن ملکی الوب
خراسانده مستقل پادشاه اولدی بو تدرجیله عالمکیر اولدیلر قائم بامر الله
قرق درت ییل پادشاه اولوب فوت اولیجق دولت ال سلجوق جانبنه یوز
طوتوب خلافت تزلزله اولدی مقتدی بالله خلافت ١٩ سال مستظهر بالله
ابو العباس احمد مدت خلافت ٢٥ سال مسترشد بالله مدت خلافت ١٧ سال ماه
راشد بالله مدت خلافت ١ سال مقتفی لامر الله مدت خلافت ٢٤ سال ماه ٤ مستنجد
مستنجد بالله مدت خلافت ١١ سال آل سلجوق ضعیف اولدی مستضی بنور الله
عادل ایدی دولت غزنویان منقطع اولدی مدت خلافت ١٩ سالی ناصر
لدین الله آل سلجوق تمام اولوب سلطان محمد بن تکش که خوارزمنایدندر
عزیمت بغداد ایدوب ناصر لدین شیخ شهاب الدین سهروردی حضرتلرینی
رسالتله سلطان محمده کوندروب کلام رسول سمع قبولله استماع اولنمایوب
بلکه اهانتی متواضع اولندقده اول کیجه عظیم قار یغوب قراره
مجال اولمایوب رجعت وفرار ایتدی مدت خلافت ٤٥ سال ظاهر بامر الله
طقوز ٩ ای اون ١٠ کون مدت خلافت اولدی مستنصر بالله مدت خلافت ١٧ سال و ماه ٧

مغول خوارزمیانه مستولی اولوب استیصال ایتدی وفات شیخ
شهاب الدین سهروردی ٦٣٢ وفات عمر بن فارض ٦٣٥ مستعصم بالله
آخر خلفاء عباسیه در مدت خلافتی ١٦ سال هجرتک التی یوز اللی التی
سنه‌سنده هلاکو بغداده مستولی اولوب مستعصمی قتل و هلاک ایدوب بغدادی
اول وزیری شیعه ویردی قرق کوندن صکره نصیر طوسی یه ویردی دیرلر
وال سلجوق ترک مال مملکت ایدوب روم طرفنه متوجه اولدیلر سلطان
ابو سعید و ابو المظفر کبی بعضی ذکر اولینجق یدی طائفه خلفاء بنی عباسیه
زمانننده ملک ایرانده مستقل پادشاهلق ایتمشلردر طائفهٔ صفاریه
مدت ملکلری اللی بیلدر عددلری اوچ نفردر یعقوب ابن اللیث
عمرو ابن اللیث طاهر بن عمرو بعضی طائفهٔ سامانیه مدت ملکلری یوز
یوز یکرمی بیل والتی آی در عددلری اون نفر منزللری بخارادر اسمعیل
بن احمد ابو نصر بن اسمعیل امیر ابو الحسن نصر ابن احمد نوح بن نصر
عبد الملک بن نوح منصور بن نوح نوح بن منصور ابو الحرب منصور
بن نوح عبد الملک بن نوح مستنصر اسمعیل بن نوح طائفهٔ غزنویه
ابو القاسم محمود بن سبکتکین غزنوی سلطان مسعود بن محمود سلطان محمد
بن محمود سلطان مودود بن مسعود سلطان مسعود بن مودود علی ابن مسعود
عبد الرشید بن محمود ابراهیم بن مسعود مسعود بن ابراهیم ارسلان شاه
بن مسعود بهرام شاه بن مسعود خسرو شاه بن بهرام طائفهٔ دیلمیه
اون سکز نفردر عماد الدوله علی بن بویه رکن الدوله الحسن بن بویه
معز الدوله احمد بن عضد الدوله فخر الدوله علی بن مؤید الدوله عز الدوله
مجد الدوله شرف الدوله صمصام الدوله بهاء الدوله سلطان الدوله

شرف

شرف الدوله بهاء الدین نور الله الملک الرحیم الملک ابو منصور الملک
ابو سعید خسرو شاه الملک ابو علی طایفهٔ سلجوقیان مدت ملکلری
یوز التمش ییل عدد لری اون دورت سلطان رکن الدین ابو طالب طغرل
١٤ ١٦٠
بیک محمد بن میکائیل بن سلجوق سلطان معز الدین الب ارسلان محمد بن
جاقربیک بن میکائیل بن سلجوق سلطان معز الدین ابو الفتح ملکشاه
رکن الدین ابو المظفر برکیارق غیاث الدین معز الدین ابو الحارث سنجر
مغیث الدین غیاث الدین ابو شجاع معز الدین ابو الحرث رکن الدین
ارسلان مغیث الدین طغرل طایفهٔ ملاحده بونلره ملوک قهستان
دیرلر مدت ملکلری یوز یتمش ییل ییلدیرهجه تک درتیوز اوتوز اوچنجی
٤٣٣ ١٧٠
ح و ۲ ایووب التی یوز الی طقوزده تمام اولدیلر یدی نفردر حسن صباح
٦٥٩
محمد بن بزرک امید خلیفهٔ حسن صباح محمد بن صباح محمد بن بزرک امید
محمد بن حسن جلال الدین حسن نو مسلمان علاء الدین خوارزمشاه طایفهٔ
سلغریان اتابک مظفر الدین سنقر بن مودود اتابک مظفر الدین
تکله بن زنکی طغرل بن سنقر بن سعد بن زنکی اتابک ابوبکر سعد بن
زنکی سعد بن ابی بکر محمد بن سعد محمد شاه بن سلغرشاه ابن زنکی سلجوق شاه
بن سعد بن زنکی ابش بنت سعد بن ابی بکر بن سعد زنکی طایفهٔ خوار
زمیان یدی نفردر خوارزمشاه محمد بن سبکتکین خوارزمشاه اتسز
بن محمد ایل ارسلان سلطانشاه علاء الدین تکش سلطان محمد بن تکش
بونک زماننده دولت خوارزمیان ذروهٔ اعلاده ایدی سلطان جلال الدین
بن محمد طایفهٔ مغول چنکیز خان اوکتای قاان بن چنکیز تولوخان
بن چنکیز کیوک خان ابن اوکتای هلاکوخان بن تولو اباق ابن هلاکو

ابن هلاکو احمد خان بن تولوی خان بن جنکیز خان سلطان محمد خدابنده نك
آدی اولجایتو ایدی ارغون خاندنصکره غازان خان پادشاه اولدی
اولجایتو برادر پدر قتل اولنمق خوفندن کریزان اولوب غازان
وفات ایتدکدنصکره تخت سلطنتی قبض ایتمشدر ایلکی دفعه ارغون
اوغلیدر اولادندن اول اسلامه کلن احمد در خدابنده نك اوغلی
ابوسعید پادشاه اولوب بعده اللی یه قریب ملوك طوایف حکم ایدوب
تا یدی یوز سکسان برنده جنکیز پیدا اولدی دولت شاه تاریخنده بویله
یازرکه معلوم اوله که جنکیزلی تمین هجرتك التیوز اون یدی سنه مملکت
چینادن خروج ایدوب ماوراء النهر وخراسانه سیل روان کبی
دوان اولوب سلطان محمد بن تکش فرار ایدوب ماوآسی دار القرار اولدی
بعده جنکیز قتل عام وتخریب تمام ایتدی اهل وقوف ایدر مجرای عادت
طریقی اوزره بیک ییل توالد وتناسل اولوب افت الهی ایرشمه ملوك
عجم اول محاربه بولمیه واتفاق بونك اوزره درکه طوفان نوحدن
صکره جنکیز واقعه سندن اعظم واقعه اولمیه هجرتك التیوز یکرمی دردنده
جنکیز هلاك اولوب بعده التیوز اللی التی سنه ده تولی بن جنکیز خان
اوغلو هلاکو رومه مستولی اولوب بعده بغداده نزول ایدوب مستعصمی وعیالنی
قتل ایدوب اشراف علمادن بیحد نفوسی تیغ ابداردن شربت شهادتی
ایچیدیلر قتلی عد اولندقده بیك کره بیك وسکز یوز کره بیکدن زیاده
اولدی دیرلر نته که بیت هنوز کعبه بیاید زصد هزار یکی که کرم بهر سوموی
بود هزار زبان که جنکیزك خروجنه یعلم الله اوج سبب وار در ایکیسی
معنوی بریسی صوری در معنویتك بریسی بود رکه نفحات انسده مذکور درکه

شیخ

شیخ مجد الدین بغدادی حضرتلری ایچون خلیفه نک اناسی ایله معامله سی
واردر دیو افترا ایدوب خلیفه یه شیخک حالنی القا ایدرلر بی توقف
شیخی دجله یه اترلر و بریسی دخی بو اوله که سلطان محمد بن تکش درت یوز
بیک عسکر ایله بغداده قصد ایدوب خلیفه اموال و امتعه ایله شیخ شهاب الدین
سهروردیی صلحه کوندروب سلطان محمد جوانلق غرور ایله شیخه التفات ایتمیوب
بلکه اهانت ایتدی دیرلر اول دیارده قار یاغمق معتاد دکل ایکن
بر عظیم قار یاغوب خیمه لرین ییقوب اول باغی عسکر ضروری ماور
اء النهره رجعت ایدرلر سبب صوری بودر که چون سلطان محمد
بوسغه دن دونوب تختکاهنه واصل اولور جنکیزک جلیل جانبندن
رسوللری کلوب تجار جلبی اول دیاره واروب کلمکه اذنی طلب ایدر سلطان
اذنی ویروب بعده تجار جلبی انزارادلو سمرقنده کلورلر اول سمرقندک
ملکی سلطانک ابن خالی اولوب سلطانه مخفی خبر کوندروب تحذیر ایدر که بونلر
تجار دکل جواسیس اساردر زیرا اکثر متاعلری کمش اولماغیله
بدبخت طمع خام ایدوب اخر سلطانک سراً اذنی ایله بازرکانلری قتل
ایدوب ماللرین قبض ایدر بعده جنکیز اول شخصی سلطاندن طلب ایدر
سلطان ویرمیجک جنکیز بی تمیز خروج ایدوب اوّل اول شخصی اله
کتوروب کوزلرینه و قولاقلرینه کمش اقیدر پس سلطان دخی چشم غفلتی
باز و بلنبهء نسیانی کوش هوشندن بیرون قلمغه جانب دشمنه کوز قولاغ
اولوب ایکی بیک سنغاً ممالکندن خراج الوب عسکرینی مضاعف قیلور
بیت بخت و دولت چون اولالر ناقص چاره یوق عسکر مضاعفدن
اما جمله یوسوزک تدبیردن بریسی بو اولور که سمرقنده اوچ کونلک یولدن

یولدن سور یاپمق امر ایدر و عسکرینی اطرافه پراکنده قیلور جنکیز کلدکده
عسکره مجتمع بولنمز که مقاومته مجال اوله **بلیت** هر کرا بخت رهبری نکند
کوشش وجهد یاوری نکند وجمله فتنه‌دن بریسی انزارده ساکن ابن العمید
آدلو برشخص وار ایدی که نایب و وزیر (اولمغه) ایدی اهل وقوف ایدی سلطان محمد انداً
باباسنک واهل بیتک قتل ایتمش ایدی جنکیزه یاننه واروب حیله تعلیم ایدوب
سلطانک ملوکی اغزندن جنکیزه محبت نامه‌لر یازوب وآنی بر حیله ایله
سلطانه ایصال ایتدیروب ملوکی ایله کندو ما بیننده تفرقه براغوب آخر
الأمر سلطان جنکیزه مقاومت ایده‌میوب قاچوب بر جزیره ده علیلاً فوت اولور
شعر اکر بشکند در بحر می ته بنیان وکر بهنده بر چرخ میکشی اشکال
نه بخت ماند و نه دولت نه تاج ماند و نه تخت نه کنج ماند و نه لشکر نه اهل ماند و نه ال
کجاست ملک سلیمان کجاست خاتم جم کجاست سام نریمان کجاست رستم زال **بلیت عربی**
مررت فی فلوات علی منازلهم وما وجدت بغیر الرسوم والاطلال شمدی تفکره
نه تأسف نافع نه تلهف مفید یَفْعَلُ اللّٰهُ مَا یَشَاءُ وَیَحْکُمُ مَا یُرِیدُ آل سلجوق جنکیز
فتنه‌سنده وطنلرینی ترک ایدوب رومه عزیمت ایتمشلردی بونلر کلنده اوغوز
طائفه‌سندن **ارطغرل** نام بر مرد که سلسله وسایط ایله یافث بن نوح علیه السلام
اولادندن ایدی اوچیوز قرق مقداری ارایله کلمش ایدی سلطان علاء الدین
بن کیقباد بن کیخسرو بن قلج ارسلان بن طغرل ثانی‌یه خدمت ایدوب کفار ایله
جنک ایدوب نیجه فتحلر نصیب اولدی آخر ارطغرل وفات ایدوب هجرت
نبویه‌دن تسع وتسعین وستمائه (٦٩٩) ده سلطان علاء الدین **عثمان** بن ارطغرله
سلطنت یرلیغنی یازدیلر و توغ و نقاره و شمشیر وخلعت کوندروب
عثمانی خزانه‌یه مخصوص ایتدیلر اینه کولی یکی شهری کوپری حصاری بلجکی

وسائرینی فتح ایتدی سلطان علاء الدین فوت اولوب اکثر غازیلر عثمان
یاننه جمع اولدیلر مدت سلطنت عثمان غازی ۲۷ سال امیر اورخان ازنیقی
بروسایی وسائرینی فتح ایتدی اوغلو سلیمان پاشا یی روم ایلی یقاسنه
کونه روب انلر دخی قرق نفر غازی ایله کمر نام موضعده صغر دریسندن
صال ایله دریادن کچوب اودکوکک والکامیل قلعه سنی ملغرهٔ وابالهٔ
وویزهٔ و بولایری‌ی فتح ایتدیلر مدت سلطنت ۳۵ سال مراد خان اول
غازی خداوندکار دیرلر اورخان اوغلیدر مقدما لالا شاهلی ادرنه
فتح ایچون عسکر له کوندروب ادرنه تکفوری چقوب عظیم قتال اولوب
اخر منهزم اولوب قلعه یه کیردی مراد خان کلیجک مریچ طاشقلی بوغلی نغلی
تکفور صندله بنوب وقاچوب قلعه‌یی ضبط ایتدیلر بعده قوصوه ده
دسبوت عسکر یله جنک اولوب انهزامدن صکره بر کافر بکی اطاعت
صورتنده کلوب الینی اوپرکن خنجر یله اوروب شهید ایتدی مدت سلطنت ۳۱
ییلدرم بایزید خان غازی مراد خان شهید اولدقده قرنداشی یعقوب
چلبی یی باباک سنی استر دیو چادره کتوروب بوغدی پادشاهلر برادرینی
شهید ایتمک سنتی بوندن قالمشدر افلاقی فتح ایدوب وقرمان
اوغلی طوغیان ایتدکده اول اجلدن قتل ایدوب قونیه یی
اقسرایی نیکده یی قیصریه یی وسلانکی ویکی شهری وسائر بلادی
فتح ایتمشدر بعده ییلدرمک بعضی بکلری قچوب تیمور یاننه واروب
تیموری تحریک ایدوب رومه کتوررلر ایکی عسکر چبوق اووه سی نام
موضعده بولشوب عظیم جنک اولوب ییلدرم خان غضوب پادشاه
اولماغین عسکری بیوفالق ایدوب یعنی تیمور یاننه اولان بکلره قوار

جلوس سلطان ییلدرم بایزید خان سنه ۷۹۱

فرار ایدوب وزیرلرك انهزامی مقدار اولیجق شهزاده سلیمانی الوب قاچدیلر
ییلدرم خان غیور پادشاه اولماغین فرار ایتمکی اختیار ایتمدی تیمور
اوزرینه یوریوب آخر عسکر تاتار قمری هاله احاطه ایدر کبی قپلیوب ییلدرمی
کرفتار دام بلا ایدنجه تیمور برمقدار ییلدرم خانه استقبال ایدوب ییلدرم خان
غضبندن تیموره ملتفت اولمیوب بالجمله اظهار مغلوبیت ایتمیوب. برمقدار
مصاحبتدنصکره ییلدرم خان حبس اولنوب آخر قهرا محرقه دن وفات
ایدر ییلدرم خان استنبولی تکفوردن استیوب تکفور دخی ییلده اون
اون بیك فلوری خراجه راضی اولوب استانبول ایچنده مسلمانلره
محله تعیین اولنوب مسجد یاپلدی و قاضی نصب اولندی بعده تیمور
وقعه سنده مسجدی ییقوب مسلمانلری روم ایلنه سوردی مدت سلطنت ١٦ سنه

سلطان محمد خان بن ییلدرم خان

تیمور جنکنده اون بش یاشنده اولوب
اماسیه بکی ایدی تیمور ییلدرم خانی الوب رجعت ایتدکده سلطان محمد
اماسیه عسکری ایله تیمورك اردندن یتشوب جنك ایدوب نیجه
اثقالك براقدرمشدی باباسی میتك الی قومشدر اما بوندن اقدم برادری
میر سلیمان سکز ییل باباسی تختنده اوتورمشدر بعده آخر برادری موسی چلبی
روم ایلنده پادشاه اولوب اوچ بچق ییل سلطنت سوردی سماونه اوغلی
قاضی عسکری و میخال اوغلی محمد بك بکلربکیسی ایدی آخر سلطان محمد
اوزرینه عسکر چکوب واردقده جمیع بکلری سلطان محمده کلوب بالجمله
صماقوده موسی چلبی طوتیلوب سلطان محمده کلوب کاری تمام اولور سماونه
اوغلونه ایکی یوز اقچه الوفه ویروب عیالی ایله ازنیقه سوردیلر آخر سماونه
اوغلونه بعض اشرار متابعتی ایله سودای سلطنت دوشوب پادشاه آدملری

كندوروب زغره ده طوتيلوب سيروزده پادشاهه كتوروب چارسوده
صلب ايدرلر في سنه ٧٢٥ مدت سلطنت سال ٧ ماه ١١ سلطان مرادخان ثاني
ابن سلطان محمدخان وزراسي چاروجه پاشا اوروج پاشا شهاب الدين
پاشا وغيرهم بونك زماننده دوزمجه مصطفى پيدا اولوب ييلدرم
خانك تيمور جنكنده ضايع اولان مصطفى نام اوغلي بنم ديوب احز
تزويري ظاهر اولوب طوتيلوب ادرنه حصارينك برجنه اصيد يلر
وقره مان اوغلو عصيان ايدوب عفو اولندي سمندره وموره
فتح اولندي وقيلي اقتيني اولدي وبنجه ممالك فتح اولندي
بعده سلطان مرادخان اختيار ايله سلطنتي اوغلو سلطان محمده ويروب
كندو مغنيساده تقاعد ايدر في سنه ٨٤٦ خليل پاشا وزير منلا خسرو
قاضي عسكري ايدي بعده يكيچري باشي قالدوروب ينه سلطان مرادي
تخته كچوروب سلطان محمدي مغنيسايه كوندر ديلر ادرنه كوپريسك
بنا ايدر في سنه ٨٢٠ مدت سلطنت سال ٣١ موسى چلبي روم ايلنه پادشاه
اولدقده ادرنه ده اسكي جامع بناسنه شروع ايتمشدي وبنايري يوزينه
چقدقده وفات ايتدي بعده سلطان محمد ايله سلطان مراد زماننده تمام
اولوب جمعه قيلندي حضرت ابو الفتح سلطان محمدخان غازي بن سلطان
مراد جلوس برتخت في سنه ٨٥٥ مدت سلطنت سال ٣١ عمرسي سال ٥١ بناء يكي حصار
في سنه ٨٥٦ فتح قسطنطنيه في سنه ٨٥٧ اللي كون جنك اولوب اللي برنجي چهارشنبه
كوني فتح اولنوب جمعه كوني اياصوفيه ده نماز قيلندي فتح ايتديكي ولايتلرا
نهايتي بلكه حد وغايتي يوقدر بو مختصره مناسب دكلدر كه جمعاً ذكر اولنه
ابتداء جامع سلطان محمد في سنه ٨٦٧ انتهاء جامع في سنه ٨٧٥ منلا كوراني

منلا کورانی و حضر بک و منلا خسرو و خطیب زاده علی قوشجی
منلا فناری حسن چلبی خواجه زاده مشاهیر علماسندندر الحدیث نبوی
کلام نعم الامیر که رسول انامدن صادر اولمشدر بونلرک حقنده در حضرت
مائه در کرامات عجیبه واثار بدیعه صاحبی در حضرت سلطان بایزید ولی
بن سلطان محمد خان جلوسی او برتخت فی ۸۸۶ سنه مدت سلطنتی ۳۲ سنه
صاحب جامع مسیح پاشا لیه
عمرلری ۶۲ سنه وزراسی کدک احمد پاشا داوود پاشا که جامع و مدرسه سی
واردر علاء الدین فناری روم ایلینه و اناطولی یه قاضی عسکر اولدی
حاجی حسن زاده قاضی عسکر یدر تاجی زاده محمود پاشا زاده مدرس ایکی نشانجی
اولمشدر جم سلطان قرامانلدن کلوب سلطان اوکنه بایزید خانله جنک ایدوب
صنوب مصره واروب حج ایدوب بعده وارسق طائفه سی و طورغود بکلری
ایله ینه خان بایزید اوزرینه کارزاره کلوب تکرار صنوب فرنکستانه فرار
ایتدی فی ۸۸۷ سنه شیخ حیدر اوغلو اسمعیل ظهور ایدوب بعض عجم بکلرینی
قتل ایدوب تبریزی الوب شاه عنوانی ایله معنون اولدی فی ۹۰۸ سنه
سلطان سلیم باباسی اوزرینه عسکر چکوب چورلیده منهزم اولوب وارنه دن
کمی یه بینوب کفه یه کیتدی فی ۹۱۸ سنه حضرت سلطان سلیم خان ابن السلطان
بایزید خان ولادت با سعادتلری اماسیه ده در فی ۸۷۲ سنه جلوس برتخت شاهی
فی ۹۱۸ سنه مدت سلطنتی سه ماه قرق التی یاشنده پادشاه اولدی ادرنه دن متوجه
اولوب چورلی قربنده ناجی مزاجلری منکسر اولوب آکله مرضندن وفات
ایتدی هجرتک طقوز یوز یکرمی سنه شاه اسمعیل ایله چالدراندا واسنده
ملاقات ایدوب حرب و قتاله اشتغال اولندقده اسمعیل مغلوب اولوب کریزان اولدی
هجرتک طقوز یوز یکرمی ایکیسنده منلادزیرک ایله قراجه احمدی قانصو غوری

یعنی

یعنی مصر سلطاننه ایلچیلکه کوندریلوب حلب قربنده برجی دابق نام
موضعده جنک اولوب قانصوغوری اول جنکده دار فنایه اهنک ایتدی
بعده طغتوز یوز یکرمی اوچ محرمینک یکرمی اوچنده قاهرهٔ مصر فتح اولنوب
سلطان مصر طومانبای باب الزویله‌ده صلب اولندی خیربک مقدم
اطاعت اتمکین مصر حاکمی ایتدیلر استانبوله نزول بیوردیلر فی سنة ۹۲۴
زیرک زاده ایله کمال پاشا زاده مصرده وارلدقده قاضی عسکرلر ایدی
وزراسندن پیری پاشا قوجه هانی هرسک اوغلی احمد پاشا سنان پاشا
وغیرهم **سلطان سلیمان خان بن سلطان سلیم خان** ولادت با سعادتلری ۹۰۰ سنه
جلوسلری فی سنه ۹۲۶ طریق معدلته سلوک ایدوب وجادهٔ انصافی مسلوک
طوتوب گاه وبیگاه احوال رعایا وسپاهی تفقد بیورمق رسم شاهانه‌لری
ایدی اخر عمرلرنده منهیاتدن بالکلیه معرض ومحرماتدن متنفر اولدی
منع شراب ورفع چنک ورباب ایتمشلر ایدی رودوس وبودون وبلغراد
بونلر کبی نیجه بلاد فتح ایدوب اخر سکتوار قلعه‌سی محاصره‌سنده علیلاً
وفات ایتدی مفتی علی چلبی کمال پاشازاده سعدی چلبی چوی زاده
وحالا افضل العلما مفتی خواجه چلبی انک عصری علماسنک مشاهیرندندر
مدت سلطنت ۴۸ سنه وزراسی پیری پاشا رستم پاشا ابراهیم پاشا ایاس پاشا
مصطفی پاشا سلیمان پاشا علی پاشا محمد پاشا در **حضرت سلطان سلیم خان بن
سلیمان خان** مد الله ظلال رأفته الی مفارق ابناء الزمان وسد ثغور
اهل الایمان بسداده وجوده الی انقراض الأمن والامان

لمنشئه الحقیر

چراغ سلطنت سلطان سلیم آن شاه دریادل
که از نور جمالش مهر رخشانی کند حاصل

شهنشاه بلنداختر سکندر رأی رستم فر   شود درخدمتش چاکر هزاران سنجر و طغرل

نثر جسم لطیفی چشم اضداده شیر و ژیان و ودیعهٔ اهل وداده خورشید
درخشان صورت لطف و قهری زبان تیغنده امیخته وصفت تریاق
و زهر گفتار ضمیرنده تعبیه قیلنوب بالجمله دور سلطنتلرنده بنای ریا مقلوع
و بنیان عیش و عشرت مرفوع ایدی انلرک دخی وقتها اشعار تغزل
دیمک کارلری و گفتار شیرین سویلمک کردارلری ایدی و ولادت
باسعادتلری فی سنه ٩٢٩ جلوس همایونلری فی سنه ٩٧٤ وزیر آصف تدبیر و مشتری
ضمیرلری حالا حضرت محمد پاشا طول الله عمره الی یوم الجزاء در زمان
عدالت قرانلرنده واقع اولان فتحلرک بریسی قبرسدر که فتح مصره معادل
هر بر حصنی اسواری رفعت و استحکامده فلک ذات البروجه مماثلدر
و یمن طالع خورشید لامعلری ایله دیار یمنک فتحی مدفوع اولوب
وندیک لعینی و بچ قرالی مقهور اولماغین انجلرنده التزام و خراج رواج
بولوب بعده دیار مغربده فتح حلق الوادی انلرک فتحی عدادنده در من بعد
بو فتح و ظفره نیچه نیچه فتحلر ضم اولوب و کسر عدویه هزار کسرلر منضم
اولوب سعادتلو پادشاهمزه نصیب اولان ملک سلطنت قیاصرهٔ روم
واکاسرهٔ عجم و خواقین چین و اساطین دیلمدن بلکه اقیال حمیریه
و تبع یمن و آل بویه و ملوک ساسان و سلاطین سلجوقیه دن بر فرده
نصیب اولمامشدر و اولماز حق سبحانه و تعالی عمر عزیزینی قد و زلف
خوبان کبی نشاط سرور ایله دور و دراز و وجود شریفلرینی سلاطینی
جهاندن مزید عدل و انصافله سرافراز و ممتاز قیلوویره امین
بحق نبی الامین و تاریخ ملوک عجمی بو بیتلر و صفا فکدر

نظم

نظم از کیومرث تا بعهد قباد | پس ازان تا بکسرئ پرواد
باز از عهد شاه نوشروان | تا بعصفا دبان کند بنیاد
بعد زان دیلمی و سامانی | تا زمانه بغزنیان شد شاد
پس ز تاریخ ملک سلجوقی | تا بخوارزمیان قرار افتاد
همچنین از زمان چنگیز خان | تا بدین دورکان مخلد باد

قطعه لمنشئه

سکه عبرت د کلمی بوبجه عبور | قننه کیندی بود کلومه اهل شال
فکر مستقبلیله کچدی کوننک | حال ماضی یه قلمدک اقبال

نثر مسئلهٔ فی معرفة الحکما جملهٔ اساطین حکمادن لقماندر بعضی مورخلر حضرت آدهٔ ابراهیم خلیل در دیرلر پس باعور اولور بعضیلر غلام سیاه بعضیلر پیغمبر درلر فیثاغورس معاصر کشتاسب شاکرد لقمان صاحب سلیمان نبی در خواص اعدادی استخراج ایتمشدر و آنه زنماطیقی اولو کتاب ایجاد ایتمشدر صفوت جوهر ندن لعاقات حرکات افلاکی استماع ایدوب اصول موسیقی یی ابداع ایتدی جاماسب برادر کشتاسب شاکرد لقماندر بقراط شاکرد فیثاغورس بقراطیس شاکرد بقراط و جملهٔ اساطین حکمادن هرمسدر روایت اولنورکه هرمس حکیم فلک زحله صعود ایدوب اوتوز ییل فلک زحل ایله دائر اولوب احوال فلکیاتی سایر اولدی بعده ارضه هبوط ایدوب علم نجومدن خبر ویردی هرمسدن سؤال ایتدیلرکه اصل حکمت ندر طباعک التام دیدی مفتاح حکمت ندر طباعک التام دیدی طباع تام ندر دیدیلر روحانیت فیلسوف درکه کوکبی ایله متصل و مدبر در دیدی

وعدید در دیدی اکابر حکمادن و معتقد میندیدرکه سقراط شاکرد بقراطدر
افلاطون الهی شاکرد سقراط و معاصر دارا بدر ارسطو شاکرد افلاطون
بلنیاس شاکرد ارسطو جالینوس شاکرد بلنیاس در بطلمیوس شاکرد جالینوس
بزرجمهر حکیم مولانا لطفی مقتول رحمه الله حاشیهٔ مطالع اکبونه اولان
حواشی سنده قوت نظریه و علمیه بحثنده روایت ایدرلرکه کتب ارسطو
سابقا موره ولایتنده آتینه ایله مسمی قصبه نک کنیسهٔ معروفه سنده
مخزون ایدی که زمان سابقده قصبهٔ مزبوره مستقر اعیان حکما
و مقر اشراف عقلا ایدی ملوک یونانیدن بر ملک صاحب عنوانک
زیر حکومتنده ایدی مأمون بن هارون الرشید عقل و فراستده فرید و رشد
هدایت و فهم و کیاستده نسی ایدی دیلدیکه حکمانک اسرار علومنه واقف
و استار مخدراتنک کاشفی اوله کتب ارسطویه راغب و جملهسنی ملک
مزبوردن طالب اولدی ملک خلاف و طغیان ایدوب مأمون دخی
غضبان و پریشان اولوب و جمع عساکر ظفرنشان قلیجق خبر مهابت
اثر ملک یونانه منعکس اولوب بطاریق و رهابین شیاطین قرین
ملکه بویله تلقین ایتدیلرکه دین مسلمینه کسر و انهدام ایرشوب فوق متخالفه
متخالفینه انتقامی دیلرسک کتب مزبورهٔ بالتمام ارسال ایله ملک
استحسان ایدوب کتب مخزونهٔ مأمونه کوندروب بعده مأمون دخی
ابن حمید و حنین بن اسحق و ثابت بن قره و غیریسنی جمع ایدوب تراجم
متخالفه ایله ترجمه قیلدیلر و اول تراجم اطناب و تطویل اوزره تهذیب
و تلخیص اولنمایوب تا حکیم فارابی زمانینه دک بطون دفاترده قالوب
حتی رسوم اوراق مندرس اولمغه مشرف و ناظر اولدی بعده اول عصرک

ملکی

ملکی منصور بن نوح سامانی فارابیدن اول تراجم متخالفه‌نک تهذیب
وتلخیصین طلب ایدوب فارابی دخی التماسنه اجابت ایدوب و یازدیغی
کتابه تعلیم ثانی دیو اد ویردی اول سببدرکه کندو دخی معلم ثانی
ایله ملقب اولدی پس کتاب فارابی وسائر تراجم اصفهانده حیوان
حیوان الحکمه ادلو برکتابخانه ده محزون ایدی تا اول زمانه دکین که سلطان
محمود سبکتکین اوغلو سلطان مسعود غزنوی شیخ ابوعلی‌یه طبابتی ایچون
طلب ایدوب وزیر مقرب ایدندی واول خزانه‌یی کتبی شیخه تسلیم ایتدی
وهنوز تعلیم ثانی فارابی‌نک مسوده‌سی ایله ایدی بیاضه اولماشیدی
زیرا فارابینک تألیف وتصنیفه رغبتی وتألیف ایله اولان عزو دولته
التفاتی یوغیدی اهل تجرید ایدی پس شیخ ابوعلی اول کتابدن شفایی
انتخاب ایتدی بعده کتابخانه‌یه اتش دوشوب جمیع کتب واوراق یاندی
حتی مأخذ مصنفاتی معلوم اولمسون دیو حرقی ابوعلی‌یه تهمت ایدرلر
اما بهتان وافترادر زیرا شیخ مواضع کثیره‌ده کتاب شفا تلخیص ثانی‌در
دیمشدر وحکمتی اول کتابخانه‌دن اخذ ایتدوکنه معترفدر اما معلم اول
ارسطاطالیس درکه ارسطو انک مرحی در افلاطونک شاکردیدر اولا
مؤسس بنیان حکمت ومشید ارکان معرفت اولدر اول سببدن
معلم اول اسمنه محل اولمشدر رئیس مشائیاندر ومشائین انلر درکه
حکمت بحثیه‌یی جناب افلاطوندن سؤال وجواب وافاده واکتساب طریقی
ایله اخذ ایتمشلردر ومشائین ایله وجه تسمیه لرینه سبب بودرکه خدمت
افلاطونه متصل کلورلر کیدرلر ایدی اما حکمت اشراقیه صاحبی که انلره
اشراقیون درلر بونلرک خلافیدر انلر ارباب عزلت وملازمت خلوت ایدی

وملازمت خلوت ایدرلرکسه لردر صوفیهٔ صافی نهادلرکبی فؤادلری
دائماً جناب رب العباده معتقد ومنقادلردر بونلر معارف الهیهٔ
عالم غیبدن بی شک وبی ریب اشراق نور هدایت ایله استفاده ایتمشلردر
اشراقیه قسمیله بونه حکمت ووجه تسمیه لرینه اشارت بودر روایت اولنورکه
ارسطو وقتاکه حکمت بحثیهٔ افلاطوندن اخذ ایدی تمهید قواعد وتقریر
فوائد قلمیه متصدی اولدی بوندن اول فن حکمت مکتوب ومدون دکل
ایدی اکرچه بعضی رسائل متفرقه رمز وایما ولغز ومعما طریقی اوزره واقع
اولمشیدی زیرا متقدمین علم حکمتی وسائر علوم حقیقیهٔ افشا ایتمزلر
ایدی علم وراثت ایله اولور دراست ایله اولمز ایدی پس چون بو غرضی
افلاطونه عرض ایدی افلاطون ایتدی افتریدان تفشی سر الحکمة
التی کتمه الحکماء الی زماننا هذا یعنی دیلرمیسن که سر حکمت اشیایی
افشا ایدهسن حکمانک علم مکتوم مکی معلوم جهلا ایدهسن ارسطو ایتدی
بروجهله ایدهیمکه ابکار معانیسی نا محرملره عرض دیدار قلمیه
افلاطون اجازت ویروب ارسطو اصول حکمتی ابواب وفصول و
واقتصار وایجاز بلکه تعمیه والغاز اوزره ترتیب قیلوب بعضا قوت
قریحه سندن فن منطقی اختراع ایدوب فن حکمته آلت قلدی پس معلم
اول ایله ملقب اولدی که خصوص مزبور باعث اولدی معلوم اوله که
حکماء مشائون نبوته منکرلردر دیو سوء ظنه مصر اولمقدن حذر کرکدر
زیرا کتب مشائون اثبات نبوت بیانیله مشحوندر افلاطون الهی نک
نبوله مرتبهٔ ظنه منتهی درنه کم بعضی احادیثده واقعدرکه اصحاب
رسول اللهدن بریسی اسکندریه یه سفر ایدوب عودت ایتدکلرنده

مجلس

مجلس رسول اللهده صلى الله عليه وسلم كورديكى نجاییدن سؤال اولنوب
دیدیکه بر قوم کوردم سیاه بوشلر که افلاطونک ذکرینی انکار ایدرلر
بعضی اصحاب رسول افلاطونه لعن ایدیلر رسول الله صلى الله
علیه وسلم لعنی نهی ایدوب ایتدیکه لَا تَ فَاِنَّ اَفلاطونَ کانَ نَبِیّاً جَهِلَهُ
قَوْمُهُ عج یعنی لعن ایتمک تحقیق افلاطون نبی ایدی قومی آنی بیلدی
وسقراطک نبوتنه علمادن وحکمادن قول واردر افلاطون خود
انک شاکردیدر وسلسلهٔ سقراط لقمانه منتهیدر که صاحب داود
علیه السلام وبالجمله سلسلهٔ اشراقیون ومشاؤن جملهسی اصحاب
سقاریه یه منتهی اولور بو تقدیرجه بونلر ملل انبیادن بر ملتی
ملتزم دکل ایدوکنه جازم اولمق لازم دکلدر ملتزم اولمدقلری
تقدیرجه دخی کفرلری لازم کلمز زیرا انبیای سابقه نک نبوت عامه لری
یوق ایدی توصل الی جناب الله در خود بدون الانبیا ممکندر اویسی
قرنی کبی مثلا محصل کلام اکابر حکما مطلقا کفره نسبت اولنمق لازم
دکلدر مذکور اولان حکما دولت محمدیه دن اول اولنلردر اما حکمای
اسلام که زمانلری دولت محمدیه یه موافقت ایتمشلر انلر ملتزم شریعت
ومقتبس انوار حقیقتدر مثلا ثابت بن قرّة وکندی وفارابی وابن سینا
کبی مولانانک کلامی تمام اولدی ظاهر مولانای مذبورک ملتزم
شریعت دیدوکی حکما اهل شرعه جمیع امور شرعیهٔ اعتقادیه ده
موافقت ایتمشلردر ویاخود اخر عمرلرنده ظن فاسدلرندن
رجوع ایتمشلردر والا الحذر انلرک متابعتندن والله اعلم
الامور علم حکمت واسطهٔ عقد علوم ودرّة التاج سلاطین

سلاطین رسوم نتیجهٔ کمالات انسانیه و وسیلهٔ معارف سبحانیه در ﴿
وَمَنْ یُؤْتَ الْحِکْمَةَ فَقَدْ اُوتِیَ خَیْرًا کَثِیرًا﴾ و حکمت بر علمدر که موجودات
خارجیه نک احوالندن بحث ایدر نفس الامرده واقع اولدیغی اوزره
طاقت بشریه مقدارنجه موضوع حکمت موجودات خارجیه در کتب
مصنفهٔ حکمت مختصراتدن هدایة الحکمة اثیر الدین ابهرینک که مولانا
زاده آنی شرح ایتمشدر و اشارات ابو علی مطولاتدن شرح اشارات
امام فخر رازی و شرح نصیر طوسی و محاکمات قطب الدین رازی
و شفا و حکمة الاشراق سهروردی معلوم اوله که حکمت ایکی قسمه منقسمدر
زیرا علم حکمت که موجوددن بحث ایدر کوره لم اول موجودده بزم قدرتمزک
و اختیارمزک مدخلی اوله جق اولورسه حکمت علمیه درلر اگر قدرتمزک
و اختیارمزک مدخلی اولمایجق اولورسه حکمت نظریه دیرلر حکمت
علمیه دخی اوچ قسمدر زیرا اگر شخص واحدک اعمالنه تعلق ایدرسه
علم اخلاق دیرلر بو علمدن مقصود بودر که اکتساب فضائل و اجتناب
عن الرذائل ایلیه اگر اعمال اهل منزله تعلق ایدرسه علم تدبیر منزل
درلر مقصود بو علمدن اول جماعتک الفت و موانستیدر و اگر
بر شهر قومینک احوالنه تعلق ایدرسه علم سیاست دیرلر بو علمدن
مقصود نظام احوال ملک و سلطنت و انتظام سلسلهٔ عقد مملکت
و رعیتدر بونلرده دخی کتب مدونه چوقدر اما جمله سندن شریعت
نبویه غنا ویرشدر حکمت نظریه دخی اوچدر زیرا موجوددن بحث
مطلقا ماده دن منزه اولورسه علم الهی درلر بحثی منزه اولورسه
ریاضی در مطلقا ماده دن منفک اولمزسه طبیعی در بعضیلر منطقی

دخی

27

دخی حکمتنده عندر. چ قیلدیلر وجه اخر ایله بوجمله دن غرض تحصیل
اعتقادات صحیحه درکه وسیلهٔ سعادت ابدیت وواسطهٔ سیادت
سرمدیه اوله ومن وقف علی حقایقه فقد فاز فوزا کبیرا عظیما
وملکا کریما جعلنا الله وایاکم من الفائزین مسئله جسم نەدن
مرکبدر الجواب جسم عند الحکما صورت وهیولی دن مرکبدر صورت
ایله هیولا ایکی جوهردر برر برینه حال اولمشدر هیولا محل صورت
حال وهیولی قابل صورت مقبولدر زیرا اگر جسم هیولا وصورتدن
مرکب اولمسه جزء لا یتجزادن مرکب اولور جزء لا یتجزا مذهب حکماده
منفی دربعضیلر اکا جوهر فرد دیرلر جوهر فرد برجوهردرکه انقسامه
قابل اولمیه اصلا لا وقطعا لا وکسرا لا وفرضا لا ووهما لا وجوهر فردک
نفیینه حکمانک اشهر دلایلی بودرکه جوهر فرد متحیزدر هر
متحیزک جانب یمینی جانب یسارینه مخالفدر پس جوهر فرده ایکی
جانب حاصل اولیجق انقسامی دخی قابل اولور دیرلر اما حکمانک
بوقولی مردود شرح مبین ومسطور اهل یقیندرکه زیرا اثبات
هیولا وصورتک مؤداسی نفی فاعل مختاردر نعوذ بالله من سوء
الفهم ونقصان الافکار بعضا اصل مقررلری اوزره سلسلهٔ ممکنات
وترتیب اسباب مسیأتی بیان ایدوب دیدیلرکه مبدأ اول جل ذکره
واحد من کل الوجوه در واحد من کل الوجوه دن صادر اولمز الا واحد
صادر اولور اول واحد عقل اولدر پس عقل اول ذو الجهتین اولوب
جهت وجوبندن عقل ثانی صدور ایدوب جهت امکانندن فلک
اول ظهور ایتدی عقل ثانینک دخی جهت وجوبندن عقل ثالث

عقل ثالث جهت امكانندن فلك ثالث صادر اولدى ثم وثم عقل
عاشره وفلك تاسعه وارنجه ترتيب مذكور اوزره افلاك تسعه
نفوس پاكلرى وعقل درّاكلرى ايله صادر اولديلر وعقل عاشر
اولدركه اندن روح ايله تعبير ايدوب يوم يقوم الروح ده كه روحدن
مراد اول روحدر ديرلر عقل فعال دخى ديرلر عالم عناصرده
مؤثر وارواح بشريه مفيض ومدبردر ولسان شرعده قلم ولوح
ولوحدن مراد عقل اول ايله عرش اعظمدر ديرلر بعده عقل عاشردنكه
عقل فعالدر هيولاى عناصر وحركات فلكيه سى سببى ايله اولان
استعدادات مختلفه نك تعاقبى حسبى ايله صور متعاقبه دن ظاهر اولدى
بعده هيولاى عناصردن معادن صادر اولوب بعده نبات بعده
حيوان بعده نتيجهٔ مقدمات ابداع وايجاد ومقصود امتزاج اجزاء
اجسام عالم كون وفساد وخلاصهٔ مقدور وزبدهٔ امكان يعنى انسان
ظهور ايدوب كرامت خلافت ايله مكرم قلندى اما اثبات عقول
عشره شريعته ناموافق واصول اسلامه غير مطابقدر نظم تا كى چو حكيمان
ضلالت ثمره نفى جز واثبات عقول عشره ابعاد كواكبه نجه بر بو نظر
بر نور يقين حاصل ايتمز كور بصره مبانڭ محصل كلام عالم آفرينش اوچ قسمه
منحصردر قسم اول بخشندهٔ ناپذيرنده يعنى فاعل غير قابلدر عقول
ونفوس ملائكهٔ مقربين كبى كه ظلمات هيولانيه وكدورات جسم وجسمانيه
جسمانيه دن منزه ومقدسلردر انلرك وساطتلرى ايله فيض واهب
الصور ذوات مكونات علويه وسفليه يه متواتر ومتكرر ايرشور
قسم ثانى پذيرندهٔ نابخشنده يعنى قابل غير فاعل انلر اجسام

ظلمانيه

ظلمانیهٔ دخانیه درکه عالم کون وفساده فی الحقیقه معدوملردر اما
ظاهرده موجود نمایش طوترلر **قسم ثالث** هم پذیرنده وهم بخشاینده
یعنی هم قابل وهم فاعل کثیف ولطیفدن مترکب عالم غیب وعالم شهادت
بیننده منقلب اطوار متنوعه جهت واحده دن داخل ومراتب متعدده
ونقوش متکثره یه قابل موجود کامل یعنی نوع انسانیدرکه مافوقنده
اولان ملاء اعلادن فیضان عنایتی قابل اولوب ماتحتنه واصل
قیلور جون مستحق جلایاء قدسی ولایق حضرات انسی اوله فی الحقیقه
موجود موجود نما اولور اما قعر چاه طبیعته افتاده ولذایذ شهوانیه
دلداده اوله فی الحقیقه معدوم ومعدوم نمابشنده اولور **مسئله** فی نفس
الانسان **الجواب** تعبیر کبیر صاحبی ایدر نفس انسان اجزاء جسمانیه
نورانیه درکه هیکل محسوسه سریان ایتمشدر ماء وردک ورده ونارک
فحمه سرایتی کبی وهر شخصک انا فعلت کذا دیدوکی زمانده انا ضمیری
ایله اشارت ایتدوکی حقیقت اول حقیقتدر که هیکل محسوس وقالب
مخصوص دکلدر زیرا هیکل مخصوص تشخص واحد اوزره باقی قلمنه
اجزاء بدنیه سی متصل عهد طفولیتدن زمان شیبه دک زیاده و
نقصان اوزره اولور انسان خود من حیث هو انسان رذیلت نقصاندن
سالم در واخر عمرینه وارنجه بر امر دائم در پس انا لفظی ایله اشارت
اولنان شیء هیکل کثیفه مغایر جسم لطیف اولمق لازم کلور قول
مذکور مولانا کمال پاشازاده حضرتلرینک مختاریدر اما مذهب حکما
دکلدر زیرا قول حکماده نفس ناطقه انسانیه ماده دن مجرددر جسم
دکلدر جسمانی دکل لامکانیه در اشارت حسیه قبول ایتمز بدنه

قبول ایتمز بدنه منطبع و داخل دکلدر تعلق تدبیر ایله متعلقدر و بو
بو قول متکلمیندن امام غزالی حضرتلرینک معتبریدر و صوفیهٔ مکا
مکاشفیننک مشهوریدر شرح مواقفده مسطوردر اما تجرد نفسه قایل
اولمق نفس تجرد ذاتی منافیدر بعده معلوم اوله که نفس ناطقه دن قوت
عاقله منبعث اولور و اول قوت ایچون مراتب اربعه واردر مرتبهٔ
اولی قوة عاقله نک مبدأ فطرتده صور معقولاتدن بالکلیه خالی
اولوب و صور مذکوره یه استعدادی اولدیغی حالدر و بو مرتبه یه عقل
هیولانی دیرلر صوردن خالی اولنه هیولایه تشبیه اولنور مثلا صبیانک
عقللری کبی بعده استعمال آلاته قادر اولوب حواس ظاهره سی و حواس
باطنه سی تصور ایتدکدنصکره انکچون علوم اولیه حاصل اولوب
و نظریاتک کسبنه استعداد کامل بولور اول مرتبه یه عقل بالملکه
دیرلر بعده قوة عاقله دن معقولات نظریه تکرر کسب ایله مخزون
اولوب قچن استرسه کسب جدیدسز استحضارینه قادر اولور اول مرتبه سنه
عقل بالفعل دیرلر بعده قوة عاقله ده معقولات نظریه مخزون
اولدقدنصکره متصل مشاهدی و مستحضری اولور اصلا ذهول ایتمز
و مشاهده سندن زائل اولمز اول مرتبه یه عقل مستفاد دیرلر بعضا
زیرا اول مرتبه عقل فعالدن مستفاددر قوة قدسیه دیو عقل بالملکه نکا
نهایتی مرتبه سنه دیرلر شرح اشاراتده ایدر آیت نورده مشکاتدن
مراد مرتبهٔ اولی در زجاجه دن مراد مرتبهٔ ثانیه در مصباحدن مراد
مرتبهٔ ثالثه در نور علی نوردن مراد مرتبهٔ رابعه در تحقیق حقیق بودرکه
حقیقت انسانیه نفس الامرده شیء واحددر اما انکچون مراتب

مختلفه

مختلفه و اعتبارات متنوعه واردر مدبر بدن اولدیغی اعتبار ایله
نفس ناطقه دیرلر و ذوجهتین اولوب بر جهتی مبدأ کلی و بر جهتی
نفس حیوانیه یه ناظر اولوب بین الجهتین منقلب اولدیغی ایچون
قلب دیرلر و نفس حیوانیه جهتندن اعراض ایدوب مبدأ کل جهتنه
اقبالی اعتباری ایله عقل دیرلر و حیات ذاتیه سی اولوب حیات
بدنه سبب و قوای بدنیه اندن مکتسب اولدیغی اعتبار ایله روح دیرلر
و جهتین مذکورتیندن ذهول ایدوب انوار صفات سبحانیه بالذات
کندو ذاتنه بولدیغی اعتبار ایله سر دیرلر الی غیر ذلک من العبارات
والاعتبارات ذکر اولنان اصول اکثر علمانک شرح قاتنده مقبولدر
مسئله نفس انسانی خانهٔ بدن خراب اولدقده نفکره الکا مرجعی و مآبی
ندر الجواب اکابر حکما و متکلمین قتنده نفوس مجرده انسانیه نک
حدوثی متفق علیه اولدیغی کبی بعد خراب البدن بقاسی دخی متفق
علیه در اما حکمادن روح مزاجدر دینلر قولنجه بعد خراب البدن
فناسی لازم کلور بو مذهب مذهب مردود در اکرچه قدمادن افلاطون
و غیریسی حدوثنه قایل اولمشلردر زیرا بطلان تناسخ محقق و تعین
حدوث نفسدر بعده نفس ناطقه نک بدنه تعلقندن حکمت باعثه
تحصیل مطالب فایقه و تکمیل کمالات لایقه در طاقت بشریه مقدارنجه
لکن نفوس بو خصوصده مراتب مختلفه اوزرینه در مرتبهٔ اولی مرتبهٔ
عرفای فائزین و سعدای واصلیندر که نفوس بشریه یه ممکن اولان معارف
انلره حاصل اولمشدر تارهً قوت نظریه و تارهً قوت عملیه حسبی ایله
قجهنکه شواغل بدنیه دن مستخلص کدورات هیولادن مصفا

مصفا و مقدس اوله‌لر درجات سعادته ارتقا و لذائذ عقلیایه انصال
وانتما ایدرلر مرتبهٔ ثانیه اول طائفه مرتبه‌سیدرکه انلره جمیع مطالب
ممکنه میسر اولمامشدر اول طائفه اوچ قسمدر برقسمی شول نفوس صالحه‌درکه
انلرک مرآت استعدادلرنده بعض صور مطالب عالیه جلوه‌کر اولمشدر
اما اضداد مطالبک کسبنه اصلا استعدادلری یوقدر اول نفوسه
نفوس بُلْه دیرلر وَهُمْ فِي سَعَةٍ مِنْ رَحْمَةِ اللّٰه انلر دخی قیود بدن ایله
مقید اولمایجق سعادت لایقه‌لری ایله مستعد اولورلر رسول الله
صلی الله علیه وسلم حدیث شریفنده اَكْثَرُ اَهْلِ الْجَنَّةِ اَلْبُلْهُ دیدوکی
بونلر دردیمشلر و بو اوغلی اشارا تده دیمشدرکه اَلْبَلَاهَةُ اَدْنٰى
اِلَى الْخَلَاصِ مِنْ فِطَانَةٍ بَتْرَاءَ ایکنجی قسمی شول نفوس جاهله درکه
مطالب حقیقه‌نک اضدادندن غیری نهادلرنده برشی متمکن اولمامشدر
اما جهل مذبور کیفیت راسخه دکلدر مثلا اعتقادات عوام مقلدین
کبی اسبابدن برسبب ایله زائل اولور بونلر تعذیب دائمله معذب
اولمازلر اوچنجی قسمی نفوس اشقیادرکه ایلنه فکرتلرنده امور نفس
امریه‌نک نقایضندن غیری نسنه نمایش ایتمه‌مشدر و جهل مذبورلری
بر کیفیت راسخه درکه زواله قابلیت یوقدر اُولٰئِكَ الَّذِينَ
اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدٰى فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ
نظم بو نکته بلنمز کنایا تیله بو حکمت طویلمز اشارا تیله
اچلمادی بو کلیه بو قپو نه مفتاحله نه فتوحا تله نثر
علم هیئة علم هیئتک بلی العلوم قدری اسمان کبی برتر و مرتبه‌سی
طاق عرش برابردر انظار دقیقه و افکار انیقه صاحبلری بو علم

شریفه

شریفه مائل وعلوشأننه قائل درکه شرف علم شرف معلوم حسبیله در
تعریف الهیئت برعلم درکه اجرام بسیطه نك علویه سنك وسفلیه سنك
احوالی واشکالی واوضاعی ومقادیری وابعادی انکله بیلنور
موضوعی علم هیئت اجرام مزبوره در حیثیات مذکوره ایله اما
علم هیئت گاه اولور براهینی ایله مذکور اولور اول تقدیرجه علم
هندسه یه موقوف اولور کتب مختصره سندن مجسطی امام ابهرینکدر
متوسطه سندن هیئت ابن افلح مبسوطه سندن قانون مسعودی که
ابوریحانی نکدر اما علم هیئت براهینی ایله مذکور اولمه هیئت بسیطه
دیرلر هیئت بسیطه ده کتب مختصره دن تذکرهٔ خواجه نصیر الدین طوسی
وملخص جغمینی مبسوطه دن نهایت الادراك قطب شیرازی وحمه
وجغمینی نك شروح معتبره سندن شرحی فضل الله عبیدی
وشرحی کمال الدین ترکمانی وشرحی قاضی زادهٔ رومی که اجود
شروحندر وکتب مختصره دن مولانا علی قوشجی نك فتحیه سی
وشرحی مولانا سنان وشرحی میرم چلبی که مصنفك دختر زاده سیدر
وبطلمیوسك احوال مساکنه جغرافیا ادلو کتابی واردر وبو
علمك شرفنه کلام الله شاهد کافیدرکه وارد اولمشدر قال الله
اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا آیت
علم مذکور تفکر فی خلق السموات والارض دیدوکنه شبهه یوقدر
وبعد التفکر بو نظام بدیع واسلوب عجیب ایله سیاراتك حرکتی وثوابتك
وثوابتك سکونی وهر برینك اوضاع مخصوصه لری برحکمت خفیه یه مشتمل

مشتمل اولدیغنه شهود کامل اولیجق الله تعالی نک کمال قدرتنه نه مرتبه ده
وقوف حاصل اولدیغی ظاهردر امام فخر الدین تفسیر کبیرده بیورر که
عمر بن خیام بحر اسوی اوکنده برکون مجسطی قرائت ایدرکن فقهادن
بعضیلر اول مجلسدن کچدر ایدوب مباحثه لرینه نظر قلدقده بو قرائت
ایتدوکلری کتاب فنون معتبره دن هنکی فندن بحث ایدر دیو سؤال ایدر
مذبورلر دخی جوابنده اولم ینظروا الی السماء کیف بنیناها تفسیرینی
اوقورز دیدیلر باخصوص علم مواقیته و علم تقاویم موقوف علیه
اولمشدر ایکیسی دخی مهمات شرعیه دندر **مسئله فی عدد الافلاک**
سماواتها معلوم اوله که اجسام بسیطه ایکی قسمدر قسم اول عناصردر که
ارضدر مادر هوادر ناردر قسم ثانی اجسام فلکیه در و افلاکده
مرکوز اولان اجرام کواکبدر پس هر جسم بسیط اذا خلی و طبعه
کری الشکل اولمق اقتضا ایدر بو تقدیرجه عناصر اربعه و اجرام
فلکیه جملهسی کریة الاشکالدر زیرا جملهسی بسائطدر بعده عدد افلاک
یکرمی درتدر التیسی فلک تدویر سکزی خارج المرکز
اونی داخل المرکز فلک تدویرک دخی مرکزی مرکز عالمدن
خارجدر اما خارج المرکز اصطلاح اولنماشدر و بو یکرمی درت
فلکک طقوزی افلاک کلیه در ماعداسی بو افلاکک داخلنده
جزئیات و توابع دوشمشدر و مذکور اولان افلاک تسعه نک
و عناصر اربعه نک کره لری بری برینی محیط اولمشلردر ۲۷ ۸۸ مابینلرنده
بوش محل یوقدر نته که افلاک تسعه نک و عناصرک دخی مابیننده خلا
یوقدر درلر و بو جمله نک وسطنده کره ارض ساکندر و بو جمله سنک

مرکزی

۲۷ [illegible] ۸۸ [illegible] ۵

مرکزی واحددر اما ارض ثقیل مطلق اولدیغی ایچون جوانبندن
تدافع حسبی ایله مرکزه متصلدر انك مافوقنده مادر زیرا ما
ثقیل مضافدر ثقلی هوایه نسبت ایله در ارضی محیطدر اما
احاطهٔ تامه ایله دکل مافوقنك قتنده هوادر خفیف مضا
مضافدر خفتی ناره نسبت ایله در مائی محیط وفوقنده ناردر خفیف
مطلقدر هوائی محیطدر مافوقنده فلك قمردر انك فوقنده فلك
عطارددر انك فوقنده فلك زهره در انك فوقنده فلك شمسدر
انك فوقنده فلك مریخدر انك فوقنده فلك مشتریدر انك فوقی
فلك زحلدر انك فوقی فلك ثوابتدر انك مافوقی فلك الافلاکدر
فلك اعظم دخی دیرلر فلك اطلس دخی دیرلر کواکبدن خالی اولدیغی
ایچون جمیع اجسامی محیطدر محدد جهاتدر ماوراسنده خلا ونه ملا
واردر بو ذکر اولنان اجرام عالم اطلاق اولنور که ماسوی الله در الله اعلم

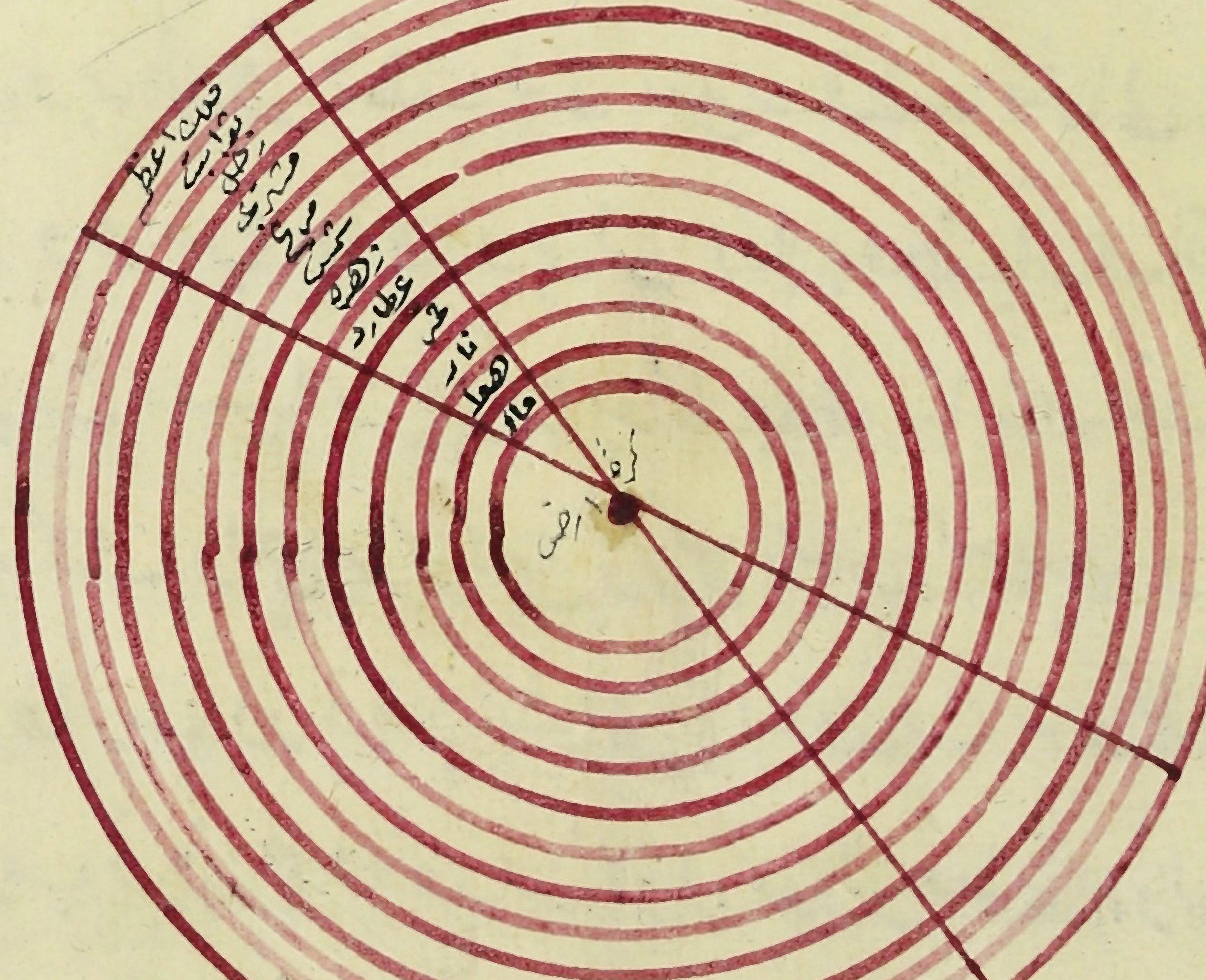

مسئله فی حرکة الافلاک الجواب معلوم اوله که جمله افلاکلر حرکاتنه
بو مختصره ده وقوف میسر دکلدر اما ذکر اجمالی بودر که ارضی شامل
اولان افلاکلر حرکاتی ایکی قسمدر قسم اول مشرقدن مغربه دوران
وقسم ثانی مغربدن مشرقه کذران در وقسم اولده افلاک اربعه
مشترکلردر اول حرکت فلک اعظمدر که حول مرکز عالمده شرقدن
غربه حرکت ایدوب برکون برکیجه یه قریب مدتده دوره سنی تمام
ایدر فلک اعظم کندو حرکت ذاتیه سی ایله حرکت ایدوب سائر
افلاک بالعرض بونک حرکتیله حرکت ایدر لوشمسک وسائر
کواکبک طلوعی وغروبی هپ بونک سببی ایله در فلک اعظمک
حرکتنه حرکت کل وحرکت اولی دیرلر وقطبلرینه قطب عالم دیرلر
وقطبینی مابیننده اولان خطه محور دیرلر مثلا دولابک ایکی
مثلیسنه دیر و قطب دیو اصلده دولاب ایکینک اوجلری
طور دیغی محله دیرلر پس اول خط مفروضی که محور دیرلر برطرفی
قطب شمالی وبرطرفی قطب جنوبیدر قطب شمالی برکوکبدر ترکیده
دمور قازق وعربیده جدی دیرلر اما بعضیلری قولنجه بروجهده
اولان جدیدن اعتبار ایچون بوکا جدی بنات نعش دیرلر قطب
جنوبی شمالینک داخی برکوکبی درکه اسمنه سهیل درلر بزم ارضمزده
طالع دکلدر غارب در قطب شمالی افقدن نه دکلو مرتفع ایسه
اولدخی جنوب طرفنده افقدن اول مقدار منحط اولور برکمسه جنوب
طرفنه خط نصف نهار اوستنه التی ایلق یول کتسه سهیل دخی افق جنوبیدن
طلوع ایدر درلر وسهیل مرتفع اولدقجه قطب شمالی غروب ایدوب منحط

اولور

اولور ارضك كريتى بورادن ظاهر اولور فلك اعظمك
منطقه سى يعنى ميانندە اولان دايرۀ عظيمه سى اوچيوز التمش
جزؤه تقسيم اولنمشدر هر بر جزده بر درجه اطلاق ايدرلر يعنى فلك
اعظم اول جزؤ مقدارى دور ايتدوكنه بر درجه اطلاق ايدرلر يعنى
فلك اعظم اول جزؤ مقدارى دور ايتدكده بر درجه تمام اولور و هر درجه
التمش دقيقه تقسيم اولنور و هر دقيقه التمش ثانيه و هر ثانيه التمش
ثالثه يه الى غير ذلك روابع و خوامس واربجه بس دائرۀ فلك اعظم
بر كون بر كيجه ده دوره ابتدا ايتدوكى موضعه تكرار واصل اولور
زيرا بر كون و بر كيجه يكرمى درت ساعت در دائرۀ اعظم ايسه اوچيوز
التمش جزء در هر جزؤى بر درجه ده تمام اولور اويله اوليجق اوچيوز
التمش درجه ده تمام اولور زيرا اوچيوز التمش درجه خود يكرمى درت
ساعتدر و هر ساعتى اون بش درجه در و حركت فلك اعظم اوچ
نوع اوزره در برى دولابيه دركه خط استوا ديدكلرى موضعده اولوركه
كنش انده سمت رأسدن مرور ايدر دائما و برسى رحويه دركه حوض
تعيينده اولور كنش انده دائرۀ افقدن مرور ايدر سنك اسياب
كبى و برسى حمائليه در بلاد ثلاثه يه قريب اولان موضعلردكى كبى كه
كنشك دورسنبد حمايل كبى اولور قسم ثانى مغربدن مشرقه اولان
حركتدر مثلا فلك ثوابتك حركتى كبى كه فلك اعظمه مقابل
حركت ايدر مبدأ حركتى اول برج حملدر اما حركتى حركت بطيئه در
اول اجلدن متقدملرى اصلا حركتى يوقدر ديمشلر در اما متأخرين
سنۀ شمسيه ايله التمش التى سنه ده بر درجه حركتن مشاهده ايتمشلر

اتمشلر و فلك ثوابته فلك البروج و منطقه دخی دیرلر زیرا فلك
ثوابتك اجزاسنی اون ایکی قسمه منقسم قیلوب هر قسمه
برج دیمشلر و هر برجده اول برجده واقع اولان کواکب مجتمعه نك
شکلنه مناسب بر اسم وضع ایتمشلر نجومیلر بیلور برج اول حمل
برج ثانی ثور برج ثالث جوزا برج رابع سرطان برج خامس اسد
برج سادس سنبله برج سابع میزان برج ثامن عقرب برج تاسع قوس
برج عاشر جدی برج حادی عشر دلو برج ثانی عشر حوت و فلك البروجك
قطبلری قطب عالمه مغایر در و محوری محورینه مخالفدر اول سببدن
منطقه سی یعنی دائرهٔ عظیمه سی فلك اعظم منطقه سی ایله تقاطع ایدر
نته کم محوری محورینی قطع ایتدوکی کبی شکل سابقده ظاهردر زیرا بری
بری اچنده ایکی حلقهٔ عظیمه وضع اتسك محورلری قطبلری مغایر
اولسه البته بری بریله تقاطع ایدر بعده اکرچه فلك زحلك دخی
حرکت یومیه سی فلك اعظم ایله شرقدن غربه در اما فلك حاملنك
حرکت طبیعیه سی غربدن شرقه در هر بر کونده و کیجه ده ایکی دقیقه
و اوتوز بش ثالثه عکسا حرکت ایدر بعده مشترینك فلك حاملی ایله
حرکت غربیه سی درت دقیقه و اللی طقوز ثانیه اون التی ثالثه در
حامل مریخك حرکت غربیه سی اوتوز بر دقیقه یکرمی التی ثانیه درت
ثالثه در شمسك حرکت غربیه سی هر کونده و کیجه ده اللی طقوز
دقیقه سکز ثانیه یکرمی ثالثه در کذلك منطقه سینك اجزاسندن
زهره نك حاملی ایله حرکت غربیه سی اللی طقوز دقیقه سکز ثانیه یکرمی
ثالثه در عطاردك بر درجه اللی سکز دقیقه اون التی ثانیه قرق ثالثه در

قمرك

قمرک اون درت درجه یکرمی ایکی دقیقه اللی اوچ ثانیه یکرمی ایکی
ثالثه یعنی ذکر اولنان سیارات سبعه هر کون فلک اعظمک قسری ایله
شرقدن غربه دورا ایدرکن کندو حرکت طبیعیه لری ایله غربدن شرقه
بر کون بر کیجه ده بو قدر حرکت ایدرلر بونلرک عکسنه حرکتلری
بروج ثابته یه وصوللرندن معلوم اولور پس کنش بر سنه ده اون
ایکی برجی حرکت طبیعیه سی ایله سیر ایدر هر برجی بر آیده قطع ایدر
اما قمر جمیع بروجی بر ایده سیر ایدر هر برجی ایکی بچق کونده قدر بیده
قطع ایدر عطارد اوچ ای التی کونده زهره سکز ای التی کونده
مریخ ایکی ییلده و بر آیده مشتری اون ایکی ییلده زحل اوتوز ییلده
قطع ایدر الله اعلم بعده اختلاف حرکات طبیعیه سی ایله گاه اولور که
قمر محاق واقع اولور وجهی بودرکه جرم قمر نفسنده جسم مظلمدر
لونی سواده مائل در صیقلی آیینه کبی در نور شمس ایله مستنیر
اولور لکن عند الاجتماع یعنی جرم قمر فلک تدویرنده جرم
شمسک تحتنه کلدکده قمر شمس ایله بزم ما بینمزده واقع اولوب
نصف مظلمی بیزه مواجه اولور و نصف آخری که مستنیردر شمسه
مواجه اولور بو تقدیرجه بیزه ضوء قمر کورنمز محاق اولور صورتی بودر

محاق قمر

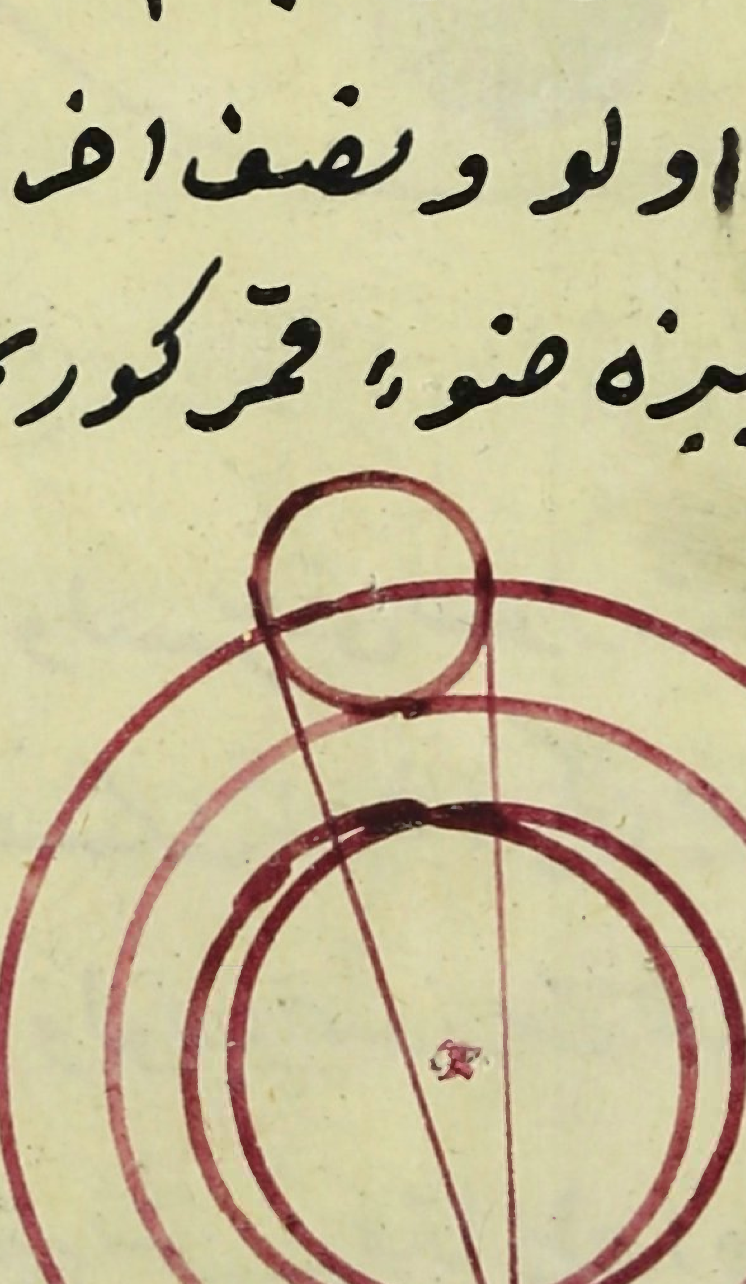

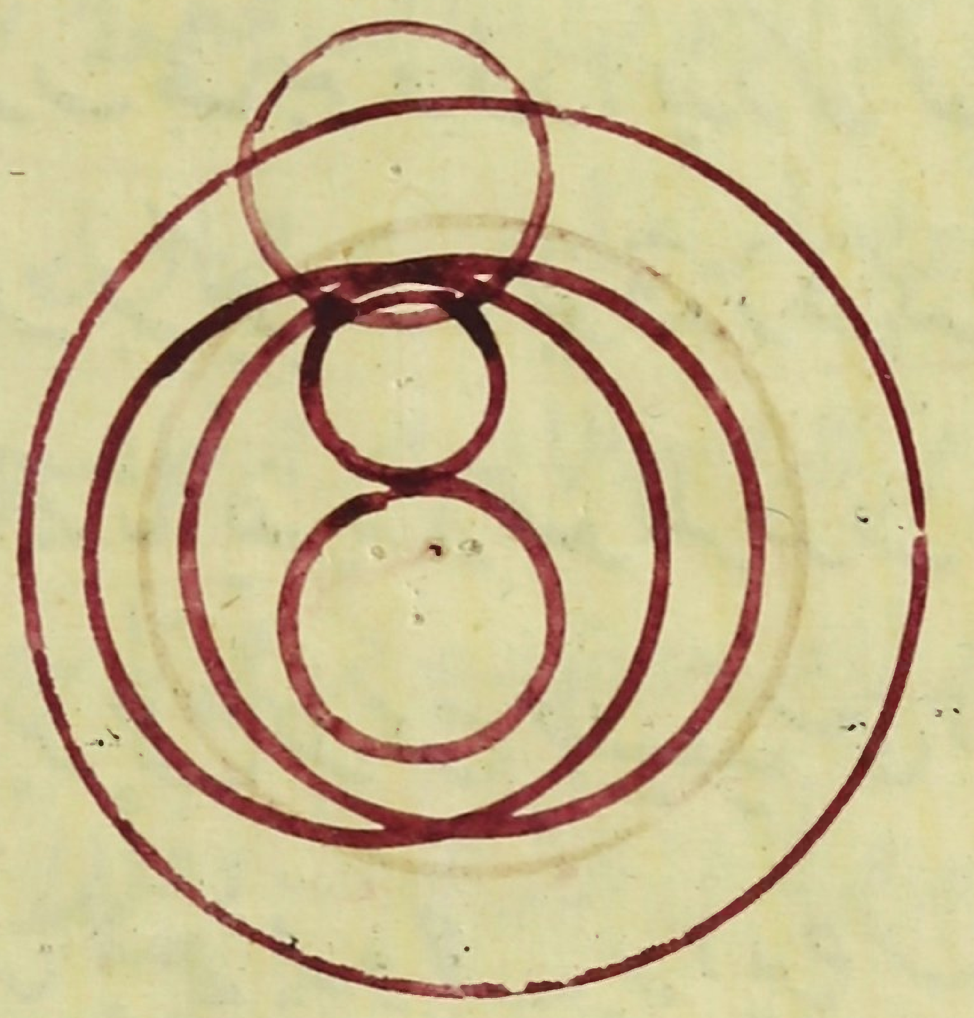

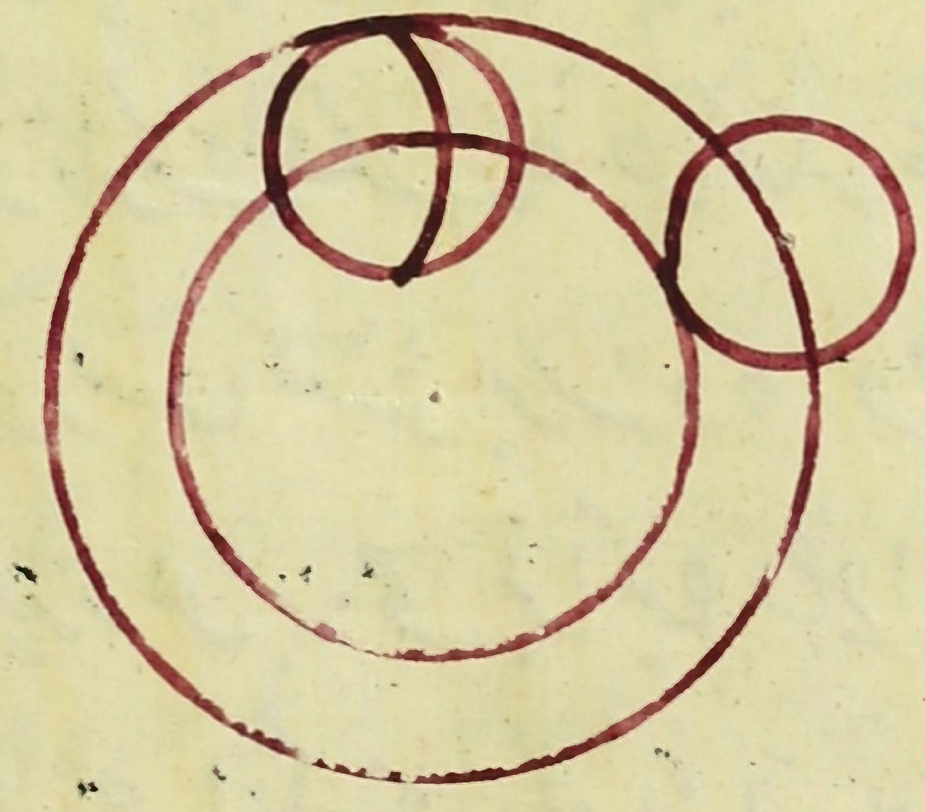

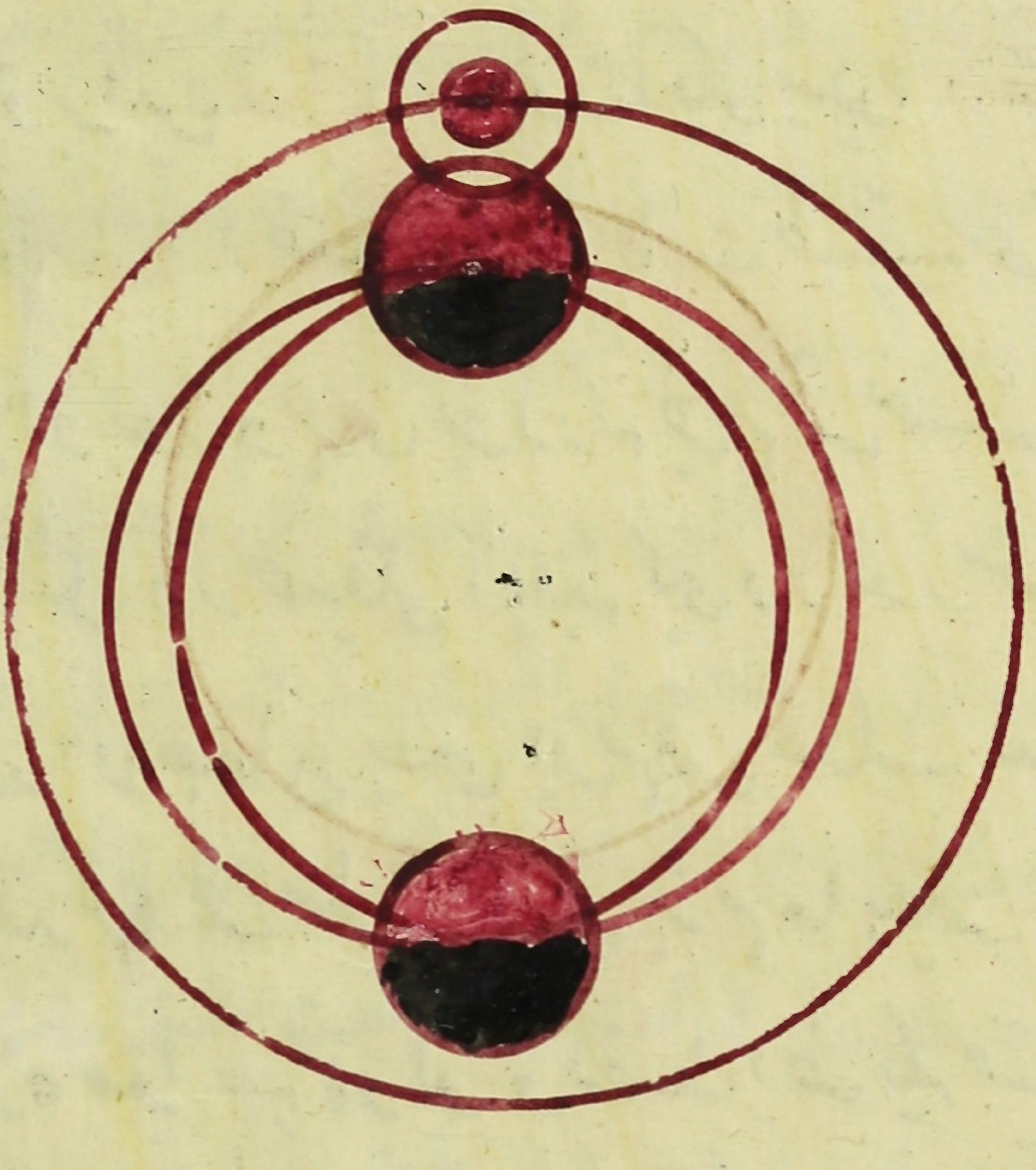

اما قمر شمسدن بعید اولسه یعنی صورت مزبوره ده شمسک تحتندن
زائل اولسه فلک شمسک اون ایکی جزء مقداری بو تقدیرجه نصف
مستنیری بیزه مائل اولوب صورت هلال حاصل اولور بعده تدریجیله
نوری زیاده اولور حتی شمسه مقابل اولوب وجه مستنیری بیزه محازی
اولوب بدر کامل اولور وگاه اولورکه ذکر اولنان اجتماع شمسک

مرور ایتدوکی طریقه واقع اولور پس قمر شمس ایله بزوم ما بینمزه
حلول ایدرسه شمسه کسوف واقع اولور وکاه اولور قمر شمسه استقبال
ایدوب بدر اولدیغی زمانده شمسک مرور ایتدوکی طریقه واقع
اولور ایکیسنک ما بیننده ارض حائل اولوب ارضک ظلی قمرک
شمسه مقابل اولان وجهنه متصل اولوب وجه قمر ضوء شمسیله
مستضیء اولمیوب ظلام اصلیسی اوزره قالور الا خسوف دیرلر
الله اعلم بحقیقت الحال مسئله فی معرفة الارض وطبقاتها وحقیقة
اللیل والنهار وحقیقة السنة والشهر اولا ثابتدرکه ارض کریة
الاصل در وکریة ارضه دائر بر مسئلۀ غریبه وار در مثلا دیرلرکه وجه ارضی
جمیعاً سیر ایتمش اولسه و موضع واحدده اوج شخص متفرق قلسه لر
بری جانب غربه کتسه بری جانب شرقه کتسه ثالث اول موضعده مقیم اولسه
بعد زمان غربه کیدن جانب شرقدن کلسه وشرقه کیدن جانب
غربدن کلسه بر حیثیتله که ذهابلری ومجیئلری وقت واحدده اولسه
غربه ذاهب اولان انک ایام معدوده سی مدت دورده ایام
مقیمدن اکسک اولور وشرقه کیدنک ایامی ایام مقیمدن اولدقجه
ارتق اولور یعنی ایام شرقینک زیاده سی ایام غربینک نقصانی
قدر اولور فرضا یوم تفرق قلیسه سبت مثلا خمیس اولسه
یوم اجتماع مقیمه سبت جمعه اولور شرقی یه سبت سبت اولور غربیه
سبت خمیس اولور بعینه بو مسئله یه نیجه مماثل غرائب متفرع اولور
اهالیسنه معلومدر الله اعلم بعده کرۀ ارضک اوزرینه اوج دائره
فرض اولنور بریسی دائرۀ معدل النهار درکه خط استواده اولور

اولور ایکنجیسی دائرهٔ افق استوادر یعنی خط استواکه ارضک وسطنده
اولور اول موضعده کورینن افقک دائره‌سیدر اوچنجیسی دائرهٔ نصف
نهاردر پس دائرهٔ اولی ارضی ایکی شق ایدر برشقی شمالی واقع اولور
دائرهٔ ثانیه دخی ایکی شق ایدوب ارض درت قسم اولوب ایکی قسم
جنوبی ایکی قسم شمالی برجزء ربع شمالی معمور باقیسی یعنی ارباع ثلثه‌سی
خرابدر زیرا اگر معمور اولسه اهالیسندن خبر معلوم اولوردی دیرلر
الله اعلم دائرهٔ ثالثه دخی ارض معمورهٔ ایکی شق ایدوب برقطعه‌سی
شرقی و برقطعه‌سی غربی اولور و دائرهٔ اولی ایله دائرهٔ ثالثه مابیننده
واقع اولان نقطهٔ تقاطعه قبهٔ ارض دیرلر و ارض معموره‌نک عرضی
هیئت اوزره التمش التی درجه‌در و اهل مساحت اصطلاحنجه
بیک درت یوز التمش فرسخدر و ثلث فرسخدر زیرا بو دائرهٔ عظیمه
اوچیوز التمش درجه‌یه تقسیم اولنمشدر و اثبات اولنمشدر که سطح ارض
اوزره مفروض اولان دائرهٔ عظیمه‌نک هر درجه‌سی یکرمی ایکی فرسخ
و برفرسخک طقوزده بلوکه بر بلوکیدر پس درجهٔ واحده‌نک عدد
فرسخی التمش التی‌یه ضرب اولنسه اهل مساحت دیدوکی حاصل اولور
اما هر درجه یکرمی ایکی فرسخدن زیاده اولدیغنک طریق عملی بودر که
اهل رصد قطب شمالینک برموضعده ارتفاعنی الدیلر بعده شمال
جانبنه خط نصف نهار اوستنه برنجه مسافت کتدیلر حتی قطب شمالینک
ارتفاعی اولدن زیاده اولمشدی پس اول موضعین مابیننده اولان مسافه‌یی
مسح ایتدیلر دیدکلری مقدار اوزره بولدیلر الله اعلم وطول عمارت
یوز سکسن درجه در مساحت ایله درت بیک فرسخ اولور بعده

ارضی

ارضی معموره خط استوایه محاذی طولاً یدی قطعه یه تقسیم ایتمشلر در
و قطعات مزبوره یه اقالیم سبعه دیمشلر در ابتداءً اقلیم اوّل خط
استوادن واقع اولمشدر تا اقلیم سابعه وارنجه هر براقلیمک نهاری
و لیالیسی طولاً و قصراً بر برینه متخالفدر و اراضیسنک دخی طولی
و عرضی بر برینه متخالفدر اما خط استوایه قریب مواضعده اختلاف
لیل و نهار اولمز حقیقتی علم مواقیتده معلوم اولور وهذا شکل الاقالیم

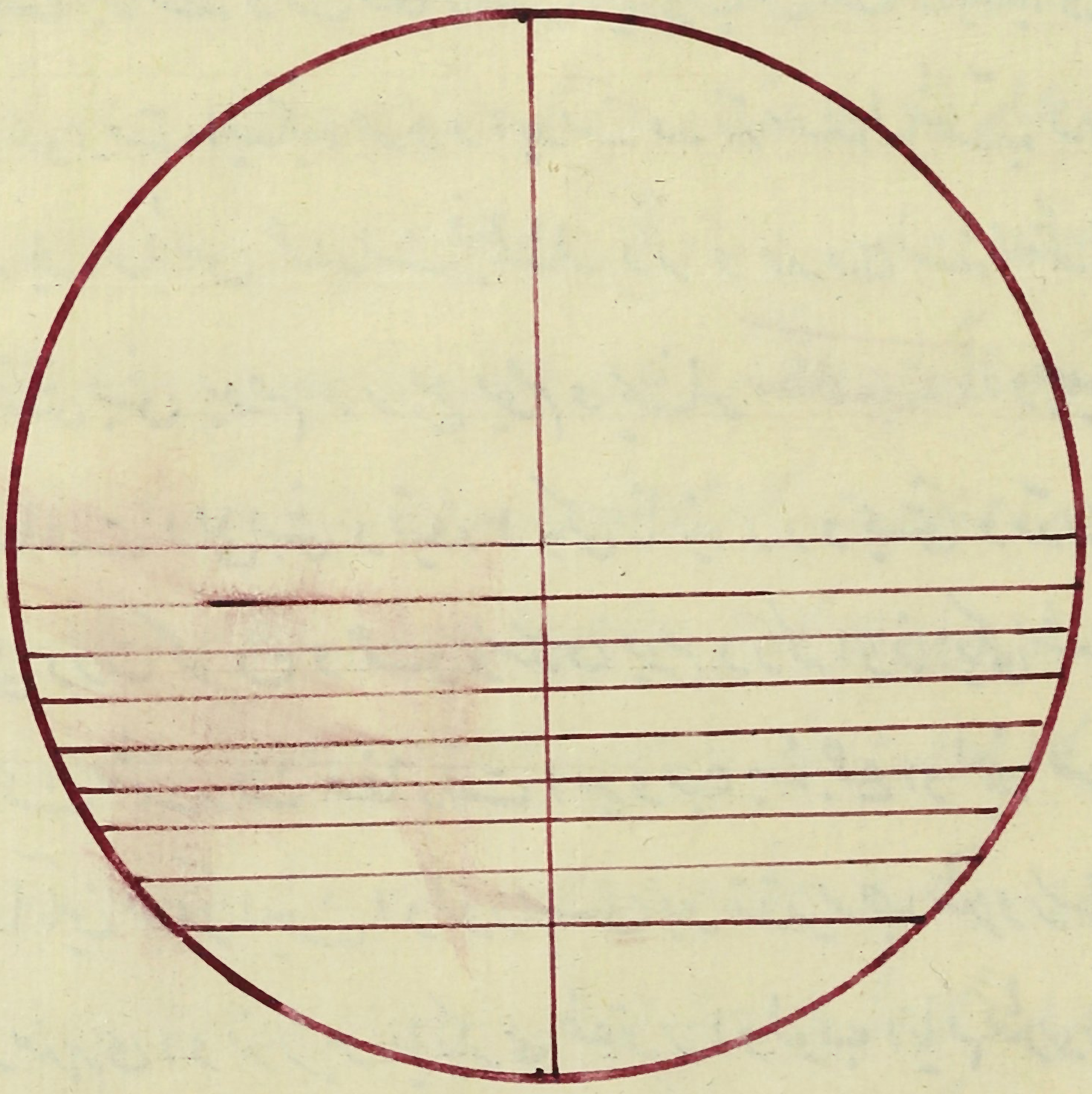

و معلوم اوله که قچن شمس فوق الارض اولسه وجه ارضی منیر و مستضی
اولور و نهار اولور پس طوب ارضک ظلی جهت شمسک مقابله سنه
دوشر که تحت الارضدر اول مکانده لیل اولور عکسی دخی بویله در یعنی
شمس تحت الارض اولسه ظلی فوق الارض اولوب لیل اولور شمس زواله

زواله قريب اولسه ظل تمام تحت الارضده اولور اول تقديرجه فوق الارضده
نصف نهار اولور تحت الارضده نصف الليل اولور و ارضك ظلى شكل
مخروطيدر قچن شمس نصف الليلده تمام تحت الارضده اولسه شكل مخروطينك
رأسى سمت رأسه اولور يعنى وسط سماده اولور قچنكه كنشى دائرهٔ افقه
قريب اوله شكل مخروطى سمت رأسدن مائل اولور اول تقديرجه
ضياء شمس ايله مستضئ اولان هوا بزه قريب اولور سبب بياض افق بودر
بعده تدريجله شمس افقه قريب اولدقچه بياض حمرته مبدل اولور و شمسك
فلك بروجنده بر نقطه دن مفارقت ايدوب حركت طبيعيه سى ايله اول
نقطه يه تكرار عودت ايدنجه مرور ايدن مدته سنهٔ شمسيه درلر اما
ابتداء سنه يى رأس حملدن قيلمشلردر و مدت سنهٔ شمسيه بعضيلر
اوچيوز التمش بش يوم و ربع يوم ديمشلر بطلميوس اوچيوز التمش بش
يوم بش ساعت اللى بش دقيقه ايكى ثانيه دردیمش و مدت سنهٔ قمريه
اوچيوز اللى درت كون و خمس و سدس يوم دركه اون ايكى شهردر شهر قمريه
حقيقت قمرك شمسدن مفارقت ايدوب ينه جمع اولنجه مرور ايدن
مدتدركه مابينى هلاليندن اولور پس بو تقديرجه شهور سنه دن بر شهرى
اوتوز و بر شهرى اوتوز بر يا يكرمى طقوز اولوب ايام شهور ايام سنه يه
منطبقه اولور بعده اول كسرلردن يومى دافى اقرذى الحجه يه زياده ايدرلر
ذى الحجه دخى اوتوز اولور و اول اوتوزنجى كونه كبيسه ديرلر پس سنهٔ
قمريه شمسيه دن اون كون و يكرمى بجق ساعت اكسك اولور تقريباً
اما سنهٔ شمسيه نك شهورى شهور فرسدر هر شهر اوتوز كوندر شهر
اهل فرسك اسامى بيع اوروزه اولمز عربيه كى كبى بلكه هر كونك بر اسمى

اولور

اولور وهر آخر سنه ده اوجیوز التمش بیشنك بشی كونی حسابدن
وضع اولنور ایام شهور وایام سنه یه منطبق اولور والسلام دباغ

شعر بو سوزی بیان ایتمدی اسفار حكم یا ناسفته دُر الآن دخی بودر یتیم
احساس دقیق هیولی محض تخلیط یا اشكال قیاس منطقی جمله عقیم

نثر علم كلام علم كلام مقبول انام ومتبرك خواص وعوامدر فلاسفه نك
عقود واوهامنی حلده برهان متین وقول فصلدر ما وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ
حق بودركه صفات واجبه معرفت فن كلامسز ممتنعدر اول اجلدن
مرض جهل حادث وقدیمه خدقه علما قاتنده دوای نافعدر تعریف
علم كلام برعلم ذوالاعتباردركه انكله عقاید دینیه نك اثباتنه
اقتدار حاصل اولور ایراد حجج ودفع شبهات ایله موضوع كلام
ذات الله وصفات اللهدر عند القدماء بعضیلر قاتنده مطلق معلوم
موجود ایدر منفعت كلام فوز سعادات ابدیه ونیل سیادات
سرمدیه در مبادی كلام علوم شرعیه وعلوم منطقیه در بعضیلر
منطقی علم كلامدن قلدیلر پس علم كلام علم شرعیدر زیرا كلامده
معتبر اولان بینات شرعیه وارد اولان مسئله اثباتدر یا عقل
ایله یا شرعیله اگر شرع اول مسئله یه موقوف اولورسه یا خود هم شرعیله
هم عقل ایله واگر شرع تلك المسئله یه موقوف اولمزسه اما شرعه
وارد اولمیان مسائلیتی اثبات علم كلامدن معدود دكلدر بو مقوله لر
كتب كلامیه ده واقع ایسه استطرادی اولور الحاصل صناعت ایجون
اما فرق غیر مقوله دن بعضیسی لا أَخَذَ مِنَ الشَّرِّ آیَتِهِ ما بخششه شرط
دكلدر دیمشلر محض اتباع هوا والتباع شهوتدر طعن سلف ایله مطعون

معطوف اولان کلام بو مقوله فرقک کلامیدر یاخود متعقبین
قاضیه‌نیک کلامیدر یوخسه اهل و اجبادن منع سلف صالحیندن
متوقع دکلدر و کلامده کتب مختصره‌دن خواجه نصیر الدین طوسینک
قواعد العقایدی و تجریدی و قاضی بیضاوینک طوالع الانواری
و رازینک محصلی و اربعینی و قاضی جمال الدینک لباب اربعینی
مبسوطه‌دن امام رازینک نهایة العقولی و صحایف سمرقندی و مواقف
عضد الدین و مختصر جواهر الکلام عضد الدین و مقاصد تفتازانی
معه شرحه و شرح للابهری و للسید الجرجانی و للکرمانی و صدر الشریعه‌نک
تعدیل الکلامی و شرح طوالع للاصفهانی و علی قوشجی و غیرها مما
لا یکاد ان یحصی مسئله حکما که جزء لا یتجزانی نفی ایتمشلر دیر
متکلمینه سؤال ایدوب ایدرلر که جوهر فرد میان جوهرینه یا نه
وضع اولنسه خالی دکلدر یمیننده واقع اولان جوهره ملاقی اولان
جهتنک یسارنده اولان جوهره ملاقی اولان جهتنک عینی اوله
یا غیری عینی در دیرسه تداخل اجزا لازم کلور سفسطه در مقبول
اولمز غیریدر دیرلورسه انقسام لازم کلور جواب بو اقیت
العلومده ایدر جوهر فرد بو مشکل و محسوس دکلدر که انکچون اطراف
مخصوصه اوله و جوانب محسوسه اولوب قبول قسمت قیله بلکه برامر معقولدر
اکا دلیل عقل ایله توسل ایدرلر سایر امور معقوله کبی اما نفسنده حقیقت
موجوده در بنفسه محسوس اولمز جواهر کثیره انضمامی ایله محسوسیه
قابلیت بولور نته کیم تار عنکبوت تنها اولسه حجمیتی محسوس اولمز اما
بر نیچه تار انضمامی ایله محسوسیه صلاحیت بولور و اثبات جوهر فردده

دلیل

دلیل مشهور بودر که اکر هر عینی الی غیر النهایه قسمت اولنسه جسم
جبل ایله دانهٔ خردل عظم و صغرده برابر اولیدی زیرا عظم
صغر کثرت و قلت اجزا ایله معتبردر ایکیسنک دخی اجزاسی
غیر متناهیه اولیجق تساوی مقرر اولور حضرت امام بو اقیده
بیورر که اکرچه قوم فلاسفه نک متکلمینه قسمته تناهی بولدقلری
فکر واهیدر زیرا انلرک تناهیدن مرادلری تناهی بولدقلری
بالفعلدر بزم مرادمز خود انقسام بالقوه در و صلاحیت تجزیدر
قوه و صلاحیت متناهیه دکلدر دیرلر تا قول مهمل و فکر نامعقولدر
مجرد ابطال جزءده عاجز اولوب بو قوله وهم باطل و خیال عاطل ارتکاب
ایتمشلر والا جسم رویت روی حقیقت نکران قلنسه تناهی فعل ایله
تناهی قوه یکسان کورینور مع هذا بو فکر نامعقولک مؤدیسی دانهٔ
خردل ایله جبل اعظم بلکه کرهٔ عالم برابر اولمقدر مؤدی محال و نهایت
حماقت دالدر عالیحضرتک فطنت جلیه لرندن بو ورود ایتمشدر و شفای
صدر بو نقله منوط در اکرچه جوهر فردک بطریق تعیینه دلائل
فلسفیه اولدیغی کبی طرق اثباتنده دخی اقاویل کثیره و حجج متعدده واردر
اقوای اوله اثبات نقطه یه مبنی درکه وجودی عند الحکما متفق علیه در
پس موجود اولوب و قابل قسمت اولدوغی تقدیرجه خالی دکل یا
یا جوهر اولور یا عرض پس جوهر اولورسه جوهر فرد اولور عرض اولورسه
قسمتی قابل اولمین محل ایله قایم اولور پس محل مذبور جوهر فرد اولور
بعده جسم بسیطک اجزاء لایتجزادن ترکیبنده مذاهب اربعه واردر
مذهب اول جسم اجزاء متناهیه بالفعلدن مرکبدر هر بری وجهاً

وَجْهاً من الوجوه انقسامی قبول ایتمز نه قطعاً نه وهماً نه فرضاً مذهب
ثانی اجزاء لایتجزا بالفعلدر بالفعل مهیا وغیر مهیادر متناهیه در
درلر نظام معتزلی بو مسلکه منسلکدر مذهب ثالث اجزاء بالفعل
حاصل دکلدر اما انقسامات غیر متناهیه قابل دردیلر جمهور
حکما بوکا ذاهبدر مذهب رابع اجزاء جسم بالقوه متناهیه دردرلر
محمد شهرستانی مذهبیدر بالجمله فرق مثبتین ایله فرق نافین مابیننده
منع ومعارضات مستمره دربعض طفره حرکته مبنی بعضی انفکاک
رحی یه واریردر والله اعلم بالسرائر قطعه لمنشئه

مشرکک نجه لکن اهلره برحبل متین ٭ بیلک فکر دقیق عقلادن یکدر
بر لحظه صفای دلیله نفی خواطر ٭ اثبات جزء لایتجزی ایدن یکدر

مسئله فی جعل الماهیات ماهیات ممکنه نک بسایط ومرکباتنده
بسایط ومرکبات کلیسی مجعوله وردیدی زیرا تأثیر فاعل سبب احتیاج
امکاندر امکان ایسه مرکباته وبسایطه عارضدر جمیعیسی جعل جاعله
وتأثیر فاعله محتاجدر بعضا تأثیر فاعلدن اثر حاصل خارجیده ذات
ممکندر وجود ممکنی دکلدر دیرلر شارح علی قوشجی خواجه نصیرک
تجریدنده وَتأثیر المؤثر فی الماهیة دیدوکی محلده مؤثرک ما
ماهیتده تأثیرندن مراد ماهیتی موجود قیلمقدر یوخسه ماهیتی ماهیت
قلمق دکلدر زیرا ماهیت ایله نفسی مابیننده مغایرت یوقدر که توسط
جعل متصور اولوب بری مجعول وبری مجعول الیه اوله دردوابوعلی
حضرتلرینک نجمت اتخاذ ایدوب ایدرکه برزماننده ابوعلی زردآلو
یردیکی اول حینده بو مسئله دن سؤال ایتمشلر دردیکی کر

ومرکباتنده مجعوله وغیر مجعوله اولملرنده اختلاف اولنده نصیر طوسی بسایط صح

جاعل

جاعل مشمشی مشمش قلمدی بلکه مشمشی موجود قلدی یعنی اثر فاعل
ماهیتک وجود ایله اتصافندهدر نفس ماهیتده دکلدر دیمک اولور
وبو محلده کلام سید شریف بودر که تأثیر فاعل نه ماهیتده ونه وجودده در
بلکه ماهیتک وجود ایله اتصافندهدر مثلا صبّاغ نه ثوبی ثوب
ایدر ونه سوادی سواد ایدر بلکه ثوبی سواد ایله متصف ایلر بو تقدیرجه
ماهیاته مجعوله دیمک جائز دکل نفسی اعتباریله وجوددن
قطع نظر مجعوله دیمک دخی جائز وجود ایله اتصافی حسبیله
بو معنی مقبول کبراءدر اما شایدر بعض قوم مرکبات مجعوله در دیدیلر
زیرا علت افتقار امکاندر امکان ایسه امر اضافیدر رابطه غیر
مجعوله در بسیطه عارض اولمز دیدیلر تفصیلی بو مختصره مناسب دکلدر
محلنده مذکوردر مولانا جلال علیه رحمة الملک المتعال حاشیهٔ شرح
علی قوشجی ده تحقیق مقال ایدوب ایدر تأثیر کاه اختراعی اولور
مواد قابلیه افاضهٔ آثار صور کبی مثلا موجود ذهنی موجود خارجی
قلمق وعکسی بو قبیلدندر بو مقوله تأثیر مجعول ومجعول الیه
اقتضا ایدر وکاه اولور که تأثیر جاعل ابداعی اولور ایجاد ایس
عن الليس المطلق کبی بو مقوله تأثیر وجعل مجعول ومجعول
الیه استدعا ایتمز بلکه جعل بسیط درکه شوائب تکثردن مقدس
ومواد قابله دن مستغنی در ابتداءً ذات ماهیته تعلق ایدر نه ماهیت
اولدیغی اعتباریله وتأثیر حقیقی اشبو در الحقّ ظاهرٌ کلامه
نصیرٌ من غیر نصرةٍ وتکلف بو مذکوردر وانتهی کلامه بو تقدیرجه
جعل مفعولینه تعدیه قلمز خلق وایجاد معناسنه اولور اما عرف اهل

اهل حکمتڭ ابداعله اختراعلك مجعول و مجعول الیه اقتضا
ایتدکلری فرقی بو قدر فرق مزبور فرق لغو ایدر کمال پاشا زاده مرحوم
ماهیت رسالهسنده افاده بیورمشلردر بو تقدیرجه فرق اول ابدالح
جلالی اولور مولانا جامی مسئلهٔ مزبورهده بو رباعی ایله بیورمشلر
رباعی اعیان بحضیض عینی ناکرده نزول ﴿ خاشاکه بود بجعل جاعل مجعول
چون جعل بود افاضهٔ نور وجود ﴿ توصیف عدم بآن نتقید معقول ﴿
نثر وشرحنده افاده لری بودر که اعیان ثابتهدن و ماهیاتدن نفی
مجعولیتده صوفیهٔ موحدین ایله حکماء محققین متفقلردر کلام شیخ صدر الدین
قونوی وغیره بعضلری قدس الله تعالی ارواحهم بوکا ناظردر که اعیان ثابتهدن
نفی مجعولیتڭ مبنیسی بودر که ماهیاته جعلڭ تأثیر جاعلدن عبارت
قلمشلردر وجود عینینڭ خارجده ماهیاته افاضهسی اعتباریله وشاید بو قدرکه
اعیان ثابته صور علمیه اولدقلری حیثیتدن وجود خارجی انلردن منتفیدر
اَلْاَعْیَانُ اَلثَّابِتَةُ مَا شَمَّتْ رَائِحَةَ الْوُجُودِ ﴿ بطون وخفا انلره امر زاییدر
مظاهرده ظاهر اولان بو اعیانڭ اثار واحکامیدر بعده عالی
حضرتڭ بعضی محققان ارباب نظر دیدوکی سید شریفدر که سابقا ذکر اولنان
کلامی بالتمام ذکر ایدوب حسن قبول ایله قبول ایدر الله اعلم بحقایق الاشیا
قطعه کشف اولمدی عقل اهلنه اسرار الهی ﴿ اسباب نظر گرچه مهیا و مرتب ﴿
فیض ازلی اولمیجق محو اولهمی هیچ ﴿ بر عقل بسیط ایله بجهل مرکب ﴿
مَسْئَلَة فِی اِعَادَةِ الْمَعْدُومِ وَالْحَشْرِ الْجِسْمَانِی معادده اصحاب خلاف وعناد
ایراد ایتدکلری شکوک واوهام قابل تعداد دکلدر اما افضل المتأخرین
مولانا کمال پاشا زاده حضرتلری معاد ایچون ترتیب ایتدکلری رسالهده

فصل الخطاب وشفای صدر اولو الالباب اولان اقوالی انتخاب ایدوب
درج ایتدکلر درجه‌دن امام حجة الاسلام ابو حامد غزالی حضرتلرینک
کلام لآل انتظاملریدرکه بیوررلر بعد المفارقه روحک جسمه عودتی
امر ممکندر محال دکلدر ولایقا بودرکه عاقل بوندن تعجب ایتمیه زیرا تعلق
اولدن اغرب دکلدر ونفسک بدنده تأثیری تأثیر فعل وتسخیردر وبو
تأثیری قبوله مرةً اخری بدن مستعد اولوب تأثیر اول ثانیاً عودت
ایتمک امر ممکندر امتناعنه واستحاله‌سنه برهان یوقدر اما عقول ضعیفه
ونفوس قاصره تعجب ایدر زیرا استعداد انسانی ابتداءً امر تدریجیدر
نطفه وعلقه ومضغه وجنین اولمسیدر بو تدریجیله قبول تسخیر
مشکل کورینور اما بو تعجبک دفعی بودرکه برشی که ابتداءً تدریجیله
حدوثی ممکن اوله ثانیاً انک حدوثی دفعةً واحدةً ممکن اولور بونده استحاله
یوقدر واکرچه توالد امر تدریجیدر اما تولد تدریج محسوسیله اولمز مثلا
فاره‌نک توالدی تدریجیدر اجتماع ذکر وانثی وحمل وسفاد ایله اولور
اما تولدی امر دفعیدر دفعةً واحدةً حاصل اولور مثلا بویله دکلدرکه
اجزاء ارضیه‌سی جمع اوله دخی بعضی لحوم تراب بعضیسی حجم فاریه
قوة قریبه‌ده اولوب تدریجله حیوان اوله وذباب دخی متولد در دفعةً
واحدةً عفونات صیفیه‌دن حاصل اولور پس مذکور اولان نشاة انسانیه
انسانیه دخی تولدیه در اجزاء اصلیه‌دن موجود اولور اکرچه تلک
الاجزاء تغییر قسمی ایله بعضی صوری منخلع در اما خدای واهب الصور
صوری موادنه اعاده ایدوب مرةً اخری مزاج مخصوص حاصل اولور
وابتداءً حدوثی مزاجیله اول مواد ایچون حادث اولان نفس مدبره

نفس مدبره دخی تسخیر وتصرفنه عودت ایدر بینلرنده اولان علاقۂ سابقه
ولاحقه جسمی ایله مثلا راکب سفینه سفینه‌نك غرق ایدوب تکرار اجزاء سفینه
حالت اولایه ردّ اولنسه راکب سفینه ینه سفینه‌یه عودت ایدوب اجزاء تصرف
ایدر و بو واجب دکلدر که مزاج مجدّد نفس اخرایه مستحق اوله زیرا حدوث
مزاج کندونك نفس سابقه‌سی حدوثنه مستحق اولور بعضه ارباب
تحصیله افاده ایچون تفصیل ایدوب بیوررلر که اما مزاجك حالت اولایه
عودتی مستحق اولمز الا نفسك حالت اولایه عودتنه مستحق اولور
بعضه اجزاء ارضیه وابدان نفوسه کفایت ایتمز دیدکلری ظنون واوهامدر
بو مقامده معتبر اولان دکلدر امر مزبور مساحت مهندس وقیاس
عقولدن خارجدر اما کتب الهیه‌ده اولان اختلافات که توراتده
وارد اولمشی اهل جنت نعیمده اون بش بیك ییل اکلنورلر بعضه ملائکه
اولورلر واهل نار جحیمده اولدقلری زیاده اکلنورلر بعضه شیاطین اولورلر
وانجیلده وارد اولمشی که ناس محشور اولورلر ملائکه اولدقلری حالده
وقرآن عظیمده ناس ابتداء خلق اولندقلری کبی محشور اولورلر دیو
وارد اولمشدر نته کم الله تعالی بیورر فَسَیَقُولُونَ مَن یُعِیدُنَا قُلِ الَّذِی
فَطَرَکُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وسؤال ابراهیم علیه السلام وقول عزیر علیه السلام و
مکث اصحاب کهف جمله‌سی دلالت ایدر که نشئهٔ ثانیه ممکن اوله قال الله
تعالی اَیَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَنْ لَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ بَلٰی قَادِرِینَ عَلٰی اَنْ نُسَوِّیَ
بَنَانَهُ بو مرتبه‌یه ایمان واجبدر قدیم الدهردن معرکه‌آرا ومحل اختلاف
عقلا اولدوغیچون بو مرتبه گروه انبیا صلوات الله علیهم براهین
قاطعه وامثلهٔ محسوسه ایله اثبات ایدوب کلملرده نشأه اولادن

العجب دکلدر نهایت نشئهٔ اولی فاهمهٔ معتاد اولماغلین تعجب ساقطدر
انتهی کلامه شیخ اکمل الدین رح مقصد ادلو کتابنده بیورر که ظاهر کلام
انجیلدن معاد روحانی منفهم اولور اما نبی اخر الزمان صلوات الله
علیه وسلامه مظهر مرتبهٔ جامعیت اولدوغیچون جسمانیدن وروحانیدن
خبر ویردی و بو لطیفهٔ حکایت ایدرلر که سنهٔ اربعین سبعمائه ٧٤٠ ده اتفاق
بر حکیم مسیحی ایله کندولر جمع اولوب حکیم مزبور حضرت سرور انبیا محمد
المصطفی علیه السلام افندمزک خاتمیتنه شیخدن حجت طلب ایدر شیخ
دخی دلائل نقلیه ایراد ایتدکلرده حکیم ملزم اولمیوب دلیل عقلی طلب
ایتمکین شیخ مستحضر بولنمیوب حکیم جانب شیخدن سوق دلیل ایدوب
دیمشکه نبوت حکمتدر حکمت یا علمیه در یا عملیه در یا بینهمایی جامعدر
پس نبوت موسی علیه السلام حکمت عملیه ایدی زیرا تکالیف شاقّه‌یی
و اعمال متعبه‌یی مشتمل ایدی و حکمت عیسی علیه السلام علمیه ایدی زیرا
تجرد صرف و تصوف محضی متضمن و روحانیه‌یه مائل ایدی پس حکمت
حبیب اکرم حضرت محمد المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم بینهماده مرتبهٔ جامعه
اولدیغی تقدیرجه بعده نبی بعث اولنسه حکمت عملیه ایله مبعوث اولورسه
موسوی اولور حکمت علمیه ایله مبعوث اولورسه عیسوی اولور بینهماده جامع
اولورسه محمدی اولور پس خاتمیتی ضرورت حال اقتضا ایتدی هذا اخر
کلامه اما جواز اعادهٔ معدومده سوق دلیل عقلی بودرکه اکر برشیئک
بعد العدم وجودی ممتنع اولسه کوردلم اکر امتناعی امر ذاتی ایسه اول
تقدیرجه قبل العدم دخی وجودی ممتنع اولور زیرا برشیئک صفت ذاتیه‌سی
اول شیدن بهرحال منفک اولمز و اکر امتناعی امر عرضی ایسه ذلک العرض اما

ذلك العرضك زوالى ايله عودت وجود جائز اولور زيرا عارضدن
قطع نظر ذات من حيث هى عودته قابل اولور الله اعلم **قطعه**
اولمز حكيم اكرچه فرزه قايل ٤ سن سويله طبيب جانم اول محروم
دل مرده ايكن لبطله اولرى ذنده ٤ شاهد بويتد اعادهٔ معدومه
عِلمِ اُصُولِ الفِقهِ وعقيب اصول دين علم اصول فقه متين دخى علوم
رسميه يه سرد فتر ورسوم محمديه يه اصل مهتر در هر علمدن اننه بر بهره
ولهر فندن بر ثمره مقرّر در حق بو در كه علم غريب ودانش عجيب در كه
ودليغ بيدر ساير علومدن مزيّهٔ عقليه سى بلكه حسّيه سى واردر زيرا جملهٔ
علوم اقسام ثلاثيه معقومدر اوّل عقلى محض حساب وهيئته وسائر
رياضات كبى ثانى نقلى صرف علم تفسير واخبار كبى ثالث هم عقلى وهم
نقلى مجمع البحرين ومنبع النهرين علم اصول فقه كبى پس نشئهٔ بسيط
ايله كيفيت تركيب رتبهٔ قريب اولمز نته كيم علم مزبور حقنده اهالئ
فضول ديمشلر در بيت اِذَا لَقَرَّرَ اَنَّ الْوُصُوْلَ بِالْاُصُوْلِ نَطَقَ اللِّسَانُ بِالفُضُوْلِ
تعريف علم اصول فقه بر قواعد علم در كه اول قواعد سببى ايله علم فقهه
على وجه التحقيق وصول بولنق اولور **موضوعى** فقه ادلّهٔ شرعيهٔ كليّه در
احكام شرعيّهٔ اجماليه نك اندن كيفيت استنباطى حيثيتى ايله **مبادئيسى**
عربيتدن وبعضى علوم شرعيّه دن مأخوذ در غرض تحصيل ملكهٔ
استنباط احكام **فائده** احكام شرعيّه يى على وجه الصّحه استنباطدر
وبو علم اكرچه علم الهيه ديندر اما علوم اصليه مرتبه سنه مترقيدر وعلم
اصولده **كتب مختصره** قواعد ابن الساعاتى ومختصر ابن الحاجب ومنهاج
بيضاوى ومختصر روضهٔ ابن قدامه ومنار وشرحى جامع وشرح كمال الدين

وشرحى

وشرح ابن ملك المغنی وشرح منصور قاآنی والمنتخب للاخسیکتی
وشرح تحقیق عبد العزیز بخاری وشرح تبیین لقوام الدین اتقانی
متوسطلردن تحصیل ارموی ومنتهی السؤال والامل فی علم الاصول
والجدل لابن الحاجب مبسوطلردن احکام الاحکام آمدی محصول امام
فخر الدین رازی وتوضیح شرح تنقیح متن وشرح صدر الشریعه نك وتلویح
تفتازانی که فن اصولده غایت عظمی در وشرح مختصر مزبوره یه شرح
ابن الحاجب مولانا عضد الدین ح
ابهری وفوائد تفتازانی وجرجانی ومختصر مزبوره یه شرح ابهری واصفهانی
وعلامه شیرازی ومعتبرات اصولدن تصنیف امام بزدوی وشرح کشف
وشرح تقریر اکمل الدین الی غیر ذلك بعده معلوم اوله که امام
شافعی ایله امام حنفی مابیننده اصول متفق علیه درت کتابدر
سنتدر اجماع امتدر قیاسدر اما امام اعظم خلاف شافعی استحسانی
زیاده ایتمشدر وامام شافعی خلاف حنفی استصحاب حالنی زیاده ایتمشدر
واما استحسان امام اعظم قتنده قیاس خفیدر بو اصول اربعه ده داخلدر
استصحاب حال حجج فاسده دندر ابقاء ماکان ایچون حجت اولور اما
اثبات مالم یکن ایچون اولمز حاصل کلام شافعی قتنده دفع والزامه
حجت اولور حنفی قتنده دفعه حجت اولور الزامه اولمز وامام شافعی
قتنده استصحاب قیاسه ملحقدر اصول اربعه ده داخلدر وکتابدن
مراد قرآندر وشرایع من قبلنا کتابه داخلدر حجتی شارح بزه بغیر
انکار ذکر ایلیه وکتاب الله اولان اقوال جمیعی متواتردر
اما سنت کذلك افعالده در رسول الله من غیر وجوب ملازمت
ایتدوکی دیرلر عباداتدن ایسه سنن هدی عاداتدن ایسه سنن زواید

سنتن زوايد وادلّه ده رسولك كتاب اللهدن غيرى صدور ايدن قولنه
درلركه حديث شريفدر وفعلنه درلر وتقريرينه درلر تقرير ديو
رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم برشخصك برفعلنى كوروب بغير
انكار مقرّر قلمسنه درلر بو محلده مراد سنتدن اولدر پس حديثك
رواتى هر درجه ده جماعت غير محصوره اولوب كذبه توافقلرى
ممكن اولمايجق اولورسه متواتر درلر علم يقيني ايجاب ايدر واكر حدّ
تواتر قرن اولده بولنمايوب بعده بولنورسه يعنى قرن اولده خبر واحد
اولوب قرن ثانيده حدّ تواتره يتشورسه مشهور درلر علم يقيني ايجاب
ايتمز اما علم طمأنينه ايجاب ايدر واكر قرن اولده قرن ثانيده
حدّ تواتره بولنمزسه خبر واحد درلر غلبهٔ ظنى مفيد اولور واصحاب
رسول الله اسناد ايله ذكر ايدوب مثلا قال رسول الله ديدكلرى
حديثه مرفوع ديرلر وتابعينك رسول الله اسناد ايتدكلرينه
مرسل ديرلر واصحابدن رسول الله اضافتسز منقول اولنه
موقوف ديرلر اجماع مجتهدين امتك مسئلهٔ شرعيه اتفاقيدر
تعامل ناس بوكا ملحقدر قياس براصل شرعيه اولان حكمى
محل اخره تجاوز ايتدرمكدر بينهماده اولان علة جامعه سببى ايله كه
اول علة مجرد لغت ايله ادراك اولنميه مثلا رسول الله صلى الله
تعالى عليه وسلم الحِنْطَةُ بِالحِنْطَةِ مِثْلًا بِمِثْلٍ يَدًا بِيَدٍ وَالفَضْلُ رِبًا
يعنى حنطه يى حنطه يه بيع ايلك وزنلرى برابر اولدوغى حالده زياده سى
حرامدر مثلا حنطه نك جيدى كيل واحد اولوب ردّيسى بربچق كيل اولمق
لازم كلورسه جائز دكل نصف حرامدر پس نص مزبورده اولان حكم

ربالي

ربايي ارزه تعديه ايتدردك يعني ارزده دخي موجوددر يعني حنطه‌ده
حرمت ربايي ايجاب ايدن ما ثلث علتي ايكون اولجق ارزده دخي
اول علت موجوددر وقس على هذا

ذكر مذاهب اربعه

معلوم اوله كه
علوم عمليه‌دن غايت وغرض تحصيل ظن غالبدر تكميل تعيّني قاطع
دكلدر اول اجلدندركه مقلد قنغي مجتهدك مذهبنه ذاهب اولورسه
جائز وقنغي عالمك ذيلنه متشبث اولسه ممكندر اما علوم اعتقاديه
يقينيه‌در ظنيه دكلدر زيرا حق بوننده واحددر واعتقاد خلافي باطلدر
پس علوم عمليه‌ده هر مجتهدك ظن غالبي معتبردر مجتهده ومقلده
ظن غالبي ايله عمل واجبدر اعتقاد خلافي باطل دكلدر احتمالدركه
حق اوله پس مذهب اهل سنتده مجتهد كاه مخطي كاه مصيب اولور
اما معتزله‌يه كوره هر مجتهد مصيبدر زيرا معتزله قائلنده اجتهادياتده
حق متعدده‌در اهل سنت قائلنده واحددر پس مجتهد اكر حقه
اصابت ايدرسه اجرينه مستحق اولور برى اصابت برى اجتهاد مقابله‌سنده
اما خطا ايدرسه اجر واحده مستحق اولور نته كيم اجتهاد مقابله‌سنده
بعده شرع محمديه مذاهب معتمد عليها دورتدر اول مذهب حنفيه‌در
كه امام اعظم ومجتهد اقدم اولدر اما مذهب مذبورده تلامذه‌نك
اختلافي حسبي ايله اختلاف واقع اولمشدر ابو يوسف ايله امام محمد كبي
اما جمله‌سنك اصولي واحددر اختلاف جزئيات فروعده جاريدر
ثاني مذهب ابي عبد الله محمد بن ادريس الشافعي‌در رحمه الله ثالث
مذهب امام مالك ابن انس‌در رحمه الله رابع مذهب احمد بن حنبلدر
رحمه الله ومذاهب اربعه مابيننده اصولاً وفروعاً خلاف واردر

وارد در مسئله وقوف معانیه وجوه تجلدر جواب دوریندر عبارت

نص در عبارة نص اول منطوقدرکه کلام انوکجون سوق اولنمش اوله

مثلا مجتهدلک الصلوة فریضةٌ حکمنه اقیموا الصلوة ایله استدلالی

عبارت نص ایله استدلالدر واشارة نص اشارت نص اول معنی

منطوقدرکه نص انکیجون سوق اولنماشدر اما اشارت وار در

نته که قوله تعالی وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ الایه اثبات نفقهٔ زوجات

ایجون سوق اولنمشدر اما نسب ابا ایجون اولماسنه اشارتی واردر زیرا

لام اختصاص ایجوندر ولد فو من حیث الملک مخصص اولمازه

پس من حیث النسب مخصص ایدوکی مقرردر ودلالة نص در

دلالة نص معنای نص ایله ثابتدر لغت ایله اجتهاد ایله دکل

نته کم قیاسه امر برعکس در مثلا قرآنده وَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ

ایتی حق ابوینده وارد اولمشدر نهی افدن نهی ضدبه استدلال

اولنور زیرا لفظ افدن منفهم اولان معنی اذا در ازی حوذ

ضد بها مع زیادةٍ متحققدر پس ضدبک حرمتی اولویتله ثابت

اولدی واقتضاء نص در اقتضاء نص غیر منطوقی منطوق قلمقدر

معنای منطوقیسی تصحیح ایجون مثلا برکمسه اعتق عبدک عنی

بالف یعنی قولکی بندن بیک اقجیه ازاد قیل دیسه مقدما اقتضاء

نص ایله بیع ثابت اولور بعده عبد ازاد اولور کلام عاقلی لغودن

صیانت ایجون ومفهوم مخالفه که منطوقه مخالف مسکوت عنه ده

حکم اثبات ایتمکدر حنفیه قتنده فاسددر شافعی قتنده حجت

صحیحه در فحوای خطاب دیرلر فی تقلید المقلد تقلید که غیرک قولنی

بلا

بلا دليل قبولدر اصول دينده و فروع دينده حجت اولمز قال الله
تعالى ﴿ او لو كانوا لا يعلمون شيئاً ولا يهتدون ﴾ الاية اما ايمان
مقلد قول مختارده صحيحدر حنفيه ده و شافعيه ده اما مقلد اولديغى
اعتباريله دكل بلكه تصديقى حقه موافق اولديغى اعتباريله در اما
اجماع علما بونك اوزرينه دركه مقلد ترك استدلال ايله عاصى اولور
مسئله اهليت خطاب ومحليت تكليف نه ايله در جواب اهل سنت
مذهبنده اثبات اهليه ده عقل معتبردر وعقول متفاوت تا خلق
اولنمشدر نيجه صغير درجه كماله مترقى اولور كبير دركه ضلالده قالور
وعقل آلت معرفتدر موجب الله تعالى در واسطه عقل ايله اما اشعريه
قتنده اصلا عقل معتبر دكلدر ما دامكه سمع وارد اولميه پس
حسن وايمان وقبح كفر وبونلرك ثمراتى عقل ايله معلوم اولمز
شرع ايله معلوم اولور اما معتزله قاتنده حسن وقبح عقليدر وعقل
علت موجبه وعلت محرمه اولور عقل ايله مدرك اولميانى مجرد
شرع ايله اثبات ايتمزلر مثلا رؤيت بارى يه انكارلرى كبى
پس عاقل طلب ايماندن توقفده معذور دكلدر وصبى عاقل
مكلف بالايماندر درلر وشاهق جبلده حاصل اولوب تبليغ دعوت
اولميانلر كفره وايمانه معتقد اولماسه لر بيله اهل ناردر ديرلر اما
اهل سنته توسطه قايل اولوب درلركه تبليغ دعوت اولميانلر مجرد
عقل ايله مكلف بالايمان اولمزلر ايمان وكفر اعتقاد ايتمه لر معذورلردر
اما الله تعالى انلره استدلاله وتأمله قادر اوله جق مرتبه وسعت ويرسه
معذور اولمزلر تبليغ دعوت دخى اولماسه اما اشعرى قاتنده اعتقادن

اعتقاددن غفلت ایله ویا اعتقاد شرک ایله هلاک اولسه‌لر دعوت
دخی یتشمسه معذورلردر وایمان صبی عاقل اشعریه صحیح دکلدر
اهل سنت قتنده صحیحدر اما مکلف بالایمان دکلدر قطعه

دل طفلنی بندایدر عقال زلفی یا عقیله الی صاندی مکر لا یعقل
اولمایه که اقرار ایدچون قوللغنی یا مقبول اولور اقرار صبی عاقل

قطعهٔ دیکر لمنشیه

افزی کلیوب مجلسه تمارظنی ایدر یا درسه مشغول اولور رفقتیه فضول
مرض جهل ایسه قدیمیدر یا الا نافع دکل شراب اصول

علم خلاف بین الامامین تعریف علم خلاف برعلمدرکه ادلّهٔ اجمالیه‌ده وادلّهٔ تفصیلیه‌ده اولان استنباطات مختلفه‌نک وجوهندن بحث ایدر نقض و ابرام حیثیتی ایله وجوه مزبوره‌نکا بعضیسنه ابوحنیفه ذاهب اولمشلر و بعضیسنه احمد بن حنبل ذاهب اولمشلردر معلوم اوله که فروعده یعنی فروع دینده خلاف مجتهدین اَلاِخْتِلَافُ بَیْنَ اُمَّتِی رَحْمَةٌ موجب رحمة عظیمه‌در زیرا رحمت منا کل زحمتدر واختلاف سبب تعبدر نظر و فکر ایله و تعب مذبور اولمسه خاطرلره فتور حاصل اولوب علم شریعت نابود اولوردی نقل اولنورکه عصر صحابه‌ده و صدر تابعینده اصلا مولف کتاب یوغیدی عدم احتیاجه بناءً وکتب متداوله هجرتک یوز یکرمی سنه‌دن صکره حادث اولدی که جمیع صحابه و خیار تابعین منقرض اولمشیدی واول تصنیف آثاردن کتاب عبد الملک بن عبد العزیز واقع اولدی ومدینه‌ده امام مالک بن انسک موطاسی پیدا اولدی مبادیسی

علم

علم جدلدن مستنبطدر فائدەسی دفع شکوک وکتب معتبرەلندن
منظومهٔ نسفی وغیرها **مسئله** اگر غاصب ظالم برمسلماندن بر درخت
غصب ایلە وبناء سراینە وضع ایتسە صاحب درخت درختی عینی ایلە
بولوب طلب ایتدکدە حکم نە وجهیلەدر **جواب** امام شافعی قاتندە بنا
هدم اولنوب درخت درخت صاحبنە حکم اولنور امام اعظم قاتندە
درختک قیمتی حکم اولنور اما دلیل امام اعظم بودرکە غاصب درختی
الدوغی بناسنە وضع ایتدوکی کبی هلاک حکمنی بولدی مثلا احراق ایتدوکی
کبی اولدی پس بو تقدیرجە حق مالک اندن منقطع اولوب قیمتە رجوع
اولنور تحقیق کلام بودرکە محل واحدە حقلین جمع اولدی زیرا حق
مالک درختە تعلق ایدوب وحق غاصب ینە بنایە تعلق ایتدی
پس حقلینک محل واحدە یعنی بنا ایلە درختک مجموعنە اداسی ممکن
اولمیجق جانب راجح اعتبار اولندی رجحان الا حق غاصبدە ظاهردر
زیرا حق غاصب بناده جهتین ایلە قائمدر اما حق مالک درختدە
من وجه قایم من وجه غیر قایمدر زیرا درخت من وجه مستهلکدر پس
حق غاصب تقدیم اولندی **اعتراض** درخت من وجه باقی من وجه
هالک اولمق امر محالدر زیرا بقا وهلاک ضدّاندر والضدّان
لایجتمعان فی محل واحد امام شافعی رحمه الله ایدرکە حق مالک
منقطع ودرخت هالک اولمز زیرا عینی قایمدر تصرف غاصب
ایلە ممکنە تابع اولمز نتەکم غاصب جامهٔ مغصوبی کندو جامۀ مملوکی
ایلە مخلوط ایدوب صندوقنە وضع ایتسە حق مالک جامەدن منقطع
اولمز وهمچنان غیرک ارضنە کوشک بنا ایتسە صاحب ارضە احقی

ارضنك حقى ساقط اولمز اعتراض علينى درخت قائم ايدوكى مسلم
دكلدر زيرا صفت منقوليت عقاريته واصليت تبعيته متبدل اولدى
زيرا تابع ملك غاصب اولدى اول سببدندركه بو محلده شفعه ثابت
اولور عندنا وقده كى جامعده اولمز حكايه امام شافعى حضرتلرى بيوررلركه
بركون محمد بن حسن ايله اتفاق صحبت واقع اولدى اثناء كلامده بكا ايتديكه
مسموعمدركه مسئلهٔ غصبده بكا خلاف ايدرمشسن بن دخى كلمهٔ ايجاب ايله
جواب ويرجك بنى امتحان ايچون مناظره‌يه ميلان كوستردى بن دخى
ديدمكه فرمان سزكدر پس ايتديكه قولك ندر اول غاصب حقنده كه
چوب آبنوسى غصب ايدوب بناء دارنه الحاق ايتدى و درو ديوارينه
هزار دينار خرج ايتدى بعده مالك آبنوس عينى آبنوسى بولوب
شاهدينى اقامت ايتدى بن جواب ويردمكه قبل القضا مالك آبنوسدن
قيمتنه رضا طلب ايدرينى راضى اولمزايسه آبنوسى بنادن قطع ايدوب
مالكنه دفع ايدرم پس محمد بن حسن ديديكه پيغمبر عليه السلام بيورمادى‌مى كه
لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ فِي الْإِسْلَامِ بن ديدمكه غاصب ضررى نفسنه كندوسى
ايتدى اول زمانده كه مال مغصوب اوزره بنا وضع ايلدى اعتراض محمد بن
حسن ديديكه قولك ندر بر كمسنه بر ابريشم غصب ايدوب جراحت شكمنى
ديكسه مالك ابريشم اثبات حق ايتدكده شكم غاصب شكافته اولنوب
عينى ابريشم صاحبنه تسليم اولنورمى اولنمزمى جواب ويروب ديدمكه
اولنمز پس محمد بن حسن الله اكبر كندو قولنه خلاف مقرر اولدى ديدى
بن ديدمكه اگر ابريشم مجروحك ملكى اولسه ديليه‌كه ابريشمى قطع ايدوب
شكمنى چاك ونفسنى هلاك ايده مجروحه مباحمى اولور محرممى ايتديكه

مباح اولمز بلکه محرم اولور پس دیدمکه اکر چوب ابنوسی صاحب بنانک
ملکی اولسه ودیلسه که ابنوسی قلع ایدوب بناسی ویران ایده صاحب
بنایه مباحمی اولور محرممی امام محمد دیدیکه مباحدر پس بن دیدمکه یرحمک الله
مباحمی محرممی قیاسی دأب عقل وشناسی دکلدر بو مسئلهٔ خلاف اوزره
قالدی معلوم اوله که ابتدای خلاف امام شافعی ایله اصحاب حنفی
مابیننده بو مسئله‌ده واقع اولدی کذا فی بواقیا المعلوم حکایت ایدرلرکه
امام محمد حضرتلری رجل سمین ایدی امام شافعی حضرتلری انلرک حقنده
بیورمشدر ما رَأَیتُ رَجُلاً سَمِیناً اَخَفَّ رُوحاً مِنْهُ یعنی کثیف بدنلو
اسمرلرده امام محمددن روحی خفیف ارکک کورمدم امام محمد
فقهی ابو حنیفه‌دن وابو یوسفدن اخذ ایتمشدر مسئله منیٔ آدمی
پاکمیدر ناپاکمیدر جواب امام شافعی قاتنده پاکدر ابو حنیفه قاتنده
ناپاکدر دلیل ابو حنیفه ایدرکه خروج منی موجب طهارت کبرادر پس
نجس اولمق اولیدر نته کیم مذی موجب طهارت صغرا ایکن نجسدر
پس غلیظ طهارت غلظ نجاست سببی ایله اولور اعتراض طرف
شافعیدن اعتراض اولنورکه خروج نجسک وجوب طهارته تأثیری
یوقدر زیرا طهارت تعبد محضدر وعلتی معقول المعنی دکلدر ومذی
ومذی موجب طهارت اولمقدن نجس اولمق لازم کلمز زیرا نمازده قهقهه
قهقهه ابو حنیفه قاتنده موجب وضودر مع هذا نجس دکلدر نته کیم
خروج ولد وحصات خشک موجب طهارتدر اما نجس دکلدر وشافعی
ایدرکه منی آدمی اصل پاکدن متولددرکه انساندن ومادهٔ جسم
پاکدرکه ولددر پس نفسنده دخی شیء طاهردر بیضهٔ طسرغه قیاس اولنور

اعتراض جانب حنفیدن اعتراض اولنورکه علقه بالاجماع نجسدر
مع هذا اصل پاکدن منفصل ومادهٔ اصل پاکدر وعلهٔ نجاست دم اولدوغیدر
پس منی نکّ دخی خود اصلی دمدر نهایت آتشلی شهوتله بیاضی اولشدر نته کم کلّ سوڭی
تصعید آتش ایله سفید اولور سبب بودرکه اکر جماعده افراط اولنسه منی قان رنکنده
نازل اولور پس لابدّدرکه نجس اوله تمّ الجواب اما اعتراض شافعی ده طهارت
تعبد محض در دیدوکی کندو اصللرینه مبنی در زیرا شافعی قتنده بر محلّی
ماء تطهیر ایتمک تعبّد محضدر وانقیاد شرعدر علتی معلوم دکلدر امّا امام
اعظم قتنده قوّة ازاله ایله معللدر یعنی مذیله نجاست اولدوغی ایچون تطهیر ایدر
دیر زیرا بالاجماع ثابتدرکه ما اصابت ایتدوکی محلی نجاستدن مطهّردر وثبوت
حکم طهارت علتی زوال نجاستدر دیو بیورر بعده طهور بل نجاست اولان مایعاتی
بوکه قیاس ایدر خل کبی مثلا اعتراض اصحاب شافعی ایدرکه نص معلل
اولمغه تعلیل ممکن کرک بو ننده خود ممکن دکلدر زیرا اکر طهوریت ما قوت ازاله
ایله معلل اولیدی طهر کن طهارت حاصل اولمزدی زیرا آب که محل نجاسته
متصل اوله ابتداءً نجس اولور پس فائدهٔ طهارت ندن حاصل اولور
ودخی محل مذبوردن منفصل اولان ما محل مذبوره متصل اولان مادن
جزء درماء منفصل اولان خود بالاجماع نجس در پس ماء متصل دخی قیاساً
نجس اولدی اما شرع طهارتنه حکم ایتدی ضرورت حاجت ایچون بوتقدیرجه
مانک طهوریتی بر حکم شرعیدرکه معقول المعنی دکلدر پس سایر
مایعات علتده مشترک اولوب بوکا قیاس اولنمز اما اصحاب حنفی ایدر ٤٦
مادامکه آب محل نجاستده متردد در نجس اولمز منفصل اولنجه حاصل کلام
شافعی حالت ملاقاتی اولنی اعتبار ایدر حنفی آخرکی اعتبار ایدر مسئله

زید

٤٥

زید عمره امر ایدوب اکراه ایله بکری قتل ایتدرسه عمره قصاص لازم کلورمی کلمزمی
جواب امام شافعی قاتلنه قصاص اولنور امام اعظم قاتلنه اولنمز امام
ابو حنیفه رحمه الله ایدرکه قاتل فی الحقیقه مکرِه‌در قتل اولندرکه مکره قتله محمولدر
آلت قتلدر مثلا شمشیر مثابه‌سنده‌در فعل خود حاملکدر محمولکه دکلدر
زیرا کندو اختیارینه قالسه قتل ایتمزیدی پس بالاجماع قصاص مکره آمر
اوزرینه واجبدر بوقوله اعتراض ایدوب دیرلرکه وقوع قتل حقیقتده مکره
مکرهدن مثابه‌در ودعوای آلت باطلدر زیرا آلت جامددر جامدده ایسه
اختیار مفقوددر اما مکره مختار اولدوغنه دلیل صواب بودرکه مکره
آخرتده مستوجب عقاب اولور اکر مختار اولمسه عقاب اولنمز بوتقدیرجه
مکره آمره وجوب قصاص مباشر قتل اولدوغیچون دکلدر بلکه مسبب قتل
اولدوغیچوندر نته‌که بر کمسنه طریق واسعده چاه قازوب اول چاهه بر تباه
دوشسه حکم تسبیب ایله حافر بئره ضمان واجب اولور واما امام شافعی
بیورورکه قتل محض شرائط محدثیت ایله مکره‌دن حاصلدر پس قصاص دخی
واجبدر نته‌کم طوعاً هلاک ایتسه واجب اولدوغی کبی زیرا اکراه مجرد
مکره‌دن طلب فعلدر تخویف وتهدید ایله فعله مجالی اولمیاندن طلب
فعل محالدر چونکه مطلوب مکرِه ومکره‌دن حاصل خصوصاً مکره اولاً
مقابله‌ده عقاب اخرویه واصل اولدی صحیح اولدیکه مکره حقیقتده فعله مصدردر
پس وجوب قصاصه مظهر اولدی **اعتراض** بودرکه مکره قتلده مختار دکلدر
بلکه شمشیر صفتی قبیل مکره‌دن مستعملدر مثلا مکره مکره‌ی کندو الیله طوتوب
بر صبی یه ضرب ایدوب هلاک ایتمه‌سی کبی محصل منشأ خلاف بلی الامامین
بودرکه وجود اکراه‌دن صکره امام اعظم قتلنه مکره | مسلوب الاختیاردر

شافعی قاتنده مختاردر السلام علی من اتبع الهدی رباعی

قیاس عقلله دفع اولمز اوهام | بنجه بربو خلاف ونقض وابرام

نتیجه حاصل اولمز بو جدلدن | سنی بو وهم علمی قور عملدن

علم التفسیر وتعریفه علم تفسیر برعلمدرکه معنای نظم قرآندن بحث ایدر

قواعد عربیت مقتضاسی اوزره مبادیسی اصول کلام واصول فقه وعلم

جدل وغیرهادر غرضی معرفت معانیٔ قرآن فائده‌سی احکام شرعیه‌نک علی

وجه الصحة استنباطنه قدرت کتب مصنفه‌سی مختصرلاردن زاد المسیر

ابن جوزی وجیز واحدی تفسیر واضح امام رازی وتفسیر جلالین که نصف

ثانیسی جلال الدین محلی نکدر ونصف اولی جلال الدین سیوطی نکدر متوسطه‌دن

وجیز واحدی وتفسیر ماتریدی وکشاف زمخشری وتفسیر بغوی وتفسیر کواشی

وتفسیر تیسیر نجم الدین نسفی وتفسیر هندی بسیط واحدی وتفسیر قرطبی و

مفاتیح الغیب امام فخر الدین رازی ویدی جلد تفسیر لبابی وقرق جلد تفسیر عالی

معلوم اوله که اکثر مفسرین نظم قرآنی فن غالبلری اوزره تفسیر ایتمشلردر

ثعلبی ده غالب قصصدر ابن عطیه ده غالب عربیتدر زجاجده معانیدر

کواشیده قرائتدر بغویده اخبار در رازیده فلسفه حکمت لبابده ادله

وبعضی تفسیر تأویله مقتصردر حقایق سلمی کبی تفسیر فاتحه کبی صدر الدین

قونوینکدر وتفسیر فناری وقاشانی کبی اقسام قرآن امام زمخشری

قولنجه التی بیک التیوز التمش التی ایتدر بیک ایتی امر بیک ایتی نهی

بیک ایتی وعد بیک ایه وعید بیک ایه امثال عرب بیک ایه حرام وحلال

قصاص بشیوز حرام وحلال یوز ایه دعا وتسبیح التمش التی ایه ناسخ منسوخ

وقرآن عظیمه واقع اولان خلافلک منشائی سکز صورتدر صورت

حلبی ٦٦٦٦

اولی اشتراك الفاظ صورت ثانیه حقیقت و مجاز صورت ثالثه افراد و
و ترکیب صورت رابعه خصوص و عموم صورت خامسه روایت و نقل صورت
سادسه نفی و رفع اولمیان محدوده اجتهاد صورت سابعه ناسخ منسوخ صورت
ثامنه اباحت و توسیع اکر صورت کوره نك جمیعی اصل واحده و قانون
منفرده عائد اولور که حقیقت خفیهٔ کتاب کریم و نتیجهٔ نجوای کلام
قدیمدر علماء امت اتفاق ایدوب و تیرهٔ وحدریه و طریقهٔ منفرد دیه
سالك اولهلر ایدی و سور قرآن جمله یوز اون سکز و اوللرنده حروف
مقطعات اولن سوره لر یکرمی طقوز سوره در و ترتیب وضع مصحف
کاه اوایلده بحسب الحروف مناسبت اولدوغیچوندر حوامیمه اولنی کبی
یاخود اخر سوره نك اول سوریه اتیه یه مناسبتی ایچوندر و مناسبت معنویه
اولدوغی اخر الحمد ایله اول بقره کبی مناسبت لفظیه اخر تبت ایله اول
اخلاص کبی که احد لفظی ایله مسد لفظی یکدیگرینه متحد در یاخود جملهٔ
سوره نك جملهٔ سوره یه مشابهتی ایچوندر مثلا والضحی ایله الم نشرح
کبی الی غیر ذلك مقدمهٔ عیون التفاسیرده اصول مفسرین دوردر
معرفت انزال و تنزیل و تعبیر و تأویلدر انزال قرآنك لوح
محفوظدن دفعةً ملك سماء دنیایه نزولنه دیرلر اول ملك اعقل فعالدر
تنزیل جبرائیل واسطه سیله قرآنك بحسب المصالح قلب رسول الله
لایح اولمسنه دیرلر تدریجله پس انزال امر دفعیدر تنزیل امر تدریجیدر
تعبیر معنای ایتی و شان ایتی و سبب نزولنی توضیح در دلالت ظاهره سی
ایله تأویل ایتی معنای ظاهرندن معنای محتمله صرف ایتمکدر حجت
معنای محتملك کتاب سنته موافق اولمسه ننه که الله تعالی نکا یخرج الحی

يخرج الحي من الميت ديدوكى قوللندن مراد بيضه دن طيرى اخراجدر
دينلسه تغير اولور اما مراد مؤمنى كافردن اخراجدر ياخود عالمى
جاهلدن اخراجدر دينلسه تأويل اولور اولكى سماعه موقوفدر
زيرا مَنْ فَسَّرَ القُرْآنَ بِرَأْيِهِ فَقَدْ كَفَرَ حديثى مقرردر اما ثانيسى
محتاج دكلدر نَوَادِرْ قرآن عظيمده ايكى آيت واردر هر برسنده حروف
تهجا جميعا موجوددر بريسى سورهٔ آل عمرانده ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ الخ
آيته وارنجه ايكنجيسى سورهٔ فتحك آخرنده مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰه الخ
آيته وارنجه وسوره يوسفده يدى حرف واردر متحرك بربرى يانده
رَاَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا كبى وسورهٔ هودده دورت ميم واردر بربرى
يانده عَلَى اُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ كبى وايكى موضعده كلمهٔ مقلوبه واردر
بريسى سورهٔ يس ده كُلٌّ فِي فَلَكٍ بريسى سورهٔ مدثرده وَرَبَّكَ
فَكَبِّرْ الى غير ذلك پس معلوم اوله كه علم قرآن مجمع علوم ومقصد
اهل رسوم كان گهر ودرياى درر شجرهٔ معانى وسرمايهٔ ربانى
حبل متين نور مبين شفاء نافع ضياء لامع عروهٔ وثقى عصمت
مبنى در صحف اولنده اولان انوار معانى بونك شمع طومارنده
مطوى وزبر متقدمينده يازيلن اسرار ربانى بونك استار رموز
رموزاتنده مختفى دركه وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ اِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ
عبد الله بن مسعود بيورركه من اراد العلم فلينقش من القرآن
فان فيه علم الاولين والآخرين وسائر فنون كتاب علم قرآنه نسبتله
مثابهٔ نور آفتابدركه بعضى تقديم وبعضى تأخير اولنمشدر قبل الطلوع
اولان نوريله بعد الغروب اولان نور كبى يوخسه بويله دكلدركه تقديم

اولنان

اولنان فنونك مزيتى ذاتيه سى اولا نته كه بو شعرده **شعر عربى**
اَلَا اَنَّهَا شَتَّى الْفُنُونِ فَاِنَّمَا تُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ مِنْ مَنْهَلِ **واصحاب**
تفسير صحابه دن بشى نفر كمسنه در حضرت على ابن ابى طالب كرم الله
وجهه و عبد الله ابن مسعود و عبد الله بن عباس و زيد بن ثابت
و ابى ابن كعب رضوان الله تعالى عليهم اجمعين **مسئله** قوله تعالى واخر
واخر دعويهم ان الحمد لله رب العالمين الايه سؤال اولنوركه بو كلام
بهشتده واقع اولنمه كركدر احوال بهشتيانه خود اخر اولمز بس كلامك
مفهومى نيجه ظاهر اولور **جواب** ويريلوركه بهشتيان بو كلامى مائده
خلدك اخرنده ديه لر كركدر روايت اولنوركه قرق ييل مائده
خلدك كنارنده اوتوره لر اخر اولدقده الحمد لله رب العالمين ديه لر
واول قرق ييلده يدكلرى طعام عرق اولوب اعضالرندن چيقه و
اول عرقك طيب رايحه سندن جميع بهشت معطر اوله بس اخردن
مراد اخر مائده اولدى اخر احوال اولمدى **قاطبهٔ عقلا وزمرهٔ علما**
قاتنده مقرر و مثبت دركه حال اخرتك كيفيتنه نه عقل دوربين
مشرف و نه ذهن اصابت قرين واقفدر امور اخرتدن نصيب عقل
تصديق ايمانندن غيرى يوقدر اما عقل ايچون علم الله طريق نظر
صنع ايله راه ممكندر و تصديق پيغمبردن ميسردر پس چون بو ايكى
اصل كامل و علم يقينى بو ايكى ~~[illegible]~~ اصلدن حاصل اولدى ايسه بزه
واجب اولديكه امور غيبيه دن هر امركه الله ورسولى بزه تبليغ ايده
اكا تصديق و ايمان كتورب محكوم فرمان اوله وز نه كيفيتدن سؤال
ايده وز و نه كميتده وهم و خيال قوللنه وز مبادا كه اول كيفيت بزى

بزی سرمست وادئ حیرت ایدوب راه ضلالته القا ایدر نعوذ
نعوذ بالله من الحور بعد الکور مسئله قوله تعالی لا اقسم بهذا البلد
وانت حل بهذا البلد الایه مفسرین ایدرلر که بلددن مراد
مکه در پس معنا بلد مکیه قسم ایتمزن دیمک اولور واتفاق
مفسرین بودرکه والتین والزیتون وهذا البلد الامین قوله
بو قسم اولنان بلد امین مکه در بو تقدیرجه کلامین مابینینه تناقض
اولدی جواب دیمشلر که معنای ایت دیمکدر که قسم ایتمزم مکیه
مادامکه سن مکه ده اوله سن زیرا سنک حضورکده قسم سنک اوزرینه
اولور که طراز نعمتک ایله مطرز وتاج لولاک ایله متوج سن مکه
اوزرینه اولمز الله تعالینک وانت حل بهذا البلد دیدوکی بومعنایه
سنددر بونک مثلی اولدرکه مادامکه صدفده در موجود اوله
صدفک قیمتی نابود اولور اما چونکه در صدفدن جدا اوله صدف
چون دخی بر قیمت قدرجه پیدا اولور اما وهذا البلد الامین
قولنده قسم مکه یه مخصوص دکلدر بلکه قسم مکه ده نازل اولان
قرآنه در تحقیق کلام بودرکه تین وزیتون بلاد شامده ایکی کوه
بنامدر بریسنده درخت انجیر بسیار وبرینده شجرهٔ زیتون بیشماردر
حضرت عیسایه انجیل بو ایکی کوهده نازل اولمشدر وطور سینین
بر کوه بر تمکیندر که معروفدر حضرت موسی یه موضع مناجات ومحل
نزول توریة اول کوهدر وبلد امین مکهٔ مکرمه درکه اول قرآن انده
نازل اولمشدر پس دیمک اولورکه قسم رسول خداوندر که تین وزیتونده
کتاب انجیلی عیسی یه ارسال وطور سیناده توریتی موسایه انزال ومکه ده

قرآنی

قرأنی حضرت فخر عالم محمد المصطفی علیه وسلم ابلاغ ایتدی بعض مفسرین
لا اقسم دریا لکن لام ایله همزه ایله در نهایت فتحه لام اشباع اولنور
الف متولد اولدی دیدیلر قرائت ابن کثیر دخی بوکا شاهد درکه انلر
اشباع ایله فتحه سورت لأقسم اوقمشلر اما فتوا قولنجه لا جوابدر
منکر بعث اولنلره یعنی لیس کما تقولون اقسم بهذا البلد واقسم
بیوم القیمة پس بو قول اوزره مکیه قسم مثبت اولور منفی اولمز اما
قول اول اوزرینه مکیه قسم منفی اولور رسول الله مثبت اولور والله
اعلم مسئله قوله تعالی ان ربک لذو مغفرة للناس علی ظلمهم
الایه سؤال اولنمشکه ایة کریمه ده ظلم مقابلنده مغفرت اولمق
فهم اولنور ظلم خود سبب عقوبتدر سبب مغفرت دکلدر باخصوص
ظلمدن مراد بو موضعده کفردر زیرا سورة مکیه در واهل مکه نک
ظلمی کفردر جواب روایت اولنورکه بو سؤالی بعینه مقاتل ابن حیان
بر فقیه ایراد ایتدی که ایکیسی بر پادشاه مجلسنده حاضر ایدیلر
غرضی اول مجلسده فقیهه تصدر ایتمک ایدی فقیه جوابدن عاجز
اولیجق ملک مقاتله مقابلهده سن حل مشکل قیل دیو. مقاتل
دخی جوابنده دیمش که مغفرتدن مراد بو محلده یارلغمق دکلدر
بلکه تأخیر عقوبتدر نته کم الله تعالی بیورر ولو یؤاخذ الله الناس
بظلمهم ما ترک علیها من دابة ولکن یؤخرهم الی اجل مسمی
الایه اما ظلم کفر معناسنه اولمیجق اشکال اولمز زیرا مؤمن ایمانی
حسبی ایله استحقاق مغفرتدن ساقط اولمز والله اعلم قطعه
دوشندم کوردم جمله محو اولمش وجود ماسوا بر معبود بولدم بو خوابی تعبیر ایلیه

آیه عشقك جهانه هپ نفطی ازبرلمش ❦ بر مفسر بولمدم اما که تفسیر ایلیه ❦

علم تصوف و تعریفی تصوف بر علمدر که روحك معرفت مبدء عشقه
کیفیت سلوکندن بحث ایدر ریاضت و مجاهدت ایله پس معلوم اولدیکم
علم تصوف صفوت علوم و حلیهٔ علماء رسوم درکه ظاهر علم باطنندن
مکمل و علم رسوم علم حقیقتدن معقول اولمز علم ظاهردن مراد تدبیر
معاش و تکمیل معاملات ناسی در علم باطندن مقصود تصفیهٔ دلدر
صفات کدورتدن و تزکیهٔ نفسدر اخلاق مذمومه دن که مؤداسی
تَخَلَّقُوا بِأَخْلَاقِ اللّٰهِ حلیه‌سی ایله محلی اولمقدر **مصرع** به بلی تفاوت راه
از کجاست تا بکجا ❦ هر عالم که فریفتهٔ جاه و اسیر شهوت اولمیه اخر
الامر جذبات سلسلهٔ توفیق ایله بو طائفه یه رفیق اولمق مقرردر ❦

حکایه اولنور که داود طائی حضرتلری که اعظم اصحاب ابو حنیفه در
اخر کار عزلت اختیار ایلیوب راه طریقه سالك اولمش ایدی قاضی
ابو یوسفدن روی کشیده ایدی که برزم استادمز ضرب تازیانه ایله
قضایه رضا ویرمدی ابو یوسف طوعا اختیار ایتدردر ایدی باخصوص
زمانه ده قضا و تدریس تازیانهٔ علم و معرفت اولمشدر نعوذ بالله
من شرور انفسنا و سیئات اعمالنا و کتب تصوف حد و احصادن
خارجدر اما بو فنده قیل و قال نافع اولمز حال کرکدر درلر لکن رسالهٔ
قشیری و قوت القلوب ابی طالب مکی مالابد مشتملدر و اتفاق
بونك اوزرینه درکه فتوحات مکیه دن انفع و اجمع اولمیه **مسئله**
تصوف ندر جعفر خلدی قدس الله روحه بیورر که اوچ مسئله بکا
دشوار کلدی جمله دن بری تصوف ندر نجه مشایخدن سؤال ایتدم

کمسه

50

لکه جواب شافی ویرمدی تا که بر کیجه جناب سرتاج انبیا محمد المصطفی علیه السلام حضرتلرینی خوابده کوردم و تصوفدن سؤال ایتدم بیوردیلکه ترک الدعاوی وکتمان المعانی یعنی تصوف دعوالری ترک ایدوب معنالری پنهان ایتمکدر بعده توحیددن سؤال ایتدم بیوردیلر که ماعقده فکرک واحاط به وهمک واجبته بجواشک سک فالله تعالی یخالف ذلک انما یجرد فی التوحید من اربعة من الشرک والشک والتعطیل والتشبیه یعنی هرنه که اندیشه‌ک انی محدود ایتمشدر ویا وهمک محیط اولمشدر ویا حواس خمسه‌ک ادراک ایتمشدر ذات باری انک خلافیدر و توحید خداده اشیاء اربعه‌دن تجرددر که شرکدن وشکدن وتعطیلدن وتشبیهدن وبعضیلر دیمشلر که تصوف اشیاء اربعه‌دن عبارتدر توبه ازنا شایست یعنی لایق اولمیاندن رجوع ایتمک ایکنجی صدق درطلب یعنی طلبده صادق اولمق اوجنجی ورع درشبهات یعنی شبهه‌لرده پرهیزکاری دوردنجی فنادر توحید یعنی مرد سالک شهود جلال ذات حقده وجود صفات خلقی معدوم وفانی کوروب اوز تعینین دخی بو اثناده محو ومستهلک کوروب سلطان توحید بوله پس لفظ تصوفده تا توبه‌یه صاد صدقه واو ورعه فا فنایه اشارتدر دیدیلر الله اعلم مسئله الصوفی ابن الوقت دیمکنک ندر جواب معلوم اوله که زمان اوچ قسمه منقسمدر ماضی مستقبل و حال و دیمشلر که ماضی ایچون عودت یوق مستقبل ایچون حکم یوق وحال ایچون توقف یوق وحال ووقت بر معنایه در بو معناده خلیل ابن احمد دیمشدر امس قدمات والیوم فی النزع

فی الشرع وغداً لم یولد وفی دیمشلر در الماضی لایذکر والمستقبل
لاینظر والحال یعتبر پس معلوم اولدیکه وقت زمانین مابیننده
برزخدر برطرفی ماضیه ناظر وبرطرفی مستقبله متوجه در نعتنده سریع
سریع الزوال اما کثیر النفع در جائزدرکه سالک وقت واحده ده نفس
منفرد ده بر دولته واصل اولاکه مدت عمرنده اول دولتک حمایتنده
اوله نته که حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم لِی مَعَ اللّٰهِ
وَقتٌ لَا یَسَعُنِی فِیهِ مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِیٌّ مُرسَلٌ دیمشدر صاحب وقتک ایکی نعتی
اولدرکه تحسر ماضیدن خالی وحالندن راضی درکه الغایب
لایدرک مضمونی اکا علم یقینی در و نار انتظار مستقبل که موت
احمر در دیرلر اکا کارگر اولمز هر نعتنده صاحب وقتک بو ایکی
نعمت مقرر در نته که شاعر دیمشدر شعر صوفیان در دمی دو عید کنند
عنکبوتان مگس قدید کنند پس معلوم اولدیکه صوفی ابن الوقت
اولمق ولادت حسبی ایله دکل ملازمت حسبی ایله در نته که شوعربه
واردر أَنَا ابنُ اللِّقَا أَنَا ابنُ السَّخَا أَنَا ابنُ القِذَابِ أَنَا ابنُ الطِّعَانِ
مسئله سبب ندرکه پیغمبر حضرتلری کاهی تیغ لسانلرینی الفقر فخری
جوهریله مرصع وکاهی انشار نطق وبیانلری اعوذ بک من الفقر
فقره سی ایله موشح قیلورلر جواب معلوم اوله که حقیقت فقر نیازدر
وهیچ افریده بی نیاز اولمز بلکه نیاز ایله ممتاز در زیرا هر موجود
فیاض بی نیازدن کندونک استمرار وجودی ایچون نیاز مند در
بو معنایه دوکلی ما سوی الله فقیر ومستمند در اما درجات حاجات
متفاوته در بعضی لر فضلات عیشی ایچون طلب ایدرلر مثلا اسب

عربی وغلام عجمی وانفس لباس واطیب طعام وشراب کبی وبعضیلر
مهمات معیشت ایچون استرلر مثلا حرفهٔ کافی ولقمهٔ وافی ومسکن
لایق کبی وبعضیلر دفع اضطراب حال وسد رمق عیال
وستر عورت قلمغه مجال ایچون استرلر واول مقدارک طلبی وجداننده
دور بشر شکردان وادای حقوق اللهدن مهجور وپریشان اولوب
کذرلر بو اول فقردرکه جناب مهتر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم
اندن استعاذه قیلوب کاهی اعوذ بک من الفقر وکاهی کاد الفقر
ان یکون کفرا دیمشدر فقر اول که ما به الافتخاردر اول فقردرکه
کشی کندو نیازمندلکنی دیدهٔ بصیرت ایله مطالعه قیلوب دوکلی
حالده محتاج ملک متعال ایدوکن بیلوب واول صفت ایله مباهات
ایدر اللهم احینی مسکینا مقالنی حسب حال ونتیجهٔ اعمال ایده
منشور اولان لألی حضرت امام غزالی کلامیدر اما شیخ نجم الدین
کبری حضرتلرندن فقر اوچ وجه اوزره منقولدر بریسی فقر
مقبولدرکه فقری جانب حقه مقصور اوله که الفقر فخری حدیثنده
مسطوردر ایکنجی فقر مذمومدرکه افتقار حقه مقصور اولمیه
وخلقه عموم اوزره اوله که اعوذ بک من الفقر وکاد الفقر ان یکون
کفرا حدیثنده مذکوردر اوچنجی فقر مردوددرکه افتقار خلقه
مقصور اوله که الفقر سواد الوجه فی الدارین حدیثی اکا اشارتدر
نعوذ بالله من هذا الفقر املینی **قطعه** دلا بو ملکت ارضی بدونه ترک قالدی
ملکلر ایله حر وجرایت سمای تجریده صفای صوفی قوکسب ایله صفوهٔ باطن
فنای فقری قوسعی ایت فنای توحیده **علم تعبیر خواب وتعریفه**

علم تعبیر بر علمدرکه خوابده کورنن صورلرک احکامندن وکیفیاتندن
ومعانی مناسبه ایله تعبیرندن بحث ایدر کتب مختصره سندن فوائد
الفوائد ابن دقاق مبسوطه سندن شرح بدر منیر حنبلی وتألیف
ابی سهل مسیحی وتألیف مولانا محمد بن قطب الدین ازنیقی وغیرهما پس
معلوم اوله که علم تعبیر بر علم بی نظیردرکه مقبول آرا و مرغوب انبیا
واولیادر یوسف صدیق صلوات الله علیه بونکله افتخار ومباهات ایدرایدی
که الله تعالی حکایت ایدر رَبِّ قَدْ آتَیْتَنِی مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِی مِنْ تَأْوِیلِ
الْاَحَادِیثِ تأویل احادیثدن مراد تعبیر خوابدر قال الله تعالی
لَهُمُ الْبُشْرَی فِی الْحَیوٰةِ الدُّنْیَا معنی لر بشری رؤیای صالحه ایله تعبیر
ایدزلر وپیغمبر علیه اکمل الصلوة بیوررکه الحدیث رُؤْیَا الرَّجُلِ الصَّالِحِ
یَرَاهَا اَوْ یُرَی لَهَا جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَاَرْبَعِینَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ یعنی
ایو دوشکه رجل صالح کورر ویا صالح ایچون کورلیور نبوتک
قرق التی جزوندن بر جزودر اما اعداددن بو مقداره مخصوص
اولمقدن مراد بودرکه پیغمبر علیه السلام بعد النبوه وحی جبریلدن مقدم
التی ای مقداری رؤیا ایله عمل ایتدی بعده نبوة کامل اولدی یکرمی
اوچ ییل وحی ایله عامل اولدی پس التی ای یکرمی اوچ ییلک قرق
التی جزوندن بر جزودر زیرا یکرمی اوچ ییل تضعیف اولنسه قرق
التی بلوک اولور هر بلوک التی ای اولور ونبوة دخی قرق التی
بلوک اولور بعده تعبیر خواب عبوردندر عبور کچمکدر پس تعبیر
تخییل حکمیدن معنای حقیقته یتشمکدر یعنی صور خیالیه دن معانی
حقیقیه یه انتقال ایتمکدر علم تعبیرده ماهر وقواعد قرائنه

مستحضر

مستحضر اولنلرك بريسي محمد بن سيرين دركه رحمه الله وانك
عجايب تعبيرندندركه بركمسنه بو رؤيانك تعبيرندن سؤال ايلدي كه
واقعه سنده رجال ونسانك افواهني وفروجني مهرلر ايدي جواب
ويرديكه سن مؤذن ايمشسن رمضانده قبل طلوع الفجر اذان
اوقومشسن حالي مقاله مطابق چقدي وحكايت اولنوركه بركمسنه
بو رؤيادن سؤال ايتدي كه زيتي زيتونه ادخال ايدر ايدي جوابنده
ايتديكه سن والده كي تصرف ايتمشسن ديدي نفس الامرده
موطوءه سي اولان امه مشتراسي چقدي مسئله واقعه قاچ قسمه
منقسمدر وقنغي قسمي درستدر الجواب خواب اوچ قسمدر قسم
اول شول خوابدركه تغير مزاج وفساد عناصردن حاصل اولور
نته كه سودا غالب اولسه سياهلر ومرده لر وقبيح نسنه لر كورر
صفرا غالب اولسه اتش وچراغ وخون وصفرا رنكلو نسنه لر كورر
بلغم غالب اولسه روزكار وسفيد نسنه لر كورر برف ويخ كبي وآب
كبي خون غالب اولسه روزكار وچنك وعود وغنا وسرور
كورر بو مقوله نك نماينده سي ديو رجيم در حكيم ايدر قوه تخييله
محاكيه مجبولدر يعني جبلي حكايت ايدجي لك اوزرينه در هر نيه مقارن
اولورسه كرك هيئت ادراكيه وكرك هيئت مزاجيه مثلا خيرات
وحسنات صور جميله ايله حكايت ايدر وعلت صفراوي الوان صفرا
ايله حكايت ايدر قسم ثاني اول دوشدركه هنوز نا خفته ايكن بعضي
اشيايه حسي متعلق اولوب وهنوز محسوس اولان شيئك صورتي
خيالده درست منعقد اولمامش ايكن خوابه وارسه اول صورتي خياله

خیالکه بعینه کورر بو مقوله یه اضغاث و احلام دیرلر و اضغاث دیو
لغتده رنکارنک کیاه دسته لرینه دیرلر نته که کیاهلک الوان مختلفه سی
نمایشی بیجا ضلدر بو مقوله دوشلر دخی صورلی حقیقت در اول
اجلدن قابل تعبیر دکلدر نته که الله تعالی حکایت ایدوب
بیورر ﴿ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالِمِينَ ﴾ زیرا بو صورتلر خوابده
صادر اولمز بلکه بیدارلقده تخیل ایتدکلری ایدر که خوابده نمایشی ایدر
اما قسم ثالث که قابل تعبیر در انک نماینده سی فرشته درکه فرمان
خدا ایله معانی لباس صورده جلوه کر قیلور که صور مزبوره اول
معانی یه مناسب و انلری محاکی اولور و نمایشی مزبور کاه بشارت و ترغیب
ایچون وکاه انذار و ترهیب ایچون اولور و بو اقسام ثلاثه نک وجودنه
دلیل مخبر صادقک قولیدر که ابو هریره رضی الله عنه حضرت رسول
اکرم و نبی محترم علیه الصلوة وسلم دن روایت ایدر الحدیث اَلرُّؤْيَا ثَلٰثَةٌ
فَرُؤْيَا بُشْرٰى مِنَ اللّٰهِ وَرُؤْيَا تَحْزِينٌ مِنَ الشَّيْطَانِ وَرُؤْيَا يُحَدِّثُ
بِهَا الْإِنْسَانُ نَفْسَهُ فَيَرَاهَا فِي النَّوْمِ ﴿ الحدیث مرصاد العباد صاحبی مبتدا
منازات اولوکتابندن ترجمه اولنمشدر که ذکر اولنور اما حقیقة
النوم الخ یعنی حقیقت نوم نفسک الات حواسی معطل قلمه سیدر
که اراحت ایچون زیرا الات حواس الات جسمانیه ایچوندر که هر بری
بر ماده ده حال اولمش صورتلردر پس جمیع اجسامه عارض اولان
فتوردن بونلره دخی کلال و فتور لازم و حاصل اولور بو تقدیرجه
حالت اولایه عودت ایتکه استراحته مضطر اولور که عارض اولان
نقص و خلله بدل ما یتحلل حاصل اوله مثلا عینی قچن که نظره مشغول

اوله

اوله فعل رؤیتی تمام ایتمز الا بطون دماغده اولان شریانلرده کی
روح متهذب سببی ایله تمام ایدر بعده اول عروقده اولان روح صافی
تدریجله متحلل اولوب کتدکجه کدر لاحق اولور اول سببدندرکه فی الحال
ناظر عیننده تألم حس ایدر خشونت بولور مثلا شول حوض کبی که
ماء صافی بر ایکی منفذدن مادت کثرت جریان واقع اوله صافی
کیدوب کدری قالجق مقرردر اما منفذ مسدود اولسه کرو حالت
اولایه عودت ایدر والا ماء حوض فانی اولوب امر فاسد اولور
عینک دخی منفذ روحی مسدود اولوب اجفانی منطبقه اولسه روح
صافی کیرو مجتمع اولوب حالت اولایه عاید اولور سائر حواسلر
دخی حالی بویله در بس معلوم اولدیکه حالت نومده نفس ناطقه
جزئیات خارجیه دن فارغ اولیجق حین یقظه ده حواسدن
مستفاد اولوب حافظه ده متحفظ اولان صوره مشغول اولوب بعضی
بعضیسی ایله ترکیب ایدرلر مثلا انسان کندوسنی طائر کوردیکی کبی
بو مقوله یه اضغاث دیرلر اما نفس ناطقه حواسدن التفات ایتدوکی
اشیانک تتبعنه مشتغل اولمیوب فضائل روحانیه غالب
ورذایل جسمانیه مغلوب اولسه عالم کونده اولان احوال [illegible]
مستقبله یی وامور آتیه یی مشاهده قیلور اگر بهذا المعنا ده حظ
وافر ایتمش اولسه کوردیکی بعینه تأویل صادق اولور زیرا صور
معانیی بعینه مشاهده قیلور اگر حظی قلیل اولسه کوردیکی رموز
اشارات اولوب تأویل وتوجیهه محتاج اولور اما حال مذکور حال
نبوتک غیریدر زیرا بو حالت نبی علیه السلام نومده ویقظه ده مستمر

مستمر ایدی زیرا انلرک روح متهدّه بلری جزئیّات حسّیه وحواس
ایله مشغول دکل ایدی عالم غیبه توجهلری غالب ایدی نوم ویقظه
تفاوت ایتمز ایدی سائر انبیاده دخی بویله در اما عوام الناسده
امر برعکس در زیرا انلرک شهادته وصور جزئیاته توجهلری غالبدر
نته کم مشایخ عظام وحکمای الهیّون کتب ورسائلده ذکر ایتمشلردرکه
قچن نفس ناطقه فضائل قدسیه وکمالات روحانیه ایله قوّت بولوب
وقوای بدنیه نک سلطانی تقلیل طعام وشراب ایله ضعیف اولسه احیاناً
کدورات بدندن متخلّص اولوب عالم قدسه مشرف اولور پس اکا
انوار حق اشراق ایدوب عالم مثاله ولوح محفوظه مرتسم اولان
امور ماضیه وحوادث آتیه دن مغیبات کونیه یه نومده ویقظه سنده
متلقی اولور مثلا مرآت مجلا کبی که مقابله سنده اولان نقوشی وصوردن
اکا نقوشی منعکس اولور بومقوله حالدن کشف دیو تعبیر ایدرلر
بعضی مشایخ بیوررلرکه نور علم قبیلندندر وصور عقلیه دن دکلدر
بلکه برشعاع قدسیدرکه نفس متألهیه متجلی اولوب شهودی شعوری
بعددن اتم اولور بونوره اکسیر علم قدرت دیرلر بونک سببی ایله
علوم مستحیله آسان ونمایان اولوب موجودات عناصر امر ونهیه
اقبال واذعان ایدر اولور مرتبهٔ کمل انبیا واولیادر مسئله
نه مقوله کمسنه نک واقعه سی درست اولور ونه مقوله کمسنه نک اولمز جواب
حضرت رسول الله علیه الصلوة والسلام اصدقکم حدیثا اصدقکم
رؤیا یعنی سزدن هرقنغی کوزک سوزی زیاده راست اوله رؤیاسی
دخی زیاده راست اولور نته کم صواب ائمهٔ پاکدل وقاضیان عادل

وعالمات عامل وازاده كان پارسا وبنده كان مطيع كبى اماشونلركه
اصل خلقتده ناقص اوله ياخود دروغ وهزل طبعنه غالب اوله
انلرك دوشلرى درست اولمز خادملر كبى كه ناقصلردر وشاعرلر
كبى كه انلرك مبناً كلاملرى دروغدر ومخنثلر كبى اصل خلقتده ناقص
ناقصلردر وكدالر كبى كه انلرك اكثر ايتدكلرى تصورات باطلهدر
وخواب زراقات كبى ومقامران وخواب كودكان كبى كه انلرده اختلاف
اوللدى وخواب زنان مادون مرداندر وكعزنك وجنابتك وحصد
وحيضك خوابه نقصانى يوقدر بلكه كامل اوليجق وخواب هسته دخى
درست اولور ديملر اما رؤياى خيرك فائدهسى كچ ظهور ايدوب
ورؤياى شرك اثرى تيز ايرشد وكنه حكمت بودركه حق سبحانه
وتعالى عبادنه لطف وشفقت ايدوب خواب فرشتهلرينه بيوررركه
هرننه كه امور خيردن قوللرينه اصابت ايتهجككدر مقدما اكاه
ايتهلركه توقع خيرايله منبسط وشادمان اولا اماهرننهكه شردر
امورردن اصابت ايتهجككدر واصابتى قريب اولديغى حينده اكاه
ايدرلركه بيم توقع ايله دردناك اولوب منغص اولميه امالسان
عوامده رؤياى خيرك كچ واقع اولوب ورؤياى شرك تيز واقع اولور
ديدكلرى خطادر زيرا الامور مرهونة باوقاتها در وقتندن
بران تفاوت ايتمز الله اعلم مسئله اعتبار تعبير خواب قاچ شى ايله
مختلف اولور جواب اشياء ستّه ايله مختلف اولور اختلاف لغات
واختلاف اديان واختلاف صناعت واختلاف زمان واختلاف احوال
اما اختلاف لغات مثلا پارسى زبان اولاف دوشنده آيوا كورسه كارى

ایواکورسه کاری بنه اوله زیرا فارسیده ایوا یه بِه دیرلر و اکر عربی
زبان کورسه سفر عظیم ایده زیرا عربیده ایوا یه سفرجل دیرلر یعنی
سفرجل قال رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حدیث رأیت ذات لیلة
فیما یری النائم کانّا فی دار عقبة بن رافع فأتینا برطب من رطب
ابن طاب فاولت الرفعة لنا فی الدنیا والاخرة وان دیننا
قد طاب حدیث منار قدر رسول الله صلی الله علیه وسلم سعادتله بیورر که
بر کیجه واقعه ده کاننه بز عقبة بن رافع اونده ایدک ابن طاب خرماسندن
خرما کتوردلر رطب ابن طاب بر نوع رطبدر که اضافت اولندی
شخصه ایله مدینه ده ندر پس رسول الله صلی الله علیه وسلم بو مقامده تعبیری
حروف کلماتدن و دلالت اشتقاقدن اخذ ایدی اما اختلاف ادیان
مثلا اکر جهود دوشنبه کندولی کوشت اشتر یر کورسه حرام و مکروه
رزق الینه کرر زیرا دوه نک اتی دین یهودده حرامدر و اکر سائر
اهل ملت کورسه رزق حلال الینه کیره زیرا لحم اشتر سائر ادیانده
حلالدر اما اختلاف صنعت مثلا زاهد شمشیر ویرده کورسه
کاری تباه اوله و اکر جندی کورسه حالی منتظم اوله اما اختلاف زمان
مثلا تابستانده کورک کیمش کورسه یا آتشه قریب اولمش کورسه رنجه
مبتلا اوله نوع مضایقه چکه اکر زمستانده کورسه رنجی دفع اوله
اضطرابی کیده اما اختلاف مکان مثلا دوشنبه کندولی بازارده کورکه
برهنه اولمش فضاحته اوغرایه اکر حمامده برهنه کورسه غمی اولمیه
اما اختلاف احوال مثلا بر کمسنه کورسه که کوکده چیقه اکر کوکه بارمی
کوکده جقمادیسه رنج و زحمته یتشه اکر بالای کوکه ایرشدی ایش اولوب

یتشه اما زحمت ایله وکاه اولورکه بر واقعه‌دن امور کثیره ایله تعبیر اولنور
وجمله‌سی واقع اولور روایت ایدرلرکه برکمسنه واقعه‌سنده کوررکه ذکرینی وخایه‌سینی
قطع ایدرلر برنیجه معبرلر ایدرکه بو کشینک آب رویی دوکیلور یعنی
فضاحت اولنور برسی ایدرکه فرزندی اولور اولمز برسی ایدرکه ذکری
قطع اولنور برسی ایدر مالی اوجندن هلاک اولور برسی ایدر نفی الامرده
قضیب وخایه‌سی قطع اولنور پس اول کمسنه خاتوننه برتهمت ایله
طلاق ویروب سفره کیدر خویش فرزندندن جدا اولور ودریایه کیدر
باد مستقبله سفینه‌سی شکست اولور برنوع ماهی واردرکه اکا کوسنج دیرلر
اول کشینک ذکرینی وخایه‌سنی قوبه‌رر آخر نیجه جماعت ایله هلاک
اولورلر العهدة علی الراوی قطعه عالم رؤیادر ای غافل حقیقتده جهان
لیک بو رؤیا بزه بر عبرت نایابدر کرچه هب اشیا معبّر در لسان حالله
خواب غفلت بزده بر تعبیر اولنمز خوابدر علم رقی وافسون وطب
علم اوله‌که علم رقی وافسون علم مکنون ودرّ مخزوندر وکلی روزکارده
درکار وجمیع ملکده ستوده روزکار و شهرهٔ آفاق ومقبول علی الاتفاقدر
زهاد وعباد وصومعه‌داران وحکماء زمان بو علمه معتقد ومعتمدلردر
شهرتی طب روحانی دیمکله در حکایت جالینوس حکیم بر بیماره نجه روزکار
علاج ایدوب افاقته مجال بولمدی جالینوسه دیدیلرکه فلان صومعه‌ده
بر زاهد واردرکه بیمارلره برنسنه اوقور اوفورر صحت بولور بزدخی
بیماریمزی اول زاهده بر تدبیر کاره ایلدملمی جالینوس ایتدی
ایلدک فان طبنا الی اصحاب الهیاکل کطب اصحاب الطرفات
الی طبنا یعنی بزم طبمز اصحاب صومعه‌داران قاتنده راه دار طبی

راه دار لرطبی کبیدر بزم طبجز قاتنده الی عند معناسنه در علم نجایم دخی
بو کاملحقدر و امام رازینک ستر مکتوم ادلو کتابی بوفنده نافع در
وسایر کتب ورسائل جمیعنه طالب اولان واصل اولور تعریفی ظاهر
وعلم مزبور شریعت حضرت مصطفی ده روادر حضرت عائشه رضی الله
عنها روایت ایدرکه رسول الله رقی دن سؤال اولنجق بیوردیکه
لا بأس در اکر کتاب الله دن اولورسه بیوررکه حدیث لَا رُقْيَةَ اِلَّا مِنْ ثَلَثَةٍ
مِنَ النَّظْرَةِ وَالْحُمّٰى وَاللَّدْغَةِ یعنی علت مشکله که محتاج افسون اوله
علل مذکوره در ونته کم بیوررحدیث لَا هَمَّ اِلَّا هَمُّ الدَّيْنِ وَلَا وَجَعَ اِلَّا
وَجَعُ الْعَيْنِ ورقیه دیوا فسون کلماته اوقیوب وطبایع حروفیله تکیف
اولان نفسنی سینه دن چیقروب بیمار اوزرینه اوفورملکه دیرلر کم
مؤثر اولوب شفا بولور وکاغده کلمات یازوب بیماره بند ایتمکه دخی
اسنماک اولنور بعضیلر تأثیری من عند الله در حکمتی نامعلومدر دیمشلر
اما حروف ایچون طبایع متخالفه اثبات ایدنلر امراض حادثه حروف
بارده و امراض بارده یه حروف حارّه ایله رقیه ایدرلر العلم عند الله
قال رسول صلی الله علیه وسلم ضَعْ يَدَكَ عَلَى الَّذِي يَأْلَمُ مِنْ جَسَدِكَ
وَقُلْ بِسْمِ اللّٰهِ ثَلَثًا وَقُلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ اَعُوذُ بِاللّٰهِ بِعِزَّتِهِ وَقُدْرَتِهِ
مِنْ شَرِّ مَا اَجِدُ وَاُحَاذِرُ وحدیثک راویسی عثمان بن ابی العاص در
وحدیث انک حقنده وارد در خطاب اکا در مشارقده مذکوردر
مسئله مذکور اولان تعویذ و افسونک تأثیرینه حکمت ندر الجواب
افسون ایکی قسمدر قسم اول اولدر که انده اسم الله اوله کرک
فارسی وکرک عربی کرک غیری قسم ثانی اولدر که انده اسم الله اولمیه

اولدافی

اولدافی ایکی قسمدر برقسمی مفهوم برقسمی غیر مفهوم اما اول قسم که
اسم الله ایله در دعوات مأثوره حکمنده در هر که صفای دل وصدق
نیت ایله وحسن ظن ایله توسل ایلیه البته کارکر اولور نته که رسول الله
صلی الله علیه وسلم بیورر لَا بَأْسَ بِالرُّقَى اِذَا كَانَ مِنْ كِتَابِ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ
اما شول افسونلر که انده اسم الله اولمیه و بو جمله ایله مؤثر اوله دیمشلرکه
انک تأثیری حسن ظن وقوت وهم وصدق همت واخلاص نیت ایله در
روایت اولنور که هندولردن بر طایفه واردر که انلره اصحاب وهم
دیرلر اکثر رقی وافسون انلردن شایع و انلره بو افسونلری غیبت
حواسی حاصل اولنادیمشلردر وارواح جنیلردن اخذ ایتمشلردر دیرلر
وبعضی علما خوابده اوکرنمشلردر بو معنی امر ممکندر حضرت صاحب
البواقیت بیورر که بو حالت بکا واقع اولمشدر که برشب شهر شنبه ده
عالم خوابده کوردم بر شخصک بالینی اوزره بو دعاء معروفی
اوقوردم که أَسْأَلُ اللّٰهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ اَنْ يَشْفِيَكَ
و بر شخص بکا متصل دیر ایدیکه بو کلماتی دخی قرائت ایلیه
تَرَى تَرَى تَرَى رَهْطٍ رَهْطٍ رَهْطٍ ودخی کوردم بر کمسنه بکا دیر ایدی
افسون مار بودر وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ الآيه ودخی کوردمکه اکر بر کمسنه
دیلرسه که الله تعالی انکا ایشی ویره کرکدر که ایکی رکعت نماز قیله اقشام
نمازندنصکره یاتسودن اول وهر رکعتده سوره یس حکیم اوقویه دیدی
اول کیجه شب آدینه ایدی منتصف ماه رجبده ودخی بری جماعت دیدیلرکه
بو افسونلرک تأثیرلری جواهر کلماتندندر و خواص تألیف حروفندندر
خواص وفوق اعداد کبی مثلا اما هر افسونک که انده کلمات کفر ومخیلات

کلمات کفر و فحشیات اوله محض جادولقدر مؤثر اولمز الا پلیدلردن
زیرا انلرک استعانتی شیاطیندن اولور ناشایسته افعاللر انلره
تقرب کسب ایدوب ما بینلرنده قالکلت اولورنته که الله تعالی
بیورر آیة وَاِنَّ الشَّیَاطِینَ لَیُوحُونَ اِلَی اَوْلِیَائِهِمْ بو مقوله افسون
کفردر فاعلنه تجدید ایمان لازم کلور مسئله قنغی حزب صحیح
ومجربدرکه هر کیم کتوره ویا اوقویه جنکده مضرت دشمندن امینی اوله
جواب سید امام مستغفری کتاب الاحرازده والرقی ده یازر اول
زمانکه دشمن مقاتل سکا مقابل اوله بو آیتی اوقویه سن آیت
وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَیْكَ مَرَّةً اُخْرَی الی قوله تعالی وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا
بعده کَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِیلَةٍ غَلَبَتْ عَلَی کَثِیرَةٍ الی قوله والکافرین بعده
کَتَبَ اللّٰهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلِی اِنَّ اللّٰهَ قَوِیٌّ عَزِیزٌ سَیُهْزَمُ الْجَمْعُ
وَیُوَلُّونَ الدُّبُرَ شَاهَتِ الْوُجُوهُ حم عسق لَا یُنْصَرُونَ و
ابو العباس مستغفری کتاب رقی ده علی ابن طالبدن اسناد درست
ایله ذکر ایدرکه برجهود عهد رسول اللهده مسلمان اولوب بعده بر زبونی
کاغد اوزرنه بو اسماء اللهی کتوروب دیدیکه یا رسول الله بو امثالی
موسی وهرون کتوررایدی هر کیم بونی کتورسه دیودن ودشمندن
امینی اوله وسارقدن وسائر وحوش حیواناتات بلیاتندن امینی
اوله حضرت حبیب خدا محمد المصطفی صلی الله علیه وسلم بیوردی جناب
حضرت امام حسن وشاه شهیدان امام حسینی افندیلریمز کتوردیلر
کلمات بودر آهیا اذونای شوماخ ماخی ملخی هملوخیم شوا اهیا
شراهیا اذونای ابن عقده که راوی حدیثدر ایدر فوق بیل

بونک

بونك طلبنده اولدم آخر بولدم چون قرامطه لعنهم الله كوفه‌یه غارت
ایتدیلر بو تعویذی مسلمانلره ویردم هر كم در سراینه اوبجته قیلدی
اول سرایه دشمن داخل اولمدی محمد حنفی عبد الله بن عباسه بیوردیكه بدرم
علی ابن ابی طالبك مقدم جیشنده اولوراردم هر قچنكه بو اسماء اوقوردم
كورمزدم والآخر مسئله افسون بت كه مجرب اولاندر واخادیندن
اكا نافع نه واردر جواب انس روایت ایدر رضی الله عنه بر كون
رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم بر خاتونلی حجه‌سنه واروب محموم كوردی
بو دعایی تعلیم ایدوب خلاص اولدی اَللّٰهُمَّ ارْحَمْ جِلْدِيَ الرَّقِيقَ
وَعَظْمِيَ الدَّقِيقَ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِيقِ يَا اُمَّ مِلْدَمٍ اِنْ كُنْتِ آمَنْتِ بِاللّٰهِ الْعَظِيمِ
لَا تُصَدِّعِي الرَّأْسَ وَلَا تُنْتِنِي الْفَمَ شیخ ابو اسحق بن شهریارك مجربا تندندر
مجربا تندندر بو كلماتی اوچ پاره كاغده یازوب محموم اولانه اوچ كون
هر صباح معطسی حالی ایكی یوده كلمات بودر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ
لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ذُو الْعَرْشِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالنُّورِ بعضیلر اسلوب
مذبور اوزره انجیلدن بو كلماتی یازمشلر تَسْتَطِيعُ فحلهلا
افسون چشم بد بودر یعنی نظر دكمش كمسه‌یه افسون بودر اَعُوذُ
بِرَبِّ عَبَسٍ عَابِسٍ وَحَجَرٍ يَابِسٍ وَمَاءٍ فَارِسٍ وَشِهَابٍ قَابِسٍ
وَجِلْدٍ رَقِيقٍ وَمِنْ عَايِنِ الْعَايِنِ رَدَدْتُ الْعَيْنَ اِلَى عَايِسٍ وَعَلَى
اَحَبِّ النَّاسِ عَلَيْهِ فِي كَبِدِهِ وَكُلْيَتَيْهِ مَا دَقِيقٌ وَلَمْ شَقِيقٌ وَعَظْمٍ
رَقِيقٍ فِيمَا بِهِ يَلِيقُ لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ قَدْ جَاءَكُمْ
بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ
ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ اِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ

وَهُوَ خَيْرٌ وَاِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا اخر سورة يه وارنجه بس بو جملة
اوقنوب اوفوره يا خود صول بازوسنه بغليه اقنون دردسر بودر
مأمون خليفه باشى اغريسنه مبتلا ايدى اطبا معالجه دن عاجز اولوب
اخر قيصر بر كلاه كوندررركه هر كيم كيسه دردسرى ساكن اولوردى
زهر الود اولمق احتمالى ويروب مقدما بر غلام سياهه كيدرديلر
دردسرى وار ايدى في الحال ساكن اولدى بعده خليفه دخى كيدى
خلاص اولدى علماء زمان حكمتنه حيران اولوب اخر يوقلايوب
كلاهك درت جانبنده درت رقعه بولديلر كتابتى بو ايدى
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمْ كَمْ مِنْ نِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ عَلَى عَبْدٍ شَاكِرٍ وَغَيْرِ شَاكِرٍ
فِي عِرْقٍ سَاكِنٍ وَغَيْرِ سَاكِنٍ حٰمٓ عٓسٓقٓ وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ بعده قاصد قيصردن كيفيت كلاهى صورديلر
مكر او سراى مسلميندن بر اسيرك كلاهى ايمش بو كلاه سببى ايله كلمه لى
قورتاروب ازاد اولور وكلمه لى قورتارر اولمش حق سبحانه وتعالى نك
اسبابه لطفنه وطرق احسانه حد وعد يوقدر **قطعه**

افنان باغ فضلوكه اى واهب العطايا ❀ جد يله سعيله ايره مز مرد ذو فنون
جون قلميه ازنعمى لطف ورحمتك ❀ خلقك مجرباتى هب افسانه وفسون

علم طب وتعريفه دخى بو علمه قريب بر علمدركه اندن بدن انسانك صحت
ومرض حيثيتى حفظ اولنور صحت وازالهٔ مرض اجلى ايچون موضوعى
بدن انساندر كتب مختصره سندن موجز وكفايه وتحفة المحب
متوسطه دن موجز وكفايه وتحفة المحب دن ابن مختار ابن ميل
ومايهٔ مسيحى وشافى ابن قوه مبسوطه سندن كامل الصناعه ملكى

تذكره

تذکره سعدیه قانون ابو علی کتب نافعه دن قانون حاجی باشا
وشرح سدیدی للموجز ونفیسی وشرح قانون خصوصا شرح
علامه شیرازی وغیرها وخبرده وارد درکه اعلم علمان علم الابدان
ثم علم الادیان واسامه بن شریک روایت ایدرکه حضرت رسول الله
بیورر علیه السلام تداووا فان الذی انزل الداء وانزل الدواء
سؤال ایتدیلر که دوا قدره مانع اولورمی جواب ویردیکه
هو من القدر یعنی دوا دخی قضاء اللهدندر حکایه برکون امیر المؤمنین
هارون اوکنده علماء دینی حاضر ایکن بختیشوع حکیم سؤال ایدوب
دیدیکه عجبا سزک کتابه وحدیث پیغمبرکزده طب مذکورمیدر علمادن
بریسی ایتدیکه بلی واردر قال الله تعالی کلوا واشربوا ولا تسرفوا
وحدیث پیغمبرده بیورر که المعدة بیت الداء والحمیة رأس کل دواء
واعط بدنا ما اعتاده بختیشوع ترسا بر ساعت متعجب اولوب
دیدیکه ما ترک کتابکم ولا رسولکم لجالینوس طبا زیرا اجماع الحکما در
اطبادرکه علت بدنه قلت خطوات فضلات طعامدن حاصل اولور
مسئله حالات مادام بیمارلقده وتندرستلکده اوچدر حالت صحت
وحالت علت وحالت متوسطه که نه صحت نه بیماری اوله وعلم بو اوچ
حالته مشتملدر حالت صحتده حفظ صحتدر وحالت نته کم پیغمبر بیورر
واتبع السیئة الحسنة تمحها اما حالت متوسطه که نه خالص صحت
ونه خالص علتدر حالت پیرلک وضعفلقدن افاقت کبی فی الجمله
بولندیغی زمان کبی که کمال بر اولمیه بو معقوله زمانه طرفلی ممکن
اولدقجه رعایت اولنمق کرک مسئله منشاء علل بدن انسانیده

انسانده قنغی عضودر جواب جمیع علتلرک منشاٸی معده در

نته کیم حضرت رسول اکرم علیه الصلوة والسلام سعادتله بیورر المعدة حوض

البدن والعروق الیها واردة فاذا صحت المعدة صدرت العروق

بالصحة واذا سقمت صدرت العروق بالسقم الحدیث یعنی معده

بدنک حوضیدر عروق اکا داخلدر اکر معده صحیح اولورسه عروق

دخی اطراف بدنه صحت ایصال ایدر واکر سقیم اولورسه سقامت

سرایت ایدر علی بن موسی رضا رضی الله عنه مأمون خلیفه یه

ارسال ایتدوکی فصلک مضمونی بو ایدیکه ذکر اولنور خدای متعال

وافریننده بی مثال وجود انسانی بر پادشاه با ملک وسپاه ومال

مثالنده قلدی مثلا دل پادشاهدر که القلب امیر الجسد واطراف

تن ولایت وممالک وعروق غلاملردر که اطراف ممالکه پریشان

قیلنوب هر بری بر خدمته نکهبانلردر والله اعوان وانصاردر که

منافعی دم ادات جلب ایدر ومضاری ومنافری منع ودفع ایدرلر

وپایلر مرکبلر یکه دیدکاری منزله کذر ایدرلر وکوزلر چراغلردر که

استه دکلرینی انکله نظر ایدرلر وکوشلری صاحب خبرلردر که

ایلچیلکه وجاسوسلغه واررلر وزبانلری ترجمانلردر وغم وشادی

عذاب وثوابلردر محل غم طحال ومحل شادی کلیتین یعنی بوبره

کرکلردر بعده طحال ایله کلیتین دن برطمر واردر که روی انسانه

پیوسته در بیت سوفی اولسه اکر نشان شادی زرد اولسه نشان حزن واندوه

ومعده انکا کشت زاردر که اندن حاصل اولان غلهدن ارزاق

طحال ورعیت واصل اولور مادامکه رفلین معده عمارت اولسه ربع

بسیار وکار کشت بیتمام اولوب ادرار محال وارزاق رعایا یه یتیشه
واصل اولوب جملهٔ آسوده حال کند وکارلرینه توجه واشتغال اوزره
اولورلر واطراف وولایت عمارت اولور اما زمینی تباه اولیجق غلبهٔ
یبوست وکثرت رطوبت ایله اکین تخم بوسته بوسیده اولوب بتمزو محالی
ورعیتی غدالری یتمزدوکلیسی سست کار وعمل مانده اولور بوجمله دن
حصه بو اولدیکه زمینی معنده رعایت اولنوب عمارت اولنمق کرک
استعمال طب ایله فائده بعضی طائفه دیدیلر که ما نفسنا غدا اولور
قال الله تعالی وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ بعضیلر دیدیلر که
من وجه غدا من وجه مرطب در یعنی جواهر اصلی سنه غدا ماء تیمن
حبی ایله مرطبدر حضرت عائشه رضی الله عنهادن روایت اولنورکه
ایدر بن قتی بیمار ایدم اهلم بنی طعام وشرابدن منع ایتدیلر
بر کیجه تشنه لک غالب اولوب فرصت بولوب مطرهٔ آب الوبه
کیردی بر مقدار دفع اضطراب قیلدم فَرَأَيْتُ الصِّحَّةَ مِنْهَا
فِي نَفْسِي وَلَا تُحَرِّمُوا أَمْرَاضَكُمْ شَيْئًا یعنی تشنه لریکوزک آرزوسی
ویرک مانع اولمک گاه اولور طبیعت مراد نه واصل اولماغله
قوت بولوب مرضی دفع ایدر باذن الله تعالی فائده حضرت
رسول خدا صلی الله تعالی علیه وسلم بیورررلا تَغْتَسِلُوا بِالْمَاءِ الْمُشَمَّسِ
فَإِنَّهُ يُورِثُ الْبَرَصَ یعنی کونشده دوران صو ایله اغتسال اتمکوز
برص حاصل اولور دیمشلر که بو حکم حجازه مخصوصدر زیرا حجازده
شدت حر بر مرتبه ده اولورکه نحاسی ورصاصی ایدر حضرت
رسولک ماء شمس ایله اتمک دیو بیور دیغی باقردن وتوجدن

ونتوجدن اولان والهندت اجزاء صغیره سی متخلل اولورکه رؤیة
قابل اولمز صوئیله امتحنه اولوب صینی اختالدن مسامات مفتوح
ایکن عقد وسد ایدر مسام عقد اولنجق سطح جلد یابس اولور بخار جلدک
التنده محتقن اولور رطوبت غلیظه اولوب برص پیدا اولور اما بومقوله
علتی نامعلومدر خاصیتدر دیسک جائزدر او تقدیرجه حکم مجازه
مخصوص اولمز فائده حضرت رسول خدا علیه اکمل التحایا حجامت ایله
بیوردی اما فصد ایله امر بیورمدی ونهی دخی ایتمدی سببی بودرکه
حضرت رسول بیوررلر لَیْلَةَ اُسْرِیَ بِی مَا مَرَرْتُ بِمَلَاءٍ مِنَ الْمَلَائِکَةِ اِلَّا
اَمَرُونِی اَنْ آمُرَ اُمَّتَکَ بِالْحِجَامَةِ یعنی شب معراجده ملائکه دن
بر کروهه کذر ایتمدم الا امتوکه حجامته امر ایله دیو بیوررلر ایدی وبو
اهتمامک معناسی بودرکه اخلاط فاسده که بدنده حاصل اولوب
مزاج انکله مختل اولور انی عقد ایلمیندمدر مجرای دم مفتوح
اولوب مدفوع اولیجق قوت اخلاط سست ومقهور اولور اما فصد
بیورمادقلرنده قصد فصدده خطر عظیم واردر اما قان طورماسه
علاجی بودرکه زاج ومازو وکلنار هر برندن بر مقدار الوب
محکم اسیجق ایدوب آب بادروج ایله اصلدوب ایکی ازبه مقداری
محل جراحته وضع ایده ساکن اوله نشوان المحاضرین اولکتابنده
کوردم که عبد الله بن محمد الحارثی ایدر که حالت جوانیده ساچم
صقلم اغردی محزون اولدم استدم که خضاب قیلم واقعه ده کوردم که
برطبیب ایله مشورت خضاب ایدرم طبیب دیدیکه خضاب قلمه اما
روغن جوز هندی عتیق اوله بش درهم وهلیله زرد بوجق درهم

ونو

ونوشادر بوجقدنك بو ايكيسنى محكم سحق ايدوب روغن ايله
خلط ايدوب تا حل وا مبخته اوله بعده صچكه طلا ايلردم وسياهلكى
نيجه زمان زائل اولمزدى استعمال كيجه لرنده ايدردم وسائر عملدن
مستغنى اولوردم اما خضاب سياه مكروه ودشواردر الشيب
عيب والخضاب عذاب اما جامع احمد بيقى ده رحمه الله ايدركه
ابو بكر صديق رضى الله عنه خضاب ايدى حنا وكتم ايله كتم وسمه در
مع هذا بوكونه خضاب سواد اولور وتوارخيده كوردم حضرت امام
حسينى اوصافنده ايدر كان خاضبا بالسوده مسئله دماغ
انسانى موم كبيدر كاهى زياده خشك اولور هيچ نقشى قبول ايتمز
كاهى زياده تر اولور نقشى قبول ايلر اولمز جواب ثابت خشكلك
علاجى غذاى رطب در قبوق كبى مثلا ورطبك علاجى نخوداب كبى
ودهن بنفشه فَاِنَّ فَضلَ البَنَفسَجِ عَلى سائِرِ الاَدهانِ كَفَضلى
عَلى سائِرِ الاَنبياءِ پيغمبر عليه الصلوة بويورر مُصّوا الماءَ
مَصّاً وَلا تَعُبّوا عَبّاً فَاِنَّ الكُبادَ مِنَ العُبِّ يعنى صويى سيزك
ايچك دفعة ايچك ويوتمك كه درد جكر حاصل اولور كباد درد
جكردر معاذ ابن جبل رسول اللهدن روايت ايدركه سؤال ايتديكه
يا رسول الله سكا طعام بهشت كلورمى حضرت رسول بويورديكه نعم اتانى
جِبريل عليه السلام بِالهَريسَةِ فَاَطعَمتُها فَزادَ فى قُوَّتى اَربَعينَ رَجُلاً
وَزادَ فى نِكاحى اَربَعينَ حديث شريف طب نبى ده مسطوردر جواب
حرارت جكره ماء هندبا نافعدركه حضرت رسول خدا صلى الله تعالى
عليه وسلم بويورر اِنَّ فى كُلِّ وَرَقَةٍ مِنَ الهِندَباءِ وَزنَ حَبَّةٍ مِن ماءِ

مِنْ ثمار الجنّة الحديث قطعه بیمار عشق یاره علاج ایتمسون طبیب
عاشق علاج شربتله ایتمز امتزاج سودای خامی سورمکه بیدر دماغدن
بختنه شرابیله طلو برکاسهٔ زجاج علم فلاحت علم بر منافع واصل
جمیع صنایعدر سبب بقای نسل ادم و باعث حیات اهالی عالمدر
اول کمسه که روی زمینده فلاحت قیلدی حضرت ادم علیه السلام ایدی
بعده نسل ادمدن بسیار پیغمبرلر و زهاد و عباد بو صنعتیله مباهات
وافتخار ایدرلر ایدی قال الله تعالی هو انشأکم من الارض واستعمرکم
فیها و حضرت پیغمبر صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردر التمسوا الرزق
فی خبایا الارض حضرت عمر بن الخطاب بر طائفه یه کذار ایتدیکه
بیکار اوتوررلر ایدی سز نه طائفه سز دیو سؤال ایتدکده نحن متوکلون
یعنی بز متوکللردنز دیدیلر حضرت عمر بیوردیکه یلان سویلرسز
بلکه متأکللرسز متوکل اولدر که زمینه تخم اکر و اللهک عطاسنه
اعتماد ایدر و حدیث رسولده مذکور در بر کمسه غرس قیلسه یعنی
زمینه نهال دیکسه هر میوه سن جانور ییدکجه ثوابی عنوان دیوانسنه
مکتوب اولنور اصلنده فلاحت شق زمینی ایتمکدر و فلاح
اکینجی معناسنه استعمال اولنور تعریفی بودر که فلاحت بر علمدر که
تدبیر نباتات اول نشو دن منتهای کمالنه وارنجه بو علمیله معلوم
اولور منفعتی و غایتی ظاهر در مسئله اراضی ده علامت خیر
و امارت ندر جواب قال الله تعالی وفی الارض قطع متجاورات
متجاورات یعنی اراضی ده بربرینک جوارنده متخالفه قطعه لر
واردر اما انلرک بهتری زمینی اولدرکه خاکی سیاه اوله زیرا

بوف

برف و باران زیاده قبول ایدر و رطوبتی حفظ و ماء قلیل ایله
ترطیب اولنور بر علامتی اولدر که شکوفه سی سرخ اولور وکیاهی
مختلف اولمز زمینی بی فائده نک علامتی اولدر که شکوفه سی سفید
اولور و شوره اولور وکیاهی ضعیف و خرده اولور و مختلف اولور
بو مقوله زمینه خیر اولمز مسئله ارپه نک و بغدای نک حصادی
نه وقت اولور الجواب کرکدر که هنگام درو کلدیکی کبی تأخیر اولنیوب
بچیله اکر تأخیر اولنورسه زیاده نقصان کلور کندوده هنوز ترلک
باقی ایکن بچلمک کرکدر تا ایو اولوب شیرینی اوله و انبارده کچ تباه
اوله اما کچ بچیلن انبارده تیز هلاک اولور دوزلکی بک اوله و دقیقی
از اوله و سمن کاه بچیلن بهتر در اویله وقتی بچیلندن و کرکدر که
غلهء خرمندن انباره طلوع آفتابدن مقدم نقل ایده لر که هنوز
سرد اوله کچ هلاک اوله و انبارک کرکدر که جانب شرقدن سوراخلری
اوله روشنالق داخل اولوب دفع بخار ایلر مسئله انکور تریاک
نه کونه اولور الجواب بجانب رومدندر زیاده منفعتلو در تاک
رزکه اوزم چبوغیدر دیبدن اوچ پارمق مقداری شکاف قیله لر
بعده قولاق ایرتلاجق دمور ایله مغزینی پاک ایدوب کیالر
اول حالی قلنی محلی معجون تریاک بزرک ایله طولدوره لر بعده
شکافی برربرینه مطابق یوموشق اوتلق ایله بند ایده لر و دیبی
یبان صوغانی تورشی سینک اورتاسنه صوقوب بو حالتله یره کومه
چون طوتوب شاخلر ویره بعده دستی نک دیبی دلوب و دیبی صوغانک
ساقنه متصل قیله و اغزینی یوقارو قیوغیله شویله که منحرف طوره دستی نک

منحرف طوره دستی نك اغزی جبوقدن دور اوله هرسال بهار
وقتنده بر مقدار ترياق مزبوردن آب ايله حل ايدوب دستی يه
قويه تا كه تدريجيله صوار ايله چون انكور ويره درلر كه انكورينك
هر دانه سی ترياقك مقداری شربتی قدر تأثير و نفع ويرر و جميع
اول ترياقه اولان منافع انده موجود اوله اكر ترياق يرينه محل
مزبورده شقمونيا طولدررلر انكور مزبور مسهلاً للصفرا اولور
امّا مطلق انكور رسيده اولديغنك علامتی بودر كه چكردكی سياه
اوله بعضيلر ديديلر كه صقلسه چكردكی اتندن منفصل چيقه
بعضيلر ثريا اندوكی زمانده كه تشرين الاخردر رسيده اولوردر ديمشلردر
قطعه طوتالم اولدك بو كون غواص در معرفت
ينه سندن قدر يله بر مالی چوق ملّاح يك
بو لمقدن معرفت تخمن صاحب اسرد ل فلاح
دانه كندم صاحب حاصل قيلان فلاح يك
علم النجوم علم نجوم كه تشكلات فلكيه ايله حوادث سفليه اوزرينه
استدلالدر بعضی وجوه ايله اشرف علومدر عقلاء دوربين
و حكماء اهل يقين كه هر بری مجرّب امور دهور و ممتحن صروف
ايام شهوردر انظار دقيقه و افكار انيقه لرينی بو علمه مصروف
قلمشلردر علم نجوم عند الاطلاق اقسام ثلثه يه مقسومدر حسابيات
و طبيعيات و وهميات اما حسابياته شك يوقدر كه و علمنده
دخی شرعاً منع يوقدر قال الله تعالى وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ
و بونده اصحاب اعتباره دلائل توحيد بيشماردر اثار ايدربه

واعيان

واعیان عنصریه یه بالجمله وجود موثری اعلام وعرضدرکه
افلم ینظروا فی ملکوت السموات والارض اما طبیعیات مثلا آفتاب
آفتابک بروج فلکیه ده انتقالندن تغیر فصول ساله استدلال
ایتمکدر سرما کبی وکرما کبی واعتدال هوا کبی قال الله تعالی
وقدره منازل الایه بو مرتبه دخی شرعا مردود دکلدر اما
وهمیات مثلا اتصالات کواکبدن حوادث سفلیه یه خیرنه وشرنه
استدلال ایتمکدر بطریق العموم واشخاص اوزرینه استدلال
ایتمکدر بطریق الاختصاص وبو قسمک بر اصل شرعیه یه استنادی
یوقدر وقابل اعتماد دکلدر اول اجلدن مردود شرعدرکه
حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوررر اذا ذکر
النجوم فامسکوا قال النبی علیه السلام تعلموا من النجوم
ما تهتدون به فی البر والبحر ثم انتهوا الحدیث شیخ علاء الدوله
عروة الوثقی نام کتابنده بیوررکه نجوم سن مطرک اتصالات علویه سی
ایله حادث اولدیغنی بلمک دیلسک الله تعالینک بو قولنی
قرائت ایله که بیورر ففتحنا ابواب السماء بماء منهمر
وفتح الباب انصراف قمردر وبر کوکبدن بر کوکب اخره اتصالدر
که اول کوکبک خانه سی کوکب اوله مقابل اوله مثلا قمرک
زهره دن مریخه انصرافی کبی ودخی بیوررکه اکر علم نجوم
علم انبیا ایدوکن بلمک دیلسک بو ایتی قرائت ایله فنظر
نظرة فی النجوم فقال انی سقیم ونبی علیه السلام مکه من آمن
بالنجوم فقد کفر دیو بیوردیغندن مراد شرعی نجومک

نجومك تدبیر عالمده مستقل اولوب امر الله ایله مسخر اولمدوغنه
معتقد اولنلره كافردر دیمكدر ومعلوم اوله كه فن احكام نجومده
مقرردر كه شنبه كونی زحله متعلقدر ویكشنبه افتابه ودوشنبه
ماهه وسه شنبه مریخه چهارشنبه عطارده پنجشنبه مشتری یه جمعه زهره یه
مناسبدر اما قمرك سفره مناسبتی ومریخك حجامته وقان دوكمكه
وعطاردك دارو ایچمكه ومشتری نك قضاء حوایجه وزهره نك تزویجه
وجمعیته مناسبتی فن نجومده مسلمدر اما زحلك صیده وافتابك بنایه
نسبتی فن مذبوردن ظاهر اولمز یعلم الله وجهی بو اوله كه ابن عباس
قولی اوزره جهود یهود جمعه كوننده عبادتله مأمور اولدیلر جمعه یی ترك
ایدوب یوم سبتی اختیار ایتدیلر الله تعالی انلری یوم سبت ایله مبتلا
قیلوب اول كون صیدی حرام قیلدی حتی یوم سبت اولسه صید كاهلری
بالغ ایله مالامال اولوردی ایرتسی بردانه نسنه محال محال اولوردی
پس شنبه كونی صید یهوده مخالفت اولور اما یكشنبه كوننك بنایه
نسبتی الله اعلم الله تعالینك بناء عالمه یكشنبه كونی شروع ایتدوكیدر
مسئله سائل سؤال ایدر كه نچون جائز اولمیه كه اجرام علویه دن
بعضی اسباب حوادث سفلیه اوله ونچون ممكن اولمیه كه منجم عاقل نجومك
كیفیت حركاتندن واختلاف مناظره دن وبرجدن برجه انتقالاتندن
وقتندن مقدم بعضی حوادثك وقوعنه استدلال ایلیه مثلا شول
طبیب كبی كه حركات نبضك كیفیتندن حدوث علتك وقوعنه استدلال
ایدر وقتندن اول جواب اجرای عادت طریقی اوزره ممكندر كه بعضی
حوادثه سبب اوله نته كه اتش سبب احراق اولدیغی كبی طریق حس ایله ثابتدر

اما

اما بو محلده دلیل یوقدر که کواکب اسباب سعادت و علل نحوست اوله
نه طریق حس ایله و نه طریق وجدانیله و نه طریق سمع ایله اما طریق حس ایله
ظاهردر که بونلرک اکثر احکامی درست اولمز نته کم قول حکما در
جُزْئِیّاتُهٰا لٰا تُدْرَكْ وَكُلِّیّاتُهٰا لٰا تُحَقَّقْ اما طریق عقل ایله معقولدر که
احکامیلرک علل و اصولی متناقضدر نته کم اجرام علویه یه طبیعت خامسه در
درلر عناصر اربعه دن مرکب دکلدر بعضه زحل بارد یابسدر و مشتری یه
حار و رطبدر دیو بر هر کوکبه طبیعت اثبات ایتدیلر بو خود تناقضدر
و دخی کواکبک استقامت و رجوعلری مطالع بروجه اضافت ایله و مواضع
و امکنه یه نسبت ایله درنغنده کواکبک تدویراتنده رجعتی یوقدر دیرلر
بعضه اول رجوع غیر متحقق مؤثر نحوست عالم قیلورلر و نته کم احتراقات
کواکبک کندو فلکنده افتابه بر درجه و بر دقیقه ملاقاتنه دیرلر انی دخی
مؤثر نحوست دیرلر اول دخی امر اضافیدر حقیقی دکلدر زیرا نفس کواکبک
اولدوغی محلده هیچ احتراق یوقدر پس نیجه مؤثر اولور کوره لم کذلک
کسوف افتاب دخی اختلاف اوضاع فلکیه ایله اندن حاصل اولور
ملوک زمینک موتنه نیجه دلیل اولور نته کم حدیث شریفدر اِنَّ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ اٰیَتَانِ مِنْ اٰیَاتِ اللّٰهِ لَا یَنْخَسِفَانِ بِمَوْتِ اِنْسَانٍ وَلَا بِحَیٰوةِ
اما طریق شرعیله مذموم بلکه ممنوعدر که حضرت رسول الله بیورر حدیث
مَنْ اَتیٰ کَاهِنًا بِالنُّجُومِ اَوْ عَرَّافًا اَوْ مُنَجِّمًا فَصَدَّقَهُ فَقَدْ کَفَرَ بِمَا اُنْزِلَ عَلیٰ
مُحَمَّدٍ الحدیث مسئله حکم نجومدن شرعا بو مرتبه ده سبب مبالغه
نهی و باعث تشدید منع نه در الجواب اسباب نهی اوچدر اول بودر که
هر کیمسنه که احکام نجومه قلبی پیوسته اوله دلنده تعظیم نجوم و کواکب پیدا

پیدا اولوب تأثیرات کواکبه معتقد اولور وسعادت ونحوستی
کواکبه نسبت ایدر بو اعتقاد منافئ توحید ومورث تشریکدر ایکنجی
اولدرکه علم مذبور جهل محضدر زیرا دینلدیکم سابقا بو علم معجزهء
ادریس علیه السلام ایدی اما حالا مندرس در وبو علمک اسباب وشروطی
حد کسب بشردن بیرون در سائر معجزات کبی و بیک یکرمی طقوز
کواکب ثابته واردرکه فلک البروجده مذکوردر اهل تنجیم زعمی
اوزره جمله سنک احکامی واردر سائر احکام سیارات کبی اهل نجوم
انلرک احوالنی ضبط اتممشدر الحق بونلرک الجبنده کواکب مرصوده لری
قرق طقوز کوکبدر باقیسی مجهولدر و انلرک زعمنجه منجم ادلهء زمانی
وادلهء مکانی وادلهء دولت وملتی وادلهء قرانات وادوار وطالع سالی
وادلهء طالع ولادت وتحویلی دوکلیسک معلوم ایتمک کرک وبربر
مراتبنی ضبط وحفظ ایدوب بو جمله دن حکم استخراج ایتمک کرک
بو مقوله شرایط کثیره نک ضبطی حد قدرت بشردن بیرون در آیت
وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وجمله دن عجیبه اولدرکه بو
دوکلی نک مبناسی طالع ارتفاعدر منجم خود ارتفاع الدیغی زمانده
الینه اسطرلاب الوب وضعنی راست ودرست قلمنجه واول زعمنجه
درست قیلدوغی ان لطیفه ده افتاب قاچ بیک فرسنک حرکت ایتمیلی
اولور خدا بیلور حکایت برکون جبریل علیه السلام حضرت پیغمبر
صلی الله تعالی علیه وسلم حضورینه کلوب رسول خدا سؤال بویردیلر که
أَزَالَتِ الشَّمْسُ أَمْ لَا جبریل ایتدی لَا نَعَمْ یعنی شمس زواله واردی
یوخسه وارمادیمی جبریل لَا نَعَمْ لا حرف نفی در یعنی وارمادی

نعم

نعم کلمه‌سی ایجابدر وار دیمکدر پس رسول خدا علیه التحایا افندمز
بیوردی بو جوابک معناسی ندر که ظاهرا تناقضی مشتملدر جبرائیل
ایدی ❦ بلغنی ان قلت لا ❦ بلغنی ان قلت نعم سارت مسیرة خمس مائة
عام ❦ یعنی لا دیدکمده نعم دیدوکم ما بیننده کنش بشیوز یللق یول حرکت
ایتدی دیدی اویله زمانده اتحاد اولمایوب تناقضی لازم کلمز اوجهی
بودر که وقتندن مقدم وقوع حوادثه علمک فائده‌سی یوقدر زیرا
حضرت رسول خدا بیورمشدر ❦ لا یغنی حذر من قدر ❦ وشاعر دیمشدر
شعر یدبر بالنجوم ولیس یدری ❦ ورب النجم یفعل ما یرید ❦❦
حکایت هجرتک بشیوز سکسان بشنده سلطان طغرل زماننده زحل
ومشتری برج میزانده که هوائیه منسوبدر قران ایتدیلر ومنجملر حکم ایتدیلر که
اول سنه ده معمورهٔ ارضی یلدن خراب اوله مرحوم شاعر انوری
اول زمانک حکماسندن اولماغین منجملر ایله اول حکمده متفق ایدی
خلق زمانه خوف وخشیت اوزره اولوب زیر زمینده عمارتلر وسرایلر
احضار ایتدیلر منجملر اول یومی تعیین ایدوب اول کون خلق زیر
زمینلره وکهارلره کیردیلر اتفاق اول کون اول جایکاهده تحریک
برک کیاه ایدر یل ظاهر اولمیوب طغرل بیوردیکه رغما علی انف
الحکیم سرمناره ده بر شمع تابدار یقدیلر اول کون اخشامه دکین
روزکاردن اثر وچراغه بر ضرر اولمادی اول زمانده اکابردن بریسی
انوری حقنده بو قطعه‌یی نظم ایتمشدر قطعه کفت انوری از اثر بادهای سخت
ویران شود عمارت وهر کوه برتری ❦ در روز حکم او نوزیدست هیچ باد ❦
یا مرسل الریاح تو دانی وانوری ❦ نثر لکن اول کون ولایت تاتارده

تاتارده چنکیز خان اوزقومنه امیر اولدی دیرلر بعده اوتوز ییلدن
صکره خروج ایدوب بادسخت وسیل روان اولوب ماوراء النهره
روان اولوب دودمان خوارزمیانی غرقهٔ خون ایتدیلر مسئله قال الله
تعالی فلا اقسم بالخنس الجوار الکنس بوقسم اولنان ستاره لر قنغیسیدر
وبونلره خنس وکنس نیچون دینلدی جواب خنس جمیع خانسدر رجعت
ایدیجی دیمکدر یعنی کلدوکی یره کیدیجی وکنس جمع کانسدر مقامنه طوروجی
دیمکدر مفسرلر دیمشلر که بونلر بش نفر کمسنه یعنی بش ستاره درکه
سیرلرینه استقامت ورجوع واردر زحل ومشتری ومریخ وزهره
وعطارد بونلره خمسهٔ متحیره درلر ماه دخی بو جمله دندر اما رجعتی محسوس
دکلدر نهایت رجعتی زماننده فی الجمله طورینه ضعف کلور دیرلر ورجعت
کوکب حقیقتده بیره نسبت ایلهدر زیرا فلک تدویرینه نطاق ثانیدن
اشغه حرکت ایتسه راجع کورینور ونطاق رابعه کلسه حرکتی بالایه اولور
اول زماننده مستقیم کورینور پس خداوند جلت قدرته کواکب خمسه یوره نکا
رجعتی اولدوکی کندو خانه لرینه رجعتنه تشبیه ایدرلر واستقامتنی خانه لرنده
قائم اولدقلرینه تمثیل قیلدی زیرا خنس وکنس ترتیبه اولدوکی صفتیدر

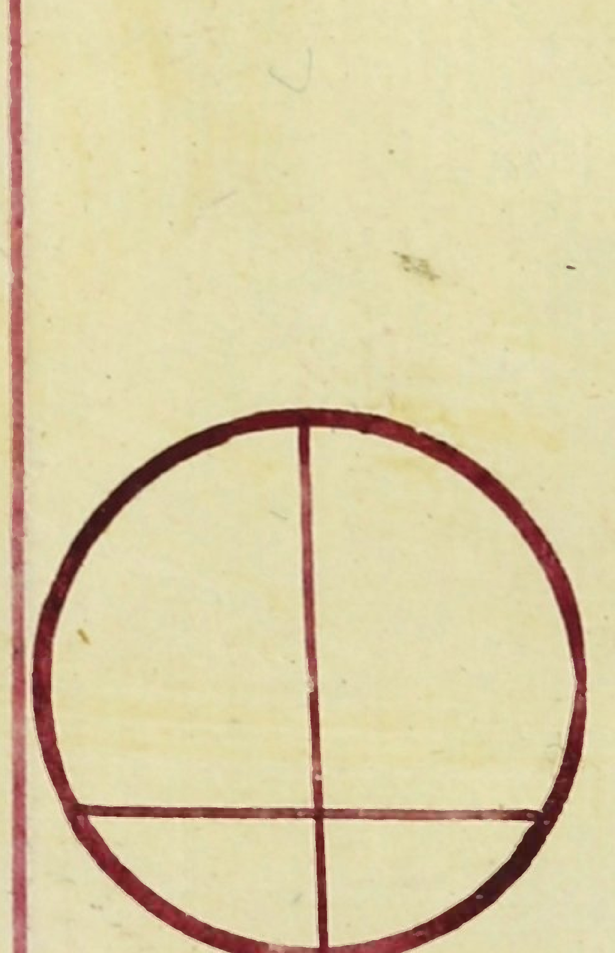

قال الله تعالی والسماء ذات البروج بروج اسمانک سکزنجی فلکیدر
اون ایکیدر نته کیم نظم ایتمشلر در نظم حمل وثور وجوزا سرطان اسد
سنبله میزان وعقرب قوس وجدی دلو حوت ۴ افتاب بر ییلده بو اون ایکی
برجی سیر ایدر وهر برجک مسافه سی بر ایده قطع ایدر اما قمر هر ایده
اون ایکی برجی سیر ایدر هر برجی ایکی کون واون ایکی ساعتده قطع ایدر
نعت ییا وفصول اربعه ده بروج بهاری اوچدر حمل ثور جوزا وبروج

تابستان

تابستان سرطان اسد سنبله وبروج خریف میزان عقرب قوس
وبروج زمستان جدی دلو حوت وهر فصلك برجی اوّلنه
منقلب دیرلر که انده بر فصلدن فصل اخره انتقال واردر وایکنجی
برجنه برج ثابت دیرلر اول فصلك هوای مخصوصی انده ثابت اولور
اوجنجی برجنه ذو جسدین دیرلر که اول فصلك هواسی کلیجك فصلك
هواسی ایله ممتزج اولور وحق تعالی هر برجده کواکب ثابته خلق ایتمشدر
ارایشی اسمان ایچون قال الله تعالی ولقد جعلنا فی السماء بروجا
وزیناها للناظرین واکر دیلرسکه که قمر هر کون قنغی برجده
ایدوکن بیله سن حساب ایله که ماه عربیدن قچ کون کچمشدر ربعه اول
ایام کذشته‌یی مضاعف ایله وجمله نك اوزرینه بش عدد دخی زیاده
ایله معلوم ایله که افتاب قنغی برجده در پس اول افتاب اولدیغی
برجدن عدّ ایله وهر برجه اول ایام کذشته‌نك عددندن بش
عدد طرح ایله عدد هر بور قنغی برجه تمام اولورسه ماه اول برجده در
اکر باقی قلان عدد بشدن اکسك اولورسه اول برجی تمام قطع
ایتمامش اولور اکر اتفاق افتاب اول کون اخر برجه کلمش اولسه
قمر اول صکره کلن برجه اولور نصیر طوسی بو معنایی نظم ایتمشدر

نظم هر که از ماه شد مثنی کن پنج دیکر فزای بر اسر ان
پس بهر برج دانی موضع شمس پنج بر کیر دجای ماه بدان

نثر ماه قنغی برجده ایدوکن بلمك دیلسك اوّل ایك قچنجی کونیدر
بیله سن بعده اول کچن کونلری مثنی یعنی تضعیف ایده‌سن مثلا برکچی
کوننده اولسك بر دخی ضم ایده‌سن ایکی اولور وبش دخی ضم ایدرسنی

اشبو مسئله‌یه بو سوز بو قدر
نتیجه فی نظامه اولدی
رحمه الله

ایدرسن جمله یدی اولورکنش قنغی برجبه الثه اول برجدن بتثلیوب نعم برجبه

برینی اسقاط ایدرسن قنغی برجبه تمام اولورسه اول برجبه اولور مثلا کنش

حمله اولسه یدی عدد که بشین حمل ایچون اسقاط اتسک بیلورسنکه اکر حمل

برجنه در قطعه اجلسه باب فلک ظاهر اولسه محفیات میسر اولسه سکا

جمله نک مشاهده سی فلکده فائده قیلمز سعادت کوکب سنک که طالعنکا

اولمسه سیاده سی نة علم فال وزجر بو علم بر علمدر که بونک سببی ایله

حوادث آتیه دن حدوث ایدن امور معلوم اولور مثلا فتح مصحف شریف

وقرعه وسائر اوضاع معروفه ایله ومعلوم اوله که علم فال مقبول اهالی

کمال وممدوح نبی خدای متعال درکه قال النبی صلی الله علیه وسلم نعم الشیء

الفال زیرا بو علمده الله تعالی یه حسن ظن وار در نته کم حدیث قدسیده

انا عند ظن عبدی وبو علم سببی ایله خاطر خراب عشاق دفع خفقان واضطراب

قیلوب فی الجمله قرار وسکینت بولور قطعه للمنشئه فال ایتدم ایدر مصحف حسنکده کلدی لا

بلدمکه عشقک اتسه کرک دفع ماسوا یعنی بو بلیه برمرادیمی وار عاشق اوله نکا

یارک یاننده اولمیه اغیار بد لقا نثر وقلوب اهل حروب اشغنته وپریشان

ایکن اطمینان وقوت حاصل ایدر وارباب تجارات واصحاب حاجات

مصالح مهامه توجه تام وخلوص نیت قلمغه سبب اولور منافع کثیره سی واردر

اما زجر وعافیت وطیره وکهانت وازلام جاهلیت جمله سی شرعا

حرامدر مسئله کهانت ایله عرافت ما بیننده فرق ندر جواب کهانت برقاج

نوعدر جمله دن بریسی اولدرکه مثلا یره دانه طاشی الورلر وهر بری ایچون

نشانلر وضع ایدرلر بعضه اوجنه حرکت ایدرلر وبعضی کلمات سویلرلر

واوجنی اچوب اول طاشلرک وضعندن وشکلندن خبر ویرر وخیره وشره

همه کلام بودر رحمه الله

حکم ایدرلر و بو صنعته طرق دخی دیرلر نته کم اعشی دیمشدر **شعر عربی**

لَعَمْرُكَ مَا يَدْرِي الطَّوَارِقُ بِالْحَصَى ۞ وَلَا زَاجِرَاتُ الطَّيْرِ مَا اللهُ صَانِعُ

اما عرافت بودر که بعضی براق نسنه‌لره نظر ایدرلر و صو ایله طولو قدح و قرص افتابه و جرم بلوره نظر ایدرلر و انده جنیلر بره ظاهر اولور مغیباتدن خبر ویررلر **حکایت** عراف یمامه کوفه‌یه کلدکده بر زن عرافک اوکنه کلوب ایتدی که بر دختریم واردر شکمنده بر علت ظاهر اولوب منتفخ اولدی دیدی عراف امر ایتدی لکن ایله صو کتوردیلر زن صویه نظر ایدوب عراف یمامه اوقویوب اوفوردی درحال زنه تغیر کلدی عراف نه کوردک دیدی زن ایتدی بنم قز قرنداشی ایله مجامعت ایدر عراف ایتدی حال بویله‌در تجسس ایتدیلر واقع چقدی بو حدیث فاش اولوب اوغلانه سیاست ایتدیلر **مسئله** اختلاجه نیه درلر و کتفه نظر ایتمک نیجه‌در **جواب** اختلاج ادمک بعضی اعضاسنک حرکتندن بعضی حوادث ظهورینه استدلال ایتمکدر مثلا هر عضوک صول طرفندن حرکت ایدر دلیل خیردر زیرا قلب انسانک اشرف اعضادر صول طرفه در و کتب اختلاجه که سکرنامه درلر میان خلقده مشهوردر و متداولدر بعضیلر ذو القرنینه و بعضیلر دانیاله نسبت ایدرلر امانه دلیل نقلی‌یه استنادی و نه حجت عقلی‌یه اعتمادی واردر مجدد زبان عوامده بر سوزدر مجنون عامری **شعر عربی**

إِذَا طَنَّتِ الْأُذْنَانِ قُلْتُ ذَكَرْتَنِي ۞ وَإِنْ خَلَجَتْ عَيْنِي رَجَوْتُ التَّلَاقِيَا

نثر اما شانه کوسغنه نظر ایدنلر انده خطوط مختلف بولورلر رنکارنکه و دیرلر که خط سرخ قان دوکلمکه اشارتدر و خط زرد خسته‌لکه و سبز وسعته

وسعته واوجوزلغنه اشارتدر وسیاه تنکلکه و قحطلغنه اشارتدر بونلر
دخی وهمیاتدر احکام منجمان کبی قال الله تعالی عَالِمُ الْغَیْبِ فَلَا یُظْهِرُ
عَلَی غَیْبِهِ اَحَدًا مسئله قیافت وفراست وعیافت وزجر وطیره
نه در جواب قیافت صحیحدر امام شافعی رحمه الله باب اشتباهده حکم
قائفه اعتماد ایتمشدر اما شرط بودرکه قایف بنی مدلج طایفه سندن اولور
اسلوب بودرکه قایف اولنان الرینی فرزندک استخوان بهلوسنه وضع
ایدر بعده بربرلمسی ایدر ومقدارلرینی بیلور همچنان بدرینک دخی استخوانی
لمس ایدر اکر اوضاعده تفاوت وار ایسه نسبنه حکم ایلمز واکر برابر
حکم ایدر اما امام شافعی قول قائفه اول زمانده اعتماد ایدرکه کار
ازموده اوله نجه کره معلوم النسب اولنلرده تجربه ایتمش اوله اما فراست
دخی درستدر حضرت رسول اکرم علیه الصلوة والسلام بیوردی اِتَّقُوا فِرَاسَةَ
الْمُؤْمِنِ فَاِنَّهُ یَنْظُرُ بِنُورِ اللّٰهِ معناسی فراست بودرکه ظواهر خلقتدن و
الواندن معانی باطنه یه استدلال اتمکدر نته کم دیمشلردر موی نرم یعنی
یموشق صاحبی بددللکه و بدخویلغه دلیلدر وموی دُرُشت یعنی ایری
صاحبی دلاورلکه وشجاعته دلیلدر وبیوک کوزلولک مکر وحیله یه واوغریلغه
دلیلدر وکوچک کوزلولک بی حجاب اولمغه دلیلدر بو فننده کتابلر تألیف
اولنمشدر اما بو علم غلام وکنیزک صاتون المقده فهم اولنور اکابره
لازمدر حکایت امام شافعی وامام محمد رحمهما الله برکون مسجد حرامده
اوتورمشلر ایدی برشخص کلدی محمد بن حسن ایتدی اَتَفَرَّسُ اَنَّهُ نَجَّارٌ
شافعی ایتدی اَتَفَرَّسُ اَنَّهُ حَدَّادٌ شخص مذبوره سؤال ایندیلر ایدیکه
بر شیم اول حدادلق ایدی الآن نجارلق اشلرم دیدی اما زجر وطیره وعیافت

بددل قورقق دیمکدر

جمله

جمله‌سی واحددر رفتار وخوشی واواز مرغان ایله بعضی حوادثك وقوعنه
استدلال ایتمکدر مثلا سفره وشکاره چقلمه اکر وحشی صاغ جانبندن
کلورسه سانح دیرلر مبارك طوتارلر صولدن کلورسه بارح دیرلر شوم طوتارلر
اوکدن کلورسه نطیح دیرلر اردندن کلورسه قعید دیرلر نشان ادبار طوتارلر
ودخی دیرلرکه اواز کلاغ ایکیشر اولسه شوم اولوب اوچر اولسه مبارك اولور
وجهی بودرکه اصول منفعت ومضرت خیر وشردر وکلمهٔ خیر عربیه و
فارسیه اوچ حرف اوزره دردر وکلمهٔ شر دخی عربیه وفارسیه ایکی حرف اوزره در
نیك وبدکبی پس خیره موافق اولان عدده خیر دیرلر وشره موافق اولانه
شر دیرلر واکر کلاغ درخت سبز اوزره قونسه خیردر ودرخت خشك
اوزره قونسه شردر دیدیلر بوجمله خرافات اجلاف عربدر اصل شرعیسی
یوقدر * الا انما طائرهم عند الله * حضرت شاه ولایت امام علی کرم الله وجهه
دعاده بیوررر ایدی * اللهم لا طیر الا طیرك ولا خیر الا خیرك ولا اله غیرك
واواز کلاغ اشتسه دیر ایدی * لا شر ولا خیر وانما انت طیر * اما فال
ایله طیره نك فرقی بودرکه فال خیرده استعمال اولنور فقط اما طیره خیرده
وشرده مستعملدر * حضرت محبوب خدا علیه التحایا بیوررر * لا طیرة ولکن
نعم الشیء الفال * وفالی دخی علم غیبه سبب اولدوغی ایچون مدح ایتمشدر
بلکه الله تعالی یه حسن ظن اشعار ایتدوکیچون مدح ایتمشدر اما طیره سوء
ظنی مشعردر * الله سوء ظن کفردر قال الله تعالی ولا تیأسوا من روح الله
انه لا ییأس من روح الله الا القوم الکافرون الآیه خاصیت اشیا
مجهول النسب اولنلره خاصیت دیرلر حیوانه وانسانه ونباتاته
وحجره اولور مثلا دوه قوشی یمرده سنك قبوغی پاره لرینی برضعفی اچنه

کهانت زجر معناسنه در طیرك شیئی روزنه دیرلر وال وصفه دوانه نظیر ایتمه فال ایدوب فاعلی دیرلر

بر صحنی ایچنه قویه‌لر و سرکه ایله املیحه ایتسه‌لر جنبش و حرکت ایدر
حکایت محمد قزوینی عجایب مخلوقاتده ایدر اوان سیاحتمده بر کمسنه
کوردم اوسته‌ته جمع اولمشلر حل ضمایر ایلر و هر نه که سویلسه بونلرک
ضمیرلرینه موافق سویلر هر برسی مثلی اولورلر توقف ایتدم تنها
اولدی یانینه واردم تضرع ایتدم سکا خدمت ایده‌یم بو علمدن بنی بهره
دار ایله دیدم امتناع ایتدی تا اول مرتبه‌یه که الومدن عاجز اولدی
آخر بکا ایمان غلاظ ایله یمینی ایتدی و ایتدی که بن بر شخص نادانم علومدن
بهره‌م یوقدر اما بلا ردیف بر کلمات که سویلرم بونلرک ضمیرلرینه موافق
اولور الله تعالی بکا بو خاصیتی ویرمشدر نیجه روزکاردر که جهت معاشم
بودر دیدی صنع یزدانه حیران قالدم اما خاصیت مثلا عود الصلیب
صرع علتنه بوینه آصلسه صرع واقع اولمیه و حجر مقناطیسک جذب
آهن ایتمه‌سی کبی و یاقوت کتوره‌نی صاعقه اورمادوغی کبی حکایه برکون
حضرت موسی و هرون برکوهده کیدرلرکن کافرلر کندولره قصد ایدرلر
حق سبحانه و تعالی بو خاصیتی اول کوهک احجارینه عطا قیلوب کفارک
سلاحلرینی قیرار کفار متحیر اولوب موسی و هرون الرندن سالم اولورلر
و بو جمله عجایب اشیاده دلایل توحید خدا جلّ و علا وارد و اصحاب
طبایعه رد حاصلدر زیرا انلر خاصیته منکرلردر اما بعضی
اسامی ایله تفأل اتمک مثلا حضرت رسول خدا مدینه‌یه هجرت بیوره‌جق
اولدقلرنده کلثوم خانه‌سنه تشریف بیوروب نزول بیوردیلر کلثوم
کندو غلامنه یا سالم یا یسار دیو خطاب ایتدی پیغمبر حضرتی بیوردر
سَلِمَتْ لَنَا الدَّارُ فِي يُسْرٍ دیو بیوردی و دخی برکمسه‌نی کوردی اسمنی

صوردی اول کمه ایتدی تسهیل پیغمبر علیه السلام ایتدی تسهلوا الامر
الیکم و نته کم شاعر شعر عربی ؛ سَمَّیْتُ یَحْیَى لِیَحْیَى تَفَأُّلاً
وَلَمْ اَدْرِ اَنَّ الفَأْلَ فِیهِ بِفَیْلِ ؛ مشتق من قیل یقال فال رأیه ای
اخطأ وضعف کذا فی القاموس ؛ و اشتقاق نام حیوانات ایله تفأل
ایتدکلرینه شاعرک قولی مذکوردر قطعه عربی قالوا الی غنم فقلت غنیمة
وقالوا حمام فقلت حم لقاؤها ؛ وقالو تغنی هدهد فوق بانة
فقلت هدی یا لحق و بان شفاؤها ؛ اما فتح مصحف ایله فال اتمک بعضی
قوم قاتنده جائز دکلدر زیرا الله تعالی نک دوکلی قولی حق و صدقدر
اِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ پس خوف ایدرلر که ایت عذاب کلوب
واقع اوله اما جائز کورنلر دیدیلر که طهارت ایله نیت ایده و مصحفی
آچه و صاغ طرفندن یدنجی سطری کلوعد ایلیه و یدنجی سطری اوقیه
بعده مصحفک یوقارو جانبنه یدی ورق اچه و صول طرفندن یدنجی
سطری اوقیه هر نه کلورسه حقیقت بیله قال الله تعالی هذا کتابنا ینطق
علیکم بالحق اما اگر بسم الله الرحمن الرحیم کلورسه فالک یمن سعادتنه
بعیچ شک اولمیه بر دخی فال بسم الله مبارکلکنه کتابی ختم ایتدک
و اشتقاق نام رحمن و رحیم دن فال رحمت طوتدق حق سبحانه وتعالی
حسن ظنم واردرکه فالمز درست قیلوب و حمایتنه وکنف رحمتنه
اسوده حال قیله کم بیورر ؛ وَرَحْمَتِی وَسِعَتْ کُلَّ شَیْءٍ قطعه
نکته اسود کهانک فتحی ایلر فال یوق ؛ سویلنور اما بیلک وصفنده قیل وقال چوق
قاشکه بکزر بولنمز نه فلک دورنده قوس ؛ کره هلال کبی کورنمز بر قصنار قنار اوق

اشبو مجموعه نتائج الفنون ختامه رسیده اولدی بعنایة الله الملک المتعال

پس بو فرح قلب وصفاء خاطر ایله بشیر وشادان قصه وحکایه سنه
شروع ایدهلم که حلوا اخر الطعام اولدیغی کبی بو حکایه دخی شیرین
ومنتهای کلام اوله حکایهٔ مشهور جهان بشیر شاد آندر

بشیر وشادان افضل الانام حضرت امام غزالی رحمه الله ایدرکه
اکرچه بو قصهٔ ضعیف الاسناد وقلیل الاعتماد بولدم اما چوق
فوائد موفوره ومسائل مشهوره یی محتوی در لابد نقلنی جائز کوردم
که العهدة علی الراوی روایت اولنور که ملوک پارسدن بر شهریارک
بر وزیر هشیاری وار ایدی نامنه هرمز دیرلر حکیم کامل عاقل صاحب
دل ایدی مدت مدیده زوجهٔ وجود خانیدن بر نهال نورس حاصل
قلمدی وافنان امال وامانیدن بر میوهٔ اغنی ظاهر اینمدی
ذو فنون دوران ونام شریفنه شادان دیرلر ایدی زیرک وعاقل
مکارم اخلاق ایله مکرم وعلایم علم وهنر ایله معلم شعر لطیف

سوری افزون اقلیم معانی ❦ لطافت بخش کلزار ربانی
مه تابندهٔ برج معارف ❦ شه فرخندهٔ ملک عوارف

استان دور باری منتظم ومتصل وسن شریفی سبعه یه واصل
اولدقده قرائت سبعه ایله حفظ قرآنی حاصل ایدوب اما اون بش یاشنه
بلوغ وبلوغ عقل ایله چراغ بشریتی فروغ بولدقده اکتساب
انواع فضائل قیلوب هر فنده کامل اولدی وهر ماه نو کبی کیتدکجه
شهرهٔ شهر ودیار اولدی وصیت فضیلتی نواحی وآفاقه یتشوب

قطعه عربی
ابرق بدی من جانب الطور لامع ❦ عالم الکا مشتاق دیدار اولدی
ام ارتفعت عن وجه لیلی البراقع ❦ نعم اسفرت لیلی فصار بوجهها

نهار

نهار به نورالمحبة ساطع نثر ناگاه بر مقتضای قضاء الله بهدی
ارجعی الی ربك دعوتنه اجابت قیلوب بیوك حالی متغیر ونهال
بالی منكس اولدی نوایب زمانه املاك و اسبابنه دست رس بولوب
ناطق ومتحرك وثابت وسامت نه قوما دیلر پادشاه وقت
حالنه شفقت وكمالنه حرمت ایدوب اكا تكلیف صدر وزارت قیلدی

مثنوی
اگر قیمتی گوهری غم مدار ... كه ضایع نكرداندت روزگار
اگر زره زر ز دندان كار ... ببینند بشمعش بجویند باز
هنر باید وفضل كسب وكمال ... كه كه اید وكه رود جاه ومال

لمترجمه
جهانك كاری امر اعتباری ... سرورك اصلی یوق خزنك مداری
نه اقبالینه اول شادان مغرور ... نه ادبارندن اول محكین ورنجور
اگر كیم عالمنده اولدی مدغم ... سروری علینی محمد سروری ماتم
دیلرسك راحتی ترك ایت هواجی ... هدا بیلنی اول گوزتم ماسواجی

پس اول مجتهد نكه حقارت قدر دنیالك وجلالت شان عقبالی عقل
مجرب ایله امتحان اتمش ایدی ورأی محاسب حسبان ایله اذعان
قلمش ایدی معرض و بلكه متنفر اولدی زیرا اگر سیم وزردن دست ودامانی
تهی اما علو عقل ایله همتی همیانی جواهر قناعت ایله پر اولوب كمال
غنایه منتهی اولدیكه دنمشدر شعر فارسی گرچه دریك قرص جو در فقر قادر نیستم
دامن همت نیالایم بقرص افتاب ورز فرط تشنگی جان ایدم نزدیك لب
شرم باد از همتم گر خود ز دریا خواهم آب نثر خدمت مخلوقه ال بغلمغی كندویه روا
ودولت نامقوله دل بغلمغی سزاگورمیوب اخر برشب سوادده قالقوب
اللیل اخفی للویل دیوب كربت غربتی وشدت فرقتی اختیار ایتدی

انزا كه جاى نيست همه شهر جاى اوست ✤ درويش هر كجا كه شب آمد سراى اوست
مرد خدا بمشرق و مغرب غريب نيست ✤ هر جا كه ميرود همه ملك خداى اوست

نثر اول زمانده بغداد دار السلام كرسئ مملكت اسلام و تختگاه خلفاء دين
و مستقرّ علماء اهل يقين رضوان الله تعالى عليهم اجمعين ايدى شادان دخى

نظم شام محنته كويكه جان ضعيفمى ✤ قيلدم روانه عاشقه بغداد اراق دكل

نثر ديوب سمت بغداده طريق سداد صوب ماه نو كبى شهر بشهر سر كردان
و كوى افتاب كبى كو بكو افتان و خيزان روان اولوب عبالت حال و رثاثت
سر بال ايله بى رخت و يار و بى مركب و بار چون ظاهر حلوانه يتشدى
و بر روايتده صحراى خافقينه واصل اولدى كوردى كه بر غلام مه لجه
منظور ذكى و غبى نهال قدى ماه نو كبى تحصيل كمال ايچون هلال و تغذيه
ظاهرى ثبات باطنده شكل اول كبى دال اولوب صفرة خدينى و شى
التون اولوغنه شاهدين اولمش عنوان حالنده اثار صلاحى بيدا و
ظاهر افعالندن اسرار فلاحى هويدا ايلر و كلوب جوان فارسى يه
طالب عجمى كبى عزت ايدوب لسان عربى ايله السلام عليك يا
شادان ديدى شعر عربى قمر السماء و شمسها اجتمعا ✤ بالسعد ما غابا
و ما طلعا شادان متعجب اولوب عليك السلام يا عبد الله بنم نامم
هنوز نا شنيده ايكن ندن بيلدك و نشانم نا ديده ايكن شانم ندن اكلدك
غلام عربى لسان بو العجبى ايله اخبار تكلم ايدوب ديديكه هنوز بو قول
مطبوع سكا مسموع اولمديمى كه حضرت پيغمبر صلى الله تعالى عليه و سلم
بيورر ✤ الارواح جنود مجندة فما تعارف منها ائتلف و ما تناكر
منها اختلف ✤ يعنى جانلر عساكر مجتمعه در انلرك عالم ارواحده

بر برینی بلدیلر عالم اشباحده دخی صدق وائتلاف اوزره اولدیلر
وانلرکه عالم ارواحده بر برینی بلمدیلر عالم اشباحده دخی بعضاً اختلاف
اوزره اولدیلر شادآن بلدیکه اول غلام مه لقا اولیاء خدا وجمیع عرب
وعرب بادرپس دیدیکه رواد کلدرکه سن بنم نامم بلهسن بن سنک نامک بلمیم
غلام عربی دیدیکه پدر و مادر وضع ایتدوکی نامم بلمک نه ضرر خداوند
خیدوشد وضع ایتدوکی نامم خود معلومک دیدی قال الله تعالی إِنْ كُلُّ
مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا هر که اسمانده و زمینده
موجود در جمله سی عباد اللهدن معدود در ناکاه بونلر بو سوزده ایکن
بر غبار ظاهر اولوب شق روزکار ایله ایچندن بر سوار ذوالوقار بلوردی
که زیر راننده براق و میاننده تیغ براق تاج شاهی کیوب نطاق بادشاهی
بغلمش مکر اول سوار خلیفهٔ زمان هارون الرشید ایدی که شکار
اردنجه خدم و حشمندن بعید اولمش ایدی بو ایکی غلامه کلوب سلام
ویردی اقبال تام ایله علیک الدیلر هارون فراستله کیاستلرینی
بیلوب وصحبتلرینه راغب اولوب ایتدی مِنْ أَيْنَ أَقْبَلْتُمَا غلام عربی
ایتدی مِنْ ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ یعنی ظلمت بطن وظلمت رحم وظلمت مشیمه
هارون ایتدی راه صواب قنغیدر غلام عربی ایتدی ذَاكَ يُشَارُ
إِلَيْهِ بِلَطَائِفِ الْعُقُولِ وَلَا يُدْرَكُ بِظَوَاهِرِ الدَّلِيلِ یعنی راه معرفته
اشارت ایتدی نته که مثنوی سخن کو از دماغ هوشمند است
کران تحت الذا اید بلند است هارون الرشید اول جوابدن بو پیدا نه
کمالات بعید کوروب أَيْنَ مِنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ غلام ایتدی ابْنُ رَجُلٍ
وَامْرَأَةٍ هارون ایتدی اندن سؤال ایتمدم كَمْ لَكَ مِنَ السِّنِينَ غلام

غلام ایتدی: السنون کلها لله تعالی، هارون ایتدی: کم تعدّها، بوندن
سؤال ایتمزم کم اتی علیک، غلام ایتدی: لو اتی علی شیء لاکلنی
هارون ایتدی: تعدّ یا غلام، غلام ایتدی: من واحد الی مائة الف
هارون مضطرب اولوب ایتدی که بن نیجه سؤال ایتمک کرک غلام ایتدی
قل کم مضی من عمرک هارون بویله دیدی غلام ایتدی بکا خبر ویردکلری
اوزره اون درت ییلدر هارون ایتدی و کلام منقطع اولوب تکرار
شادان غلام عربلی‌یه ایتدی خدای علام حقی اول نامه که بدرک اوقومشدر
ندر دیدی غلام ایتدی بشیردر شادان ایتدی شاد اولوب بشرک الله بالخیر
هارون ات باشن چکوب بونلرک تماشاسنه ایدی شادان کیرو بشیره
ایتدی یا بشیر اجازت وارمیدر که سنکله همصحبت اولم و خدمتنه اولم
بشیر ایتدی بن عهد اتمشم برکمسه ایله صحبته که روزکار دیده اوله وکار
آزموده تلخ و شیرینی کورمش و رنج و راحت چکمش اوله بشرط آنکه اکتساب
علوم ادبیه و تحصیل فنون عربیه قیلوب کمالات قدسیه و فضائل
انسیه‌یه مظهر اوله شادان ایتدی پس بنی امتحان تا جهل و هنر ظاهر
ورد و قبول نمایان اوله نته که شاعر دیمشدر شعر سوف تری اذا انجلی
الغبار، افرس تحتک ام حمار بشیر ایتدی اول توحید خدا جل و علادن
سؤال ایدرمکه اصل عرفان و رأس ایماندر شادان ایتدی
سؤال ایله مسئله فی علم التوحید بشیر ایتدی: این الله قبل ان یخلق علم التوحید ١
العالم، یعنی الله تعالی عالمی خلق ایتمزدن اول قنده ایدی جواب
شادان ایتدی این مکاندن سؤالدر خدا مکاندن منزه در و متعالدر
پس محل خدادن سؤال محالدر و سؤال ایتدیکه خدا عالمی نیچون

براتدی

برائدی جواب ویردیکه فعل خدا علل واعتراضدن بری وکیف وکمدن
عاریدر علم ازلیسنه اولان ارادت شامله وقدرت کامله حسبی
ایله بی توسط الت جمیع اشیایی هویدا قیلدی دیدی وسؤال ایتدیکه
خدا سکا قنغی نعمتی اول موهبت قیلدی جواب ویردیکه اول نعمت
هدایت اسلامدر ﴿وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا﴾ الآیه معانئ
(معانئ قرآن) قرآن بحثنه ایتدی ارشادآن تعبیر قرآنده لفظ سمایی جمع وارضی مفرد
ذکر ایتدیکه ﴿خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ﴾ دیدی و معلومدرکه زمین
دخی اسمان کبی طبقات سبعه‌در ﴿خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ وَمِنَ الْاَرْضِ
مِثْلَهُنَّ﴾ الآیه جواب ویردیکه طبقات سما اجناسی متعدده‌لی
مختلفه‌در اما طبقات ارضی کرچه متعدددر اما جنسی واحددر
جنسیته اعتباریله واحد ذکر ایتدی دیدی سؤال ایتدیکه الله
تعالی بیورر اتاکم من کل ما سألتموه یعنی سزه جمله مرادلریکوزی
عطا وجمیع مسئوللریکوزی روا قیلدم بیورر اما نیجه فقیر غنا طلب
ایدر واصل اولمز و هزار بیمار صحت استر حاصل اولمز جواب ویردیکه
بو خطاب مجموع خلقه وارد اولمشدر شخص متعینه وفرد مخصوصه دکلدر
مجموع خلقه خود جمیع مرادات ویرلمشدر اکرچه بعضی محروم ایسه ده
ونحویون دیمشلردرکه من تبعیضیه ایچوندر یعنی سیزه هر سؤال
ایتدکلریکزدن بعضنی عطا قلدم دیمک اولور بو تقدیرجه سؤال
(علم نحو) وارد اولمز علم نحو بحثنه سؤال ایتدیکه ارشادآن علم نحودن دخی
بهره وبحردن قطره حاصل قلدکمی شادآن ایتدی طلاقت لسان
وفصاحت وبیان علم نحو اولمیجق اولمز بس لسان ایچون نیچون

نیچون عاقل اولان نحودن غافل اوله قال النبی علیه السلام
جمال الرجل فصاحة لسانه وسنحی لحنکاه اولور کوزه مؤدی
اولور نته کم خدا عیسی علیه السلامه وحی ایدوب بیوردیکه ولدتک
وانت نبی یعنی بن سنی تولید ایتدم وسن پیغمبرسن ترسالر تشدیدی
تخفیف ایدوب ولفظ نبی نک بعض اعجامی تصحیف ایتدیلر ایت
ولدتک وانت نبی اولدی تعالی الله عما یقول الظالمون ورسول
خدا بیوردر رحم الله امرأ اصلح لسانه بس سؤال ایتدیکه قال
الله تعالی ان هذان لساحران ان حرف نصبدر هذان تثنیه در
حالت نصبی یا ایله کرک بس نیچون ان هذین دیمدی جواب ویردیکه
ان نعم معناسنه در نته کم اخبارده وارد اولمشدرکه مهاجرلر
حضرت رسول اللهه ایتدیلر که انصار بیزه تقدم ایتدیلر اول جهتدنکه
سکا مقام احضار ایتدیلر رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردرکه
انّ انّ یعنی آری آری ترکیبی اوت اوت دیمکدر کلمهٔ ایجابدر
وشعر بیت شعر ویقلن شیب قد علاک وقد کبرت فقلت انّه
یعنی فقلت نعم وانّه ده اولان ها آهای استراحتدر بثیر ایتدی
اول کلمه تنفسیدرکه هم اسم اولور هم فعل اولور حرف اوله شاذ آن ایتدی
بو مقوله اوچ کلمه واردر اول علادر اسمدر ابو عمرو ابن علاء کبی
وفعل ماضیدرکه علی یعلو قال الله تعالی ان فرعون علا فی الارض
وحرف جردرکه وعلی ربهم یتوکلون ثانیا کلمهٔ فی در فی اسمدر دهاندر
سمعت من فیه وامردر فی بعهدک یا هند عهدکه وفا ایله وحرف
جردرکه المال فی الکیس ثالثا لمادر لما ذرته لما قدم وفعلدر

لما

لمالموا وجه قدر لمایعم زید بکی و علم صرف بعده بو بشیر ایتدی علم صرف ۳
ای شادان علم تصریفه اولان تصانیفه نظر و اکتاب هذه قلدیکی
72
شادانک اول جهتدن که قلبی حرف علتدن اجوف و کمه همتی
مضاعف ایدی کلمهٔ ایجاب ایله جواب ویروب ایتدیکه تصریف
کیمیاء لغهٔ عرب و مفتاح کنوز علم ادب درنته که کیمیا لغتی
قلیلک کثیرده تأثیر اتمه سیدر تصریف دخی کلمهٔ واحدک متعدد
قلمقدر حکایت ابو عثمان مازنی حضرت واثق بالله اوکنده یعقوب
بن سکینه سؤال ایتدیکه قرأئتده اَرسِل مَعَنا اَخاکَ نکتل واقع
اولمشدر نکتل نه وزن اوزره در دیدی یعقوب ایتدی نفعل در
مازنی ایتدی پس ماضیسی کتل اولمق لازم کلور یعقوب
عاجز قالوب مازنی ایتدی وزنی نفتعل در کسره یا به ثقیل
اولوب اولوب یائی الفه قلب ایتدیلر جواب امرده لام مجزوم
قلنوب التقاء ساکنین ایچون یا حذف اولندی پس بشیر شادانه
سؤال ایدوب ایتدی که فعل دن وزن موالی نیجه در شادان ایتدی
وزنی مفعل در پس وزن موالی نیجه در جواب ویردیکه فعلی در
بشیر ایتدی موالی ایله موالی بیننده فرق نه درکه انک وزنی مفعل
بونک وزنی فعلی اوله شادان ایتدی میم موالی زائد در اصلی دکلدر
ولّی یلی دندر اما میم موالی اصلی در مات یموت دندر علم شعر علم شعر ٤
بعده بشیر ایتدی ای شادان اشعار عرب حقنده نه شعورک واردر
شادان ایتدی شعورم اولدر که حضرت رسول الله بیورمشدر ~~ان من~~
اِنّ مِنَ الشِّعْرِ لَحِکْمَةً وَاِنّ مِنَ البَیانِ لَسِحراً پس شعرده فواید کثیره بیحددر

بی حددر خزائن مکارم و زینت ولایم و ملاحم الکذی الهام
ربانی و تلقین سبحانیدر ماوالکه تخیلات مشتمل اولمیه منهی
اولمز واحادیث نبویه بو رافی وارد اولمشدرکه علموا اولادکم
الشعر فانه یفتق الذهن ویورث الشجاعة یعنی اولادکزه
تعلیم شعر ایلک زیرا که خاطری کشاده ایدر وشجاعت وسخاوت
دخی کتورر و بالجمله شعر مجامع حکم وعرفان وشواهد مشکلات
قرآنیه‌در شعر اذا التنزیل اشکل منه حرف فشاهد ذلک الشعر
المقول وطبایع مردم منثوردن منظومه اوتق مایلدرونظم
ایکون قید الاوابد دیمشلردر زیرا نثرده اختلال وتغیر واردر
اما نظمده یوقدر پس سؤال ایدیلکه اشعر عرب کیمدر شاعران
ایتدی امرء القیس اذا رکب وطرفه اذا طرب والاعشی اذا شرب
والنابغه اذا رهب وزهیر اذا رغب اعلم ان خیر الکلام المطبع
الممتنع واحسنه ما قل ودل والخطباء ثلثة جاهلی واسلامی
ومخضرم مخضرم اول شاعردرکه جاهلیتده اسلامده کلمشدر نیتشمشدر
لبید کبی واعلم ان الشعر یسخی البخیل ویشجع الجبان ویفرج المهام
ومرض الغضبان ولذلک قالوا الشعر انفذ من السحر لابی الرومی
وما المجد لولا الشعر الا معاهد وما الناس الا اعظم الخرات پس
سؤال ایتدیلکه اشعار عربدن قنغی شعر احمد قدر جواب ویردیلکه
شعر حسان ایتدی رسول الله مدحنده صلی الله تعالی علیه وسلم شعر عربی
وما حملت من ناقة فوق رحلها ابر واوفی ذمة من محمد یعنی
اشتره کمه بنمدی قولنده وعهدنده محمد دن اصدق مرثیه‌ده احسن

اشعار

اشعار قنغسیدر ایتدیکه بو بیتدر بیت ارادوا لیخفوا قبره من عدوه
فطیب تراب القبر نم علی القبر یعنی استه دیلر که قبرنی عدودن
اخفا ایدهلر تراب قبرک رایحهٔ طیبه‌سی قبره دلیلدر وسؤال ایتدیکه
ابلغ اشعار قنغسیدر جواب ویردیکه قول زهیردر تراه اذا ماجئته
متهللا کأنک تعطیه الذی انت اذا سألته یعنی اندن نسنه
طلب ایتسک شاد اولور کویاکه اکا طالب اولدیغک نسنه‌یی ویرسن
سؤال ایتدیکه اوصاف بخیلده قنغی بیت ابلغدر جواب ویردیکه
بو بیتدر شعر ابیت تر قاعداً فی مربطهم ضوفا علی الروث
من لقطهم العصافیر یعنی کوردم اخورده اوتورر عصفورلر
مزبله‌ده اولان دانه‌لری دوشورمسونلر دیو سؤال ایتدیکه سخاوه
ابلغ اشعار قنغسیدر جواب ویروب ایتدیکه بو بیتدر شعر
اشد علی الکتیبة لا ابالی افیها کان حتفی ام سواها
یعنی لشکرده حمله ایدرم غم چکمزم که موتم اول لشکرده میدر غیری
یرده میدر سؤال ایتدیکه قنغی شعر خاطره زیاده تسلی ویرر جواب
ویردیکه بو شعردر شعر فقل للشامتین بنا افیقوا سیلقی
الشامتون کما لقینا یعنی بزم مصیبتمزه شاد اولنلره سویله که
بزه ملاقی اولان عنقریب انلره دخی اولور معانی شعر مشکل
وسؤال ایتدیکه ای شادان بو بیتک معناسی ندر ان لنا احمرة
عجافاً یأکلن کل لیلة اکافا معناء بیت بودرکه بنم بر قاچ
لاغر اشکلرم واردر هر کیجه پالان یرلر حر پالانی بنجه‌یر جواب
ویردیکه شاعر پالان دوز ایمش عیالنه هر کیجه بهاء پالان یدررمش

علم امثال بشیر ایتدی امثال عربدن نسنه بیلورمسن شادان ایتدی امثال عرب علم شریفدر قال الله تعالی وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ و دیمشلردر الأَمْثَالُ لِلْقُلُوبِ كَالْمَاءِ لِلْعُيُونِ و امثال عربك اکثریا بر اصل سابقی اولور اما وجوهدن بر وجهله مناسبت ایله اخذ موضعنه استعمال اولنور ضرب مثل دیرلر و مثلك معنای مقصوده دلالتی صریحدن ابلغ اولور پس بشیر ایتدی أَحْيَا مِنْ بَاقِلٍ مثلنك اصلی ندر جواب ویردیکه باقل حماقت ایله معروف بر شخصك اسمیدر برکون بازاردن اون بر درهمه بر آهو صاتون الوب اغوشنه الورقن کتورر ایکن سؤال ایتمشلر که بو اهولی نیجه الدك جوابه قدرتی و عبارته استطاعتی اولمامغله ایکی اللرینی اچوب و دلینی چقاروب و پرمقلریله و دلی ایله اون بر عددینه اشارت اتمك ارادتده کرده آهو اغوشندن خلاص اولور و صحرایه یوب قچه کیدر عرب اکثره اول زماندن برو سوزه قدرتی و سینه سنده اولان معنالی ادایه مکنتی اولمایوب اهولی الدن ضایع ایدن کمسه لره احیا من باقل دیرلر مثل اولمشدر یعنی باقلدن اعجز دیمکدر سؤال ایتدیکه بو مثلك اصلی ندر که الحَدِيثُ ذُو شُجُونٍ جواب ویردیکه ضُبَّةُ بن أُدّ ك ایکی اوغلی وار ایدی بری سعد و بری سعید برکون حارث بن کعب ایله کیدرکن بر جایکاهه کلوب اثنای کلامده حارث ایتدی بو جایکاهده بر جوانی طمع خام ایله طعمۀ شمشیر ایدوب میانمده شمشیرنه یر ایلدم ضبه اوصاف جواندن خبر بیلوب بیلدیکه حارث سعیدك قاتلیدر الحدیث ذُو شُجُونٍ دیوب فی الحال اسر حارثی اول تیغ ایله عرق حوت ایتدی پس بر محلده که سوزدن سوز اچلسه و کوکلده اسرار صاچلمه بو مثلی ضرب ایدرلر و سؤال ایتدیکه

بو مثلك

بو مثلك اصلی ندر ما أرخص الناقة لولا الملعونة في عنقها جواب
دير ديكر براعرابينك دوه سی بدخوی ايدی بر كون غضب ايدوب اكر بو دوه يی
بر درهمه بيع ايتمز ايسم عورتم بوش اولسون ديدی بعده پشيمان اولوب طلاق
واقع اولمامغه حيلۀ شرعيه اولسون ايچون اشتدك كردننه بر كربه
اصوب بازاره كوندرر و دلال ايدر ديكه دوه بر درهمه وكربه درتيوز
درهمه اما ضميمه واحده ايله صاتيلور برى برندن ايرلماز كورنلر
ما ارخص الناقة لولا الملعونة فی عنقها ديرلر ايدی يعنی نه اوجوز
دوه اولوردی اكر بو بيننده بو ملعونه اولماسه بو مثل اول محله ضرب
اولنور كه بر نعمت ارزانك ياننده زحمت كرانی وبر كل رعنانك خار بد
لقاسی اوله علم لغت بشير ايتدی ارشادان هيچ لغت عرب تتبع
ايتدكمی شادان ايتدی نيچون ايتميم كه خدای تعالی بيورر بلسان عربی
مبين وحضرت پيغمبر عليه السلام خبر ويرر تعلموا العربية فانها اللسان
الذی يكلم الله به عباده يوم القيمة و نيچون شريف اولميه كه بهترين
كتاب و مهترين رسل بو لسان اوزره در و ديمشلر كه لسان عربيت
سائر لسانلر ايچنده شول قدر شهردر كه پادشاه سائر نقوددن اول
نقدی قبول ايدوب و نام شريفك اول نقدك سكه سنه نقش ايدی
بشير ايتدی پری وادمی وجن وانس ديرلر شادان ايتدی انس
محسوس اولدوغيچون ديديلر نته كه انست النار ابصرتها معناسنه
اما جن مبصراتدن دكلدر انوكچون اكه جن ديديلر نته كه وجن عليه الليل
ای كيجه اكا تاريك اولدی ديمكدر و مستور العقل اولانه دخی مجنون
ديمك بو قبيلدندر بشير ايتدی لفظ مسلم و يهودی و نصرانی و مجوسی

ندر مأخوذ در شادان ایتدی اللهه امرینی تسلیم ایدکی و فرماننه مطیع
دیمکدر اما یهودی اصلده یهودایه منسوبدر دال معجمه ایله بن یعقوبدر
اخرنده اولان یاء نسبیدر اما مجوس موی کوشدن معربدر که صاچلرنی
قولاقلرینه صارقدرلر ایدی تعریب ایدوب مجوس قیلدیلر سؤال ایتدیکم
عربیتی اول تکلم ایدن کمدر شادان ایتدی یعرب بن قحطاندر بشیر ایتدی
لسان فارسی حقنده نه درسن شادان ایتدی الفارسیة تلو العربیة فی الفصاحة
یعنی فارسی عربیه تابعدر و عربینک مادونی فصاحتده فارسیدر سائر
السنه فارسینک مادونیدر اول اجلدندر که امام اعظم قاتنده مصلی
لسان فارسی ایله قرائت ایلسه صلواتی جائز اما مکروهدر و امامین
قاتنده جائز دکلدر اکر عربیتده محسن اولسه یعنی کوزل بلسه محسن اولمسه
انلر یاننده دخی جائزدر کافی ده ابو سعید بردعی ایدر لم یجز بغیر الفارسیة
لمزیتها علی غیرها لقوله صلی الله علیه وسلم لسان اهل الجنة العربیة والفارسیة
الدریة نظم مثنوی الدار داران ایوان وغمدان ٥ والملک ملکان
ساسان وقحطان ٥ والناس فارس والاقلیم بابل ٥ والاسلام مکه والدنیا
خراسان ٥ ایوان کسریدر غمدان صنعاده قصر بلقیسدر ساسان وقحطان
جد ملوک عجمدر بابل کوفه دن بر ناحیه در قابل ابن لهیعه فارس
والروم قریش العجم وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم لو کان الایمان
متعلقا بالثریا لناله اصحاب فارس الحدیث علم الخط بشیر ایتدی
ای شادان یقیلی طریق خط وکتابتده خطوات همت صرف ایتدکمی شادان علم الخط ٦
ایتدی علم خط اشرف کمالات انسانی وسبب ثبات کلام اسمانیدر قال الله تعالی
علم بالقلم علم الانسان ما لم یعلم ن والقلم وما یسطرون صدق

علم فقه ٧

رحمه الله ن دواتدر والقلم کاتبدر ویسطرون خطدر ودیمشلرکه
الخط لسان الید ودیمشلردرکه العلم صید والکتابت قید ودیمشلرکه
الخط خیط جواهر الکلم پس نیچون بویله صنعتی الکتاب و بونجیلیغی فنه
انتساب اتمیم دیدی بو فننده دخی ماهر متبحر ایدوکی متعین و ظاهر
اولدی علم فقه بشیر ایتدی پس فقه دخی بیلورمسن شادان ایتدی سؤال ایله
بشیر ایتدی ندرسن سؤل ایکی زن حقنده که محل واحدده وضع حمل ایتدیلر
بریری و بری دختر ناگاه بونلری مشتبه اولوب هر بریسی بو بنمدر دیو دعوی
ایتدیلر جواب ویر دیکه ایکیسنک دخی لبننی برابر بر شیشه یه وضع ایدوب
میزان ایله وزن ایده لر قنغیسنک لبنی اغر ایسه بو اوغلک مادری اولدر غریب
الحدیث بشیر ایتدی ارشادان بو حدیثک معناسی ندرکه حضرت رسول الله
بیورر لاتسبوا الدهر فان الدهر هو الله شادان ایتدی عرب زمان
جاهلیتده چون کندولره قحط و غلا ایتیشه زمانه دشنام ویررلر ایدی
جناب رسول خدا منع ونهی بیوردیلر و بیوردیکه سزک دشنامکز معینه
الله تعالی یه دررزیرا جمیع فعلک خالقی الله در وسؤال ایتدیکه اخبارده
کلمشدر ان النبی صلی الله علیه وسلم نَهَى اَكْلُ الْفَغَمِ وَرَمْيُ الْوَغْمِ نغم و وغم
ندر شادان ایتدی فغم بشر خلال ایله دندان اورته‌سندن چیقان
بقیه طعامدر انی یوتمق گرکک ووغم اغز بوجاغنده قلان طعامدر یوتمق
گرکک بیانه اتمق گرکک بشیر ایتدی بو حدیث شریفک معناسی ندرکه
حضرت رسول الله بیورر لاعدوی ولاهامة ولاصفر ولاغول الحدیث
معنی دیمکدرکه بو اشیاء اربعه نک رعایتی شرعاً منهی در سرایت جرب در
سرایه یوقدر سرایه مرض باذن الله در هامه میتک استخوانی مرغ شکلنه

شکلنه کیروب اوجمعه دیرلر عرب جاهلیتنده بویله دیرلر ایدی و سفر ایده
سفر ایتمزلر ایدی و بغول و دیو بیابانده ادمی چاغروب هلاک ایدر
دیرلر بوجمله اسلامده یوقدر علم طب بشیر ایتدی ای شادان علم طبک علم طب ۸
بحرینه اشنالق و علمه سندن روشنالق حاصل ایتدکمی شادان ایتدی بلی
بشیر ایتدی سبب ندر بر کیمسه قبل الطعام سفرجل ییسه قبض اولور و بعد الطعام
ییسه اسهال اولور طبیعت خود واحد در حکم نیچون متعدّد اولور شادان
ایتدی زیرا سفرجل غایتله قابضدر و غذا جنسندندر چون معده خالی
اوله قعر معده یه واصل اولور قبض ایدر اما بعد الطعام ییسه معده مملودر
فم معده یی صقوب طعامی اشاغی دفع ایدر بشیر ایتدی احسنت احسنت
ای شادان ان لک فی کل قدر معرفة یعنی سنک دخی چوق علمکه کفعلیکرا
وار در یعنی هر علمه بهره و هر بحردن قطره حاصل ایتمشسن پس انسانه
حالت عشق ندر که بو معنی بکا مشکل و حلنده جمیع عاقللر غافللر در دیدک
ونته که شعر فارسی مشکل نمیست عشق که کفتن نمیتوان ویش مشکل دیکر که
نهفتن نمیتوان در عشق سبب عشق ندر شادان مثا یحدث بر ینه
بو سؤالی ایتدیلر ایتدیکه ان الله تعالی دعا عباده الی محبته فابوا
ذلک فعاقبهم بعشق من لا یرحم لهم یعنی حق سبحانه و تعالی کمال لطفندن
و نهایة شفقتندن جمال بی مثالنی عرض ایدوب عبادینی کندو محبتنه دعوت
قیلدی عباد نامراد اول سعادتدن ابا ایتدیلر حق جل وعلا دخی اول کناهه
عقوبت ایچون بونلری بر مخلوق عاجزک دردینه کرفتار و عشقنه سرکشته
و زار ایتدیکه نه وصلنه مجال نه فرقته احتمال اولدی شعر دیدم رخ جانان
و شد از جان عاشق بر باد شد از عشق بتان و بن دلم یارب نشود قال الله تعالی

ومن

وَمَنْ يَعْشُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَاناً فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ۞ بشیر ایتدی
عشقك دل عاشقده كیفیت ظهورندن و ابتداء لمعان نورندن
ابتداسی نظرت ثانیسی فكرت ثالثی طمع وصلت تا بر مرتبه ده برو
بروش بولور كه نقطه ایكن كتاب ذره ایكن آفتاب اولورسه كه شعر تركی
عشقمی یازمق استسم نقطه سی بر كتاب اولور ۞ شوقمی سویلسم اكر ذره سی
آفتاب اولور ۞ عقل ضعیفه اضطراب وجسم نحیفه انقلاب كلور
طبیعت مقتضی سنجه وجان متهالك سركشته ونا توان اولوب تلف جانه
مؤدی اولور بشیر ایتدی ظاهر بودر كه عشق كمالات انسانیه (نفسانیه) دندر
جهت محاسنی ۞ بو دكلو سوزلری عشق اهلنك هپ جمله لاف اولمز ۞ بو عشقك
یوق دكل بر سری وار لابد كذاف اولمز ۞ وطرف محامدینی دخی بیان ایله
دیدی ۞ شادان ایتدی عشقده بر هنر وار دركه جمیع هنرلر اسر دفتر وجمله
كمالات اكه مسخردر زیرا صفت كبر رأس خطیئات واصل ذمایمدر بركیمسه كه
عاشق اوله اندن صفت كبر زایل اولور ۞ فاخضع لا لفك كاینا ما كانا
قطعه صغمز كتاب عقله سؤال وجواب عشق ۞ ممكن دكل بیانه سود حساب (كتاب) عشق
۞ بر نغمه سی ایدر بو طقوز پرده دن كذر ربا اویمز اصول مطربه ساقی رباب عشق
فارسی قطعه اهل كهر عشق زكان دیكرست ۞ منزلگه عشاق مكان دیكرست ۞
۞ ان مرغ كه دانه زغم عشق خورد ۞ بیرون ز دو كون آشیان دیكرست ۞
بشیر ایتدی ارشادان چون عشق ورطه هلاك ومحل استهلاكدر بوندن
خلاصه طریق و انتقاله توفیق نه وجهله اولور شادان ایتدی عشق بیمارلقدر
قال الله تعالى فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ ۞ الآیه مفسرلر دیمشلر كه مرضدن
مراد عشقدر چون طریق شرعیله معشوقه وصول ممكن اولمیه تدبیر اولدر كه

اولدرکه کبجه کندن خدای بی نیازه نیاز ایدوب چاره سازلق طلب ایده

رمیذدر نور عصمت مددکارلق ایدوب ظلمت هوا پرستلکدن طریق

هدایته ایریشه و دخی معشوقک عیوب قبایحک یاد وحسن مدایحی فراموش

ایتمکه قصد ایده و اندیشه ایده که اول مفتون اولدوغی جمال عرصهٔ زواله

مثلا اول تناسب اعضادن حاصل اولان حسن وخوبلی شیب وهرم ویا

ویا موت وسقم ایله متغیر ونابود اولسه سبب نفرت وباعث مباعدت اولور

وَكُلُّ آتٍ قَرِيبٌ وَالْمُقَدَّرُ نَصِيبٌ **بیت فارسی** تا در هوس لعل لب وجام میی

تا در پی اواز دف وچنك ونیی ❊ اینها همه جشونت خدا میداند

تا ترك تعلق نکنی هیچ نیی ❊ **نثر** بشیر ایتدی نه درس سؤال طائفهٔ صحفنده که

خدایه دعوای تقرب ایدرلر بو حدیثك اصلی وارمیدر شادان الآن کلدکرا متوعلوم

ونتیجهٔ رسوم واصل معارف وخلاصهٔ عوارف اولان معنایه نته که **شعر**

سهر العیون لغیر وجهك ضایع ❊ وبکاؤهن لغیر فقدك باطل

لنجیبت وصل دوست که عالم طلسم دوست ❊ هرکس که یافت سعادت باسم اوست

معلوم اوله که خالق عالم ادمی کل تاریکدن خلق ایدوب جان باریك نوردن

مخلوق اولدی بعده هوا خلق ایتدی ونفسی اکا عابد وجانی عقله مائل ایدوب

نفس ایله جانی مجاهد قیلدی نفس ایله هوا بلیننه شیطانی وسیله قیلدی روحه

الهام ونفسه وسوسه ویروب بو ایکی صنف محاربه ومقاتله اوزره اولدیلر

هوا ونفس حیل شیطانه متعلق وعقل وجان فرشته یه متشبث اولدیلر ایکیسی

ایکی کفهٔ ترازو ودل زبانه مثال پس کاه متابع هوا غالب ودل مزخرفات

دنیایه مائل وطالب اولوب موتی ناسی واخرتی فراموش ایدرکه ❊ قال الله تعالی

فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ❊ انلرك شاننده در وکاهی عقل غلبه

ایدوب.

ایدوب جانب اخرته مشتاق و نغمات نسیم دنیادن استکاف
هوای عاقبت قلوب خلقدن متوحش وحق ایله متأنس اولوب
چشمندن خواب و راحت دور وجسمی بستر عافیتدن بیحضور سینه سی
نور شهود حق ایله مالامال و مشاغل قلبی متصل ذکر متعال رجال
لا تلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله انلر حقنده در بشیر ایدی بنده ای
لایزال نیجه ماه و سالدر که سنجلیش یار موافق طلبنده یم شعر فارسی

ای کروه درد عشق تو اشکم بجون بدل ه وی ایزدم سرشته زعشق تو در ازل
ترسم که در فراق جمال تو ناکهان ه سر بر زند ز مشرق بحمام شب اجل
دیکر تو هائی ومن خسته بیچاره کدا + پادشاهی شوم از سایه بمن بر فکن

دیوب بر بریله مرحبا ایدوب عهد اخوت و عقد موافقت بغلدیلر ند
هارون انکشت تحیری دهاننه قویوب بونلرک حالنه نکران و سرکردان
ایدی استدیلرکه بر طرفه روانه اوله لر هارون ایتدی ای جوانان صاحب
دل قابل اولمیه می که بنم ایله همراه اولوب بغداده کیده ورسز کله راه
رشاده کیدوب معارفکزدن بهره واسراریکزده ثمره حاصل ایده وز
بشیر ایتدی یا عبد الله نه سن بزم صحبتمزه لایق و نه بز سنک حضرتکه
موافق هارون ایتدی نیچون بشیر ایتدی زیرا سن بزم بنده مزک
بنده سی سن هارون غضب ایدوب ای غلام بو نه کلامدر دیدی بشیر
ایتدی یا عبد الله یعنی ایسم اول زیرا هوا و خشم سکا مالکدر بر شی
ارزو ایتسک البته اشلرسن و کمسیه انجنسک بهر حال غضب ایدرسن
بو ایکی حالتک سکا استیلاسی واردر اما بو ایکی خصلت بزه بنده در
مغلوبدر بز انلره مالک و غالبز ارزوی نفسی ویرمیز و غیظمزی

وغیظلرینی کظم ایدرلر نه والكاظمين الغيظ والعافين عن الناس

هارون گریان اولدی وموعظت طلب ایتدی بشیر ایتدی اجعل

هذه الآية نصيب عينك افرأيت ان متعناهم سنين ثم جاءهم

ما كانوا يوعدون وما اغنى عنهم ما كانوا يمتعون یعنی بر نیچه گونلره

دنیاده نیجه ییللر نان ونعمت ویردك چون موت یتیشیر نه مال

فریادرس اولور انلره نه لشکر بونی دیوب هارونك گریان

ومحزون قودیلر وگیتدیلر شعر ومن عادة الايام تحريك ساكن

وتغذيق مجموع تنغيص مشتهيا دیگر فلك را كار جز تغزيق نيست

فكل الصفو منها قد تكدر

وله لدينا عطاء الحساب انا العبد

والعبد مخطی ومصیب

والله تعالى اعلم

بالصواب

١٢٤٧ ه
٣ ع
١١

بسم الله الرحمن الرحیم هذا حفرت ناد علی

بسم شاه اسم شاه جسم شاه بحقی ناد علیاً مظهر العجائب والغرائب تجده عوناً لك في النوائب ابحث

بکل هم وغم سینجلی بعظمتك الوهیتك یا الله یا الله یا الله وبنور ولایتك نبوتك یا محمد یا محمد یا محمد وبنور ولایتك

یا علی یا علی یا علی ادرکنی ابو الحسن ادرکنی ابو الحسن ابو الحسن ادرکنی ابو الحسین ابو الحسین ابو الحسین لا فتی الا علی لا سیف

الا ذو الفقار

عدد

۱ ۷

هذا صورت دوازده امام حضرتلری

اللهم صل علی سیدنا محمد المصطفی

مدح علی

ویرانی ع

دردیمك درمانی سن سین لا فتی الا علی

شهدن دوندورن دورانی سن سین لا فتی الا علی

غمیمك فرمانی سن سین لا فتی الا علی

تا کیجلر صبحا دکونجه زار افغان ایلدم

عاشقلك بیدار سن سین لا فتی الا علی

دوشمشم الدن ایاغه پایدار اولماز وجود

زحمیمك تیمار سن سین لا فتی الا علی

دائما قلدم نظر اول نقشی کم نقشی ایلدین

معشوقن دیدار سن سین لا فتی الا علی

شش جهات چار عنصر مرکب بر قلم

جمله نك عتاری سن سین لا فتی الا علی

لا شریکه لا نظیره ذره جه یوق مثل یوق

دنیانك دیاری سن سین لا فتی الا علی

چون بشردن کلوبن دوغدی بو ویرانی ابدال

دفع صبیان اوچون بینونه اصالی

ط	ی	ح	م
م	ح	ی	ط
ط	ی	ح	م
م	ح	ی	ط

افغان صبیان ایچون فاتحه اوقومق

عدد

۹۱